

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Radek Šlapák

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2011–2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Radek Šlapák

**Postavení znalce a tlumočnicka v právním systému ČR a jeho
profesní vzdělávání**

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lenka Papíková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

COMBINED MA STUDIES

2011–2013

THESIS

Radek Šlapák

**The status of experts and interpreters in the legal system of the
Czech Republic and their professional training**

Praha 2013

Thesis Supervisor: JUDr. Lenka Papíková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem zpracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

Praze dne 1. 3. 2013

Radek Šlapák

Poděkování

Touto formou bych rád poděkoval vedoucí práce JUDr. Lence Papíkové za odborné rady, věcné připomínky a vedení, pak kolektivu Znalecké kanceláře Bc. Radek Šlapák a kol., a to za poskytnutí a následnou možnost využití kartotéky znalecké kanceláře, a v neposlední řadě všem znalcům a tlumočnickům, kteří svými podněty participovali na explicitním definování aktuálních problémů jejich činnosti, a tímto nezanedbatelně přispěli k vypracování této diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá postavením znalce a tlumočníka v právním systému České republiky, nedílnou součástí je teoretický přehled popisující historii znalectví a tlumočnictví, současnost znalectví a tlumočnictví v okolních zemích, profesní vzdělávání znalce a tlumočníka, současný stav znalectví a tlumočnictví v České republice, do kterého je pro ilustraci závěrů znalecké činnosti včleněn vypracovaný vzorový znalecký posudek. Podstatou je definovat současné aktuální problémy výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, a to optikou několika pohledů, optikou vnímání širokou veřejností, obohacenou o poznatky vnímané řadovým znalcem, a úhlem pohledu na tuto problematiku ze strany odborné veřejnosti, a to zejména soudci, státními zástupci, vyšetřovateli, advokáty ale hlavně samotnými znalci a tlumočnickými, na které byla cílena analýza současného stavu českého znalectví a tlumočnictví. Prostřednictvím teoretického poznání problému, s přidanou hodnotou vlastních zkušeností osoby znalce, byl na těchto základech vystavěn experiment, a to ve formě provedené analýzy současného stavu, definující nejzásadnější problémy na úseku činnosti znalců a tlumočnicků a současně prověřující hypotézu, kterou bylo tvrzení, že současná právní úprava výkonu znalecké a tlumočnické činnosti a postavení znalce a tlumočníka neodpovídá skutečným potřebám dnešní společnosti. Podstatou analýzy současného stavu znalecké a tlumočnické činnosti bylo popsání nejfrekventovanějších problémů, a to samotnými znalci a tlumočnickými. Výstupy této analýzy jsou explicitně definovány v samotném popisu konkrétních věcných problémů znalecké a tlumočnické činnosti, a to i v grafické formě v podobě tabulek a grafů. V závěru je nastíněné řešení, směřující k možnosti změny neuspokojivého stavu současného znalectví a tlumočnictví v České republice.

Klíčové pojmy

Analýza, činnost, definice, diference, forma, historie, charakteristika, instituce, jazyk, obor, odměna, pečeť, podstata, postavení, posudek, potřeba, právo, respondent, sankce, slib, srovnání, státní orgán, zákon, znalec, změna, způsobilost, tlumočnický, úkon, vyhláška, výkon.

Annotation

This thesis deals with the status of experts and interpreters in the legal system of the Czech Republic. It provides a theoretical outline describing the history of expertise and interpreting, the present-day situation in neighbouring countries, professional training of experts and interpreters, and the present state of expertise and interpreting in the Czech Republic. As an illustration of the findings, a specimen of an expert opinion is integrated into the thesis.

The main goal is to define current problems in the performance of expertise and interpreting from several points of view, namely from the viewpoints of the general public, of an ordinary expert, and of specialists, i.e. judges, public prosecutors, investigators, attorneys, and above all, experts and interpreters.

Theoretical knowledge of the issue, and expert's personal experience enabled to analyse the present state, define crucial problems, and examine the hypothesis that the current legislation of the performance of expertise and interpreting does not reflect real needs of the present-day society. The findings of the analysis are specified in the description of particular problems of expertise and interpreting, also in the form of graphs and charts. The concluding part of the thesis comes up with measures which could improve the unsatisfactory state of expertise and interpreting.

Key words

Act, analysis, comparison, competence, definition, difference, execution, expert, expertise form, goal, history, change, characteristics, institution, interpreter, language, law, legislation, need, payment, performance, profession, promise, regulation, respondent, sanctions, seal, status, state authority.

OBSAH

ÚVOD	11
1 PODSTATA ZNALECTVÍ A TLUMOČNICTVÍ	14
1.1 Znalectví	14
1.2 Tlumočnictví	14
1.3 Historický vývoj znalectví	16
1.4 Historický vývoj tlumočnictví	20
2 SOUČASNOST ZNALECTVÍ A TLUMOČNICTVÍ	22
2.1 Jmenování znalce (tlumočnicka)	23
2.2 Výkon znalecké (tlumočnické) činnosti	25
2.3 Odměňování a náhrada nákladů	26
2.4 Pozastavení práva vykonávat činnost znalce (tlumočnicka)	27
2.5 Zánik práva vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost	28
2.6 Správní delikty na úseku znalecké (tlumočnické) činnosti	29
2.7 Zákon o znalcích a tlumočnících a jeho prováděcí vyhláška	31
2.8 Odhadce	34
2.9 Znalecké ústavy	35
2.10 Požadavky a podmínky na znalce (tlumočnicka)	35
2.11 Odvolání znalce (tlumočnicka)	36
2.12 Seznamy znalců (tlumočnicků)	37
2.13 Znalecký (tlumočnický) slib a znalecká (tlumočnická) doložka	37
2.14 Odměňování znalců (tlumočnicků)	39
2.15 Příkladový znalecký posudek zpracovaný v písemné formě	41
3 VÝKON ZNALECTVÍ (TLUMOČNICTVÍ) V OKOLNÍCH ZEMÍCH	55
3.1 Slovenská republika	55
3.2 Spolková republika Německo	56
3.3 Polská republika	58
3.4 Spojené království Velké Británie a Severního Irska	59
4 PROBLÉMOVÉ OBLASTI VÝKONU ZNALECKÉ (TLUMOČNICKÉ) ČINNOSTI	62
4.1 Současná úprava činnosti znalce (tlumočnicka) a potřeby dnešní společnosti	62
4.2 Analýza současných problémů formou oslovení určitého vzorku respondentů	64
4.3 Členitost a počet znalců dle základních oborů u konkrétního soudu.....	65

4.4	Členitost a počet tlumočnicků dle jazyků u konkrétního soudu	67
4.5	Nejfrekventovanější problémy znalců	69
4.6	Problém – nedostatečná odměna znalce, náhrady nákladů a doba úhrady.....	71
4.7	Problém – profesní zdatnost znalce	74
4.8	Problém – vzdělání, profesní vzdělávání, ověření způsobilosti a certifikace ...	77
4.8.1	Vzdělávání a profesní vzdělání	78
4.8.2	Ověřování způsobilosti	82
4.8.3	Certifikace	84
4.9	Problém – vztah s advokáty, orgány státní správy a institucemi obecně	87
4.10	Nejfrekventovanější problémy tlumočnicků	88
4.11	Problém – nedostatečná odměna tlumočnicka, náhrady nákladů a doba úhrady	90
4.12	Problém – výkon tlumočnické činnosti před orgánem státní správy	92
4.13	Problém – vztah tlumočnické činnosti k podnikání	95
4.14	Problém formální náležitosti tlumočnického úkonu	96
5	ZÁVĚR A VYHODNOCENÍ	99
	SEZNAM POUŽITELNÝCH ZDROJŮ	104
	SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	107
	SEZNAM PŘÍLOH	108

ÚVOD

Téma diplomové práce „Postavení znalce a tlumočníka v právním systému ČR a jeho profesní vzdělávání“ jsem zvolil primárně z důvodu, že je mi tato problematika blízká, neboť se výkonu soudního znalectví věnuji již více než 15 roků. Je mi zřejmá skutečnost, že toto dotčené téma bylo předmětem jednání na mnoha konferencích a v neposlední řadě i na mnoha asociacích a komorních setkáních znalců a tlumočnicků. Tuto tematiku jsem chtěl mimo obecných poznatků vnímaných širokou veřejností obohatit i o poznatky vnímané řadovým znalcem, kdy se pokusím propojit veřejnosti obecně známé skutečnosti se skutečnostmi vnímanými optikou znalce a skutečnosti vnímané odbornou veřejností, a to zejména soudci, státními zástupci, vyšetřovateli, advokáty a v neposlední řadě i kolegy znalci (tlumočníky), na které bude primárně cílena analýza současného stavu českého znalectví (tlumočnictví).

Práce je vytvořena na teoretických empirických podkladech, bylo vycházeno z teoretického poznání problému s přidanou hodnotou vlastních zkušeností osoby znalce. Na těchto základech byl vystavěn vlastní experiment, prověřující hypotézu týkající se problému výkonu znalecké a tlumočnické činnosti. Součástí této práce je teoretický přehled popisující historii znalectví (tlumočnictví), současnost znalectví (tlumočnictví) v okolních zemích. Hypotézou práce je tvrzení, že současná právní úprava výkonu znalecké a tlumočnické činnosti (jak je upravena v zákoně č. 36/1967 Sb. v aktuálním znění zákona č. 444/2011 Sb.) nevyhovuje požadavkům praxe a neodpovídá dnešním potřebám pro výkon znalecké (tlumočnické) činnosti, a to ani po poslední úpravě (zákon č. 444/2011 Sb.), která je aktuální novelou upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány, jejímž účelem je upravit podmínky výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti), a prováděcí vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb.

Nedostatky současné právní úpravy se pokusím definovat včetně nastínění možných řešení a v neposlední řadě také vize změny a skutečností majících na případnou změnu vliv. Jedním z těchto vlivů je zcela nepochybně stav dalšího profesního vzdělávání znalců (tlumočnicků). Metody, které budou využity při vypracování této práce, jsou obecné metody vědecké práce (analýza, kdy budu definovat a rozebírat řešený problém, částečně bude využita i metoda komparace pro zjištění stavu

znalectví a tlumočnictví v okolních státech). Následovat bude syntéza, v níž budou prezentovány závěry a případná možná řešení nastolených problémů, které se výkonu znalecké a tlumočnické činnosti týkají). Na tento teoretický přehled navazuje vlastní zkoumání, a to na základě vytvořeného dotazníku, které lze pro svůj obsah spíše definovat jako předběžné orientační šetření.

Z titulu smyslnosti a pro případnou následnou věcnou využitelnost této práce jsem provedl šetření, a to ve formě návštěvy portálu „Justice.cz“, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Zde jsem zjistil elektronické adresy znalců (tlumočnicků) vedených konkrétním krajským soudem, a to explicitně Městským soudem se sídlem v Praze, neboť redukce na seznam znalců a tlumočnicků jakožto výchozího etalonu, který vede jen jeden konkrétní krajský soud, bude vzhledem k omezenému rozsahu této diplomové práce nejtransparentnější formou. Provedením šetření, a to na zmíněném portálu Justice.cz, bylo zjištěno, že ke dni 1. 12. 2012 bylo zapsáno na seznamu vedeném krajským soudem se sídlem v Praze 1 393 znalců a 582 tlumočnicků. Z tohoto počtu mělo uvedenu adresu elektronické pošty 684 znalců a 314 tlumočnicků, následně jsem v elektronické formě oslovil se žádostí o spolupráci 250 znalců a 250 tlumočnicků, na tuto žádost jsem zpětně obdržel 213 odpovědí a věcně použitelných odpovědí bylo k dalšímu zpracování užito 120 odpovědí, pro paritní vyváženost v obou činnostech 60 odpovědí od znalců a 60 odpovědí od tlumočnicků. Cíleně jsem v rámci oslovení znalců (tlumočnicků) nevytvořil dotazník, neboť jsem chtěl vyloučit, aby mé definované otázky nevykazovaly charakter „kapciózních“ otázek. Cílem bylo dosáhnout stavu, kdy se dotčení znalci (tlumočníci) budou moci vyjádřit bez žádného zásadního omezení.

Následné zpracovávání získaných informací bylo poměrně časově i technicky náročné pro širokou škálu základních znaleckých oborů, odvětví a specializací a širokou škálu tlumočnické činnosti. Nejzásadnějším úkolem z došlých odpovědí bylo definování podstaty toho, co dotyčného respondentu (znalce, tlumočnicka) v současné době na výkonu jeho znalecké (tlumočnické) činnosti nejvíce trápí. Nedílnou součástí dotazníku byla jedna pevná otázka, jejíž podstatou bylo zjištění, jaké má dotazovaný znalec (tlumočnick) dosažené vzdělání, a časové definování ve vztahu k výkonu jeho činnosti, kdy jej dosáhl (před započítáním výkonu znalce nebo tlumočnicka nebo až v průběhu činnosti). Následně jsem z nejfrekventovanějších odpovědí vytvořil jednotlivé body obsahu.

V této diplomové práci došlo k definování některých mých vlastních návrhů, které mi byly následně potvrzeny nebo i vyvráceny. Taxativně jsem popsal nejzásadnější

problémy a nastínil možnost jejich následného řešení, ale pouze v omezené formě, neboť detailní a explicitní analýza jednotlivých bodů by svým obsahem zcela nepochybně několikanásobně překročila maximální možnosti rozsahu této diplomové práce a dle mého soudu je toto téma tak zajímavé, že by si zasloužilo výraznější zpracování co do obsahové stránky i věcné podstaty vstupních informací a jejich analýzy, než umožňuje tato diplomová práce. Mezi hlavní body, tj. skutečnosti, které znalece (tlumočníky) nejvíce trápí, tudíž je lze označit za zásadní problém ve znalecké (tlumočnické) činnosti dle odpovědi respondentů, je primárně nedostatečná odměna znalce (tlumočnicka), a lhůty proplacení znalecké (tlumočnické) odměny, profesní zdatnosti znalce, stav jmenování a odvolání znalce (tlumočnicka), samotná problematika výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti ve vztahu ke státním orgánům a institucím, vzdělávání, profesní způsobilost a certifikace, vztah výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti k podnikání. V závěru této práce bude rekapitulován, a to ve formě grafického zpracování, a následně zhodnocen rozsah a počet zodpovězených dotazů ze strany respondentů znalců (tlumočnicků), a to explicitně k jednotlivým bodům, ze kterých bude následně vytvořen závěr.

1 PODSTATA ZNALECTVÍ A TLUMOČNICTVÍ

1.1 Znalectví

Znaleckou činnost lze vnímat jako odbornou a expertní činnost, a to zejména před státními orgány a orgány, na které jsou úkoly státních orgánů delegovány. Patří sem rovněž znalecká činnost sloužící potřebám občanů a organizací. Přičemž platí stav, že v rámci řízení před státními orgány nebo orgány, na které jsou úkoly státních orgánů delegovány, znalec nemusí zkoumat, zda se jedná o právní úkon, v rámci zadání se jednoznačně o znaleckou činnost jedná. Do širokého spektra znalecké činnosti lze zařadit dle právních norem např. ocenění stroje, posouzení vady nějakého výrobku nebo zařízení, posouzení zdravotního stavu, stanovení obvyklé ceny nemovitosti v rámci prodeje atd.

Právní úprava, která definuje vztah k organizacím a občanům, sleduje i význam společensky preventivní, neboť frekventovaným nástrojem, který slouží k dosažení smíru mezi stranami, které jsou v nějakém sporu, je znalecký posudek, jehož podstatným znakem je služba občanům a organizacím při aplikaci jejich práv. Na druhou stranu, za znaleckou činnost ve smyslu zákona nelze vnímat takový úkon, který svojí podstatou neslouží potřebám řízení před státními orgány ani není v souvislosti s právními úkony občanů nebo organizací. Právní úkony občanů nebo organizací mohou představovat prodej nebo koupi, reklamační nebo jiné řízení v obchodním styku, řízení v rámci občanského řízení (např. dělení společného jmění manželů), vypořádání podílového spoluvlastnictví a v mnoho případů dalších využití.

1.2 Tlumočnictví

Tlumočnická činnost je na našem území dlouhodobě historicky spjata se znaleckou činností, přičemž až v posledních letech se vedou odborné diskuze nad potřebou oddělení těchto odvětví. Obecně lze definovat, že tlumočení je ústní projev, sdělení z jednoho jazyka do druhého. Tlumočnický často tlumočí nejen mezi jazyky, ale i kulturami a může klientům pomáhat v orientaci v cizím prostředí. Výkon tlumočnické činnosti je vysoce sofistikovaná činnost, k jejímuž zvládnutí je potřebné být nositelem výrazné znalosti překládaného i cílového jazyka se specifickou schopností dotčený text

přetlumočit v takové formě, aby byl zachován původní smysl slov autora. Soudní tlumočník neprovádí ověření shody listin (notářské a soudní ověření překladu), soudní překladatel zároveň není synonymum s termínem překladatel právních textů. Obecně platí, že naprostou nezbytností je vysoce odborná znalost terminologie v oborech, ve kterých je jeho výkon tlumočnický, a samotný výkon tlumočnický je beze vší pochybnosti psychicky náročná činnost, zaměřená na pohotovost a rychlost. Při samotném tlumočení by měl mít dobrý vizuální kontakt s řečníky i posluchači. Obecně jsou rozeznávány dva základní druhy tlumočení: simultánní a konsekutivní. Samotné chápání znalecké a tlumočnické činnosti procházelo a prochází vývojem. Potřeba znalců a tlumočnicků vyvstala nejprve v rámci soudních řízení, kdy bylo postupně jejich postavení upraveno procesními předpisy v rámci dokazování. Každý jednotlivý jazyk nějakým způsobem funguje a u každého jazyka jsou potřeba lidé, kteří provádí překlady a tlumočení do a z jazyka. Je to více či méně složitý systém, který si lidé vymysleli pro potřebu komunikace. S jazykem se lze potkávat v psané či mluvené podobě. Zde obecně platí, že osoba překladatele není vázaná nějakým časovým limitem, naopak důraz je kladen na věcnou správnost a preciznost. Platí zde stav, že osoba překladatele musí být zcela nepochybně odborníkem obou jazyků, ze kterého i do kterého překládá.

Překladatel bývá většinou vzdělanou osobou s orientací v širší škále jazykovědných oborů, např. lingvistiky, stylistiky, morfologii a dalších příbuzných oborech. Naopak od osoby tlumočnické je naopak vyžadována dynamičnost překladu, pohotovost, připravenost a zvládnutí širšího spektra informací, majících vztah k předmětu tlumočení, a to v reálném čase a místě. Není rozhodující skutečností, aby byl překlad zcela přesný, ale aby nedošlo ke ztrátě přesné podstaty tlumočené komunikace. Z toho lze odvodit, že při tlumočení není rozhodující užitá forma, ale rozhodnou skutečností je přesné definování věcného obsahu. Od osoby tlumočnické se většinou očekává nekomplikovaná domluva, tedy porozumění obsahu jiného jazyka v reálném čase, není zásadní zážitek z vyjadřovacích schopností tlumočnické během samotného výkonu tlumočení. V obou těchto případech však platí, že výkon tlumočnický i překladatele je vázán na výraznou znalost jazyka, rozsáhlou slovní zásobu v obou dotčených jazycích a v neposlední řadě i smysl pro jazyk. Nelze ani pominout nutnost přirozeného intelektu, logického myšlení a zvědavosti jakožto neodmyslitelným atributům každého profesionálního překladatele a tlumočnické. Často se říká, že hlavním předpokladem pro takovou práci je "intelligence". Tlumočnický i překladatel musí mít rozsáhlé všeobecné znalosti, a proto musí mít jistý přirozený zájem o co nejširší okruh věcí a touhu něco o

nich vědět. V praxi nesmí existovat odpor k jakékoliv oblasti vědění nebo lidské činnosti – tlumočník i překladatel musí být schopen se sám do určitého stupně a ve velmi krátkém čase poučit o oboru, z něhož právě překládá, ať jde o automobil, architekturu, ekologii, výrobu, kulturu či politiku a mnohé jiné. Poučení neznamená jen mechanické vstřebání terminologie v obou jazycích, ale především pochopení problematiky – o toto pochopení a tyto znalosti se pak překladatel či tlumočník při převodu konkrétního sdělení opírá, jinak by nebyl schopen text ani pochopit, ani si jej zapamatovat, natož ho správně převést do druhého jazyka. Dalším nezbytným předpokladem je živá jazyková představitost a vynalézavost, která úzce souvisí s bohatým repertoárem výrazových prostředků v obou jazycích, s nimiž překladatel či tlumočník pracuje. Tlumočení je po této stránce ještě náročnější – tlumočník nemá čas listovat ve slovnících, encyklopediích nebo odborných příručkách. Nikdy nezná všechna potřebná slovíčka, nikdy nezná tlumočenou problematiku natolik, aby nemusel zapojovat svůj intelekt, své znalosti a svoji logiku k tomu, aby přetlumočení zvládl. Tlumočení i překlad jsou totiž velmi složité kognitivní procesy. Potřeba tlumočení v dnešním světě, a správní řízení v ČR tedy není výjimkou, neustále narůstá. Děje se tak v důsledku globalizace, stále narůstající oblíbenosti cestování, ale i např. v řízení o udělení azylu z důvodu neuspokojivé politické či humanitární situace v mnoha zemích, která přinutí velký počet lidí každý rok opustit svou zemi a vyhledat pomoc v zemi jiné.

Cizinci, kteří se z různých důvodů ocitnou na území ČR, i když ani to není nezbytná nutnost, se tak mnohem častěji než dříve stávají účastníky řízení před orgány státní správy nebo samosprávy. Pochopitelně ve většině případů neovládají český či slovenský jazyk, kterými je možno jednat v úředním styku s orgány státní správy, a je tedy nutné, aby během řízení byl přítomen tlumočník, díky jehož překladu se teprve mohou stát plnohodnotnými účastníky takového jednání.

1.3 Historický vývoj znalectví

Na území dnešní ČR potřeba odborného znaleckého dokazování vyvstala až s rozvojem oblastí lidské činnosti, kterých se toto dokazování týkalo. Až některé z nich dosáhly úrovně, která již nebyla pro soudce postižitelná, vznikla potřeba přibrat k vysvětlení odborníky. To byl jeden z důvodů, proč např. trestní řízení v celém starověku i středověku se prakticky obešlo bez dokazování odborníkem. Pokusy o zapojení odborníků do procesního řízení začínají až v 16. století v době inkvizice. Ti

jsou však přibráni pouze při ohledání. Pojem „znalé osoby“ se v trestním řízení začíná častěji objevovat až na přelomu 18. a 19. století, s rozvojem vědy a techniky. Stále však zůstává názor, že znalec (tlumočník) je pomocníkem soudu.

Dle jiného názoru se má za to, že znalecky posudek je vlastně svědeckou výpovědí, neboť znalec i svědek skládají výpověď před soudem. Odlišnosti obou důkazních předmětů tím byly zanedbány. První zjistitelné zmínky o seznamech stálých soudních znalců jsou z roku 1787. Prudký rozvoj vědy a techniky ve 2. polovině 19. a 20. století měl za následek nutnost účasti odborníků u soudu.¹ Současně vyplynula potřeba vyčlenění znaleckého posudku jako samostatného druhu soudního důkazu. Toto bylo uzákoněno např. trestním řádem z roku 1873, platným v českých zemích až do roku 1950. Na přelomu 19. a 20. století prohlásil americký soudce Learned Hand, že nikdo nemůže popřít, že právo by mělo nějakým způsobem využívat specializovaných znalostí, pokud to efektivně může pomoci při řešení sporu.² Jedním z prvních oborů, v němž se potřeba odborné konzultace rozvinula, bylo soudní lékařství, zajišťující odborné posuzování nejen v otázkách objasnění příčin smrti, ale i v oboru toxikologie, biochemie, lékařské chemie atd. Náznaky jsou ze starověku, od 16. století bylo soudní lékařství rozvíjeno na vědeckém základě. Pitevní řád z roku 1855 již obsahuje podrobnou specifikaci právního postupu, zapisování nálezu, detailního postupu pitvy v různých případech úmrtí a vydání dobrozdání. V období let 1918–1949 existovalo u nás několik souběžně vedených seznamů znalců. Existovaly soudně lékařské rady, byly vedeny zvláštní seznamy stálých soudních znalců lékařů a chemiků.

Podmínkou zapsání do seznamu stálých soudních znalců bylo mj., že uchazeč je „alespoň 30 roků stár, svéprávný, úplně spolehlivý, má potřebné odborné vědomosti, zvláště podle potřeby je s oborem, o který jde, v živém styku vědním nebo praktickém“. Poslední podmínka se dokladovala „krátkým popisem vzdělání a zaměstnání, ze kterého se vyvozuje způsobilost ke znalecké funkci“. Ověření bylo obvykle provedeno profesním sdružením dle příslušného oboru. O jmenování i výmazu ze seznamu rozhodoval krajský soud ve zvláštním senátu pro věci soudní správy. Každých pět let se pak provádělo šetření, zda jsou u znalců nadále splněny předepsané podmínky pro výkon funkce. Kromě znalců znal zákon i pojem „znalecký svědek“ (předpisy o svědeckém důkazu mají také platnost, když pro důkaz o minulých skutečích nebo poměrech, k jejichž postřehnutí bylo potřebí zvláštní znalosti věcné, jest třeba

¹ Zdroj [1], BRADÁČ, A., KLEDUS, M., KREJČÍŘ, P. A KOLEKTIV *Úvod do soudního znalcství*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2004, s. 8–15. ISBN 80-7204-365-X.

² Zdroj [2], Hand, *Learned. Historical and Practical Considerations Regarding Expert Testimony*, *Harvard Law Review*, 1901, roč. 15, č. 40, s. 54.

vyslechnouti takovéto osoby znalecké). V poválečném období upravil znaleckou činnost zákon č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnících, který sjednotil předcházející seznamy znalců (tlumočnicků) a způsoby jejich jmenování. Znalce a tlumočnický jmenoval krajský soud podle bydliště. Aby se zajistila kontrola znalecké a tlumočnické činnosti, bylo znalcům a tlumočnickům uloženo vést znalecké (tlumočnické) deníky. Pokud znalec (tlumočnický) vědomě nebo z nedbalosti porušil své povinnosti, mohl být stíhán výstrahou, písemným pokáráním, pokutou, případně i zbavením úřadu. Ověřování, zda jsou u znalců nebo tlumočnicků nadále plněny podmínky, prováděl krajský soud každý rok. Znalci (tlumočnický) mohli podávat znalecké posudky v soudním řízení, na žádost úřadů a orgánů veřejné správy i na žádost občanů mimo soudní řízení. Hlavním cílem změny provedené zákonem č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců (tlumočnický), spolu s prováděcí vyhláškou č. 193 Ú.I. bylo dle důvodově zprávy „vymýcení soukromě podnikatelských způsobů při provádění znaleckých (tlumočnický) úkonů“. Dožadující orgány požadovaly od orgánů státní správy a organizací socialistického sektoru, aby jim byla označena osoba, která má provést znalecký úkon. Ve zvlášť obtížných případech byla dána možnost požádat o znalecký (tlumočnický) úkon státní ústav nebo státní orgán. Výběr osoby znalce (tlumočnický) spočíval na dožádaném orgánu, resp. organizaci. Znalci (tlumočnický) pak posudky zpracovávali v rámci pracovního poměru u svého zaměstnavatele; za obsah posudku nesli osobně plnou odpovědnost, fakturaci prováděl zaměstnavatel. Tato úprava měla za následek prodloužení lhůt zpracování posudků a pokles jejich kvality. Organizace nebyly na vypracování posudků zainteresovány, znalci (tlumočnický) se střídali a nenabývali potřebných zkušeností. Také odměňování za znaleckou (tlumočnický) činnost nebylo zcela v pořádku. Úprava proto vydržela jen do roku 1967, kdy byla znalecká (tlumočnický) činnost upravena zákonem č. 36/1967 Sb. a prováděcí vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., které platí do této doby.³ Tento zákon, tj. český zákon o znalcích a tlumočnících (zákon č. 36/1967 Sb.), původně československý unitární předpis⁴, byl přijat v návaznosti na socialistické rekonstrukce československého práva, politicky zapříčiněné přijetím socialistické ústavy v roce 1960, a v době před vznikem československé federace. Ve své podstatě se jednalo o zákonodárnou reakci na mocensky vnucené právně politické proměny,

³ Zdroj [3], BRADÁČ, A., KLEDUS, M., KREJČÍŘ, P. A KOLEKTIV *Úvod do soudního znalcství*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2004. 220 s. ISBN 80-7204-365-X., str. 8–15.

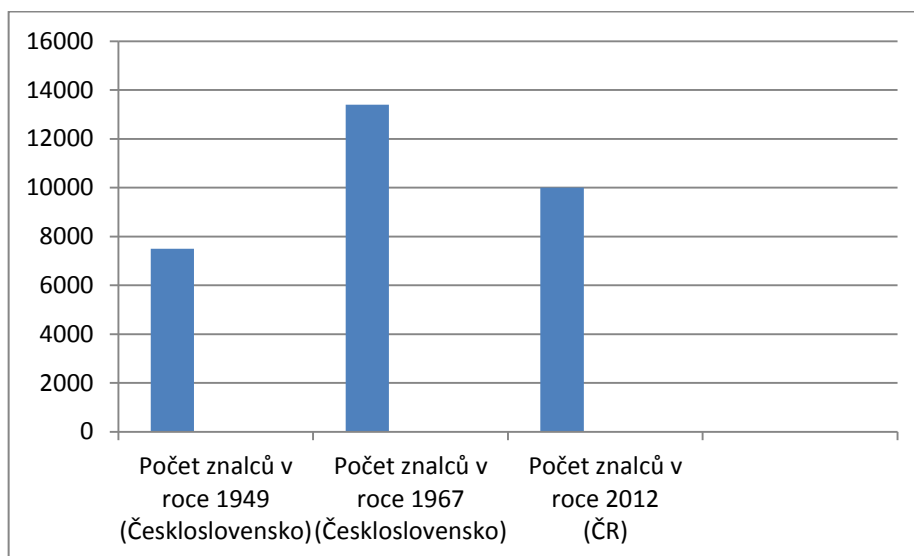
⁴ Zdroj [4], Slovensko tak rovněž převzalo tento československý zákon po zániku česko-slovenské federace roku 1992. V roce 2004 jej však zrušilo a nahradilo vlastním novým zákonem; viz zákon č. 382/2004 Z. z., o znalcoch, tlmočnících a prekladateľov a o zmeně a doplnení niektorých zákonov., BARTOŠOVÁ, V. *Znalecká činnost v Slovenskej republike*. Právní rádce, 13, 2005, č. 1, str. 42–44.

založené na radikální diskontinuitě se starším "buržoazním" právem. Zvláště to je patrné tehdy, srovnáme-li dnešní zákon o znalcích a tlumočnících z roku 1967 se zákonem č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnících, zrušeným roku 1959 zákonem č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků. Československý zákon z roku 1959 se částečně obsahově vymykal znalectví (odbornosti) tím, že znalec (tlumočnick) měl mít nejen potřebné odborné znalosti a zkušenosti, ale též potřebné znalosti "politické. Naštěstí zákon z roku 1967 již tento odborně pochybný osobní předpoklad nestanoví. Ačkoli byl ještě starší československý zákon z roku 1949 přijat již po politickém převratu v roce 1948, jedná se o předpis, který může být dodnes vzorem pro změnu i budoucí tvorbu nového českého znaleckého (tlumočnického) práva. Plyne to ze skutečnosti, že v roce 1949 se na tvorbě československých zákonů ještě odborně podíleli právníci s „dobou nepokřiveným“ právnickým vzděláním, a jejich profesní kultura, která byla tehdy ještě srovnatelná s civilizovanými právními státy. Dnes často používaný pojem "funkce", namísto "úřadu", pramení spíše v politickém řádu, když se v právním řádu tradičně a správně hovoří o "úřadu" (a o úřednících). Zhruba od počátku šedesátých let minulého století totiž v Československu, pod neblahým vlivem již zmíněné ústavy z roku 1960 a později i učebnic a politicky ideologizovaného obsahu právnického vzdělávání – radikálně poklesla jazyková úroveň většiny předpisů a k horšímu se proměnil odborný jazyk a sloh celkově. Stalo se tak v důsledku politického ideologizování zákonodárné kultury. Zcela jasný příklad lze spatřovat v diferenci znění znaleckého slibu podle dnešního zákona z roku 1967 a znalecké přísahy podle zákona z roku 1949.

Vzorem budoucí české úpravy znalectví (tlumočnictví) může být dílem i české vládní nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců, přijaté na základě česko-slovenského ústavního zákona zmocňovacího z roku 1938 (č. 330/1938 Sb. z. a n.) již v době tzv. Protektorátu Čechy a Morava, a to zejména její pasáže upravující prověřování způsobilosti a delikty znalců (tlumočnicků).

Právní úprava z let 1949 a 1939 používala v souvislosti se znalectvím – nikoli ale již ve spojení s tlumočnictvím – pojem "úřad". Pro ilustraci o historických počtech soudních znalců v období roku 1949 (výkon znalecké činnosti dle nařízení č. 269/1939 Sb. o seznamech stálých soudních znalců a tlumočnicků v tehdejší Československu), dále pak v období roku 1967 (výkon znalecké činnosti dle zákona č. 36/1967 Sb. opět platným v Československu) a období roku 2012 (výkon znalecké činnosti dle zákona „ZZnT“. v aktuálním znění zákona č.444/2011 Sb. (Česká republika) byl vytvořen následující graf.

Graf 1: Diference v počtu znalců v období 1949 – 2012

Zdroj: Autor práce (vlastní šetření)

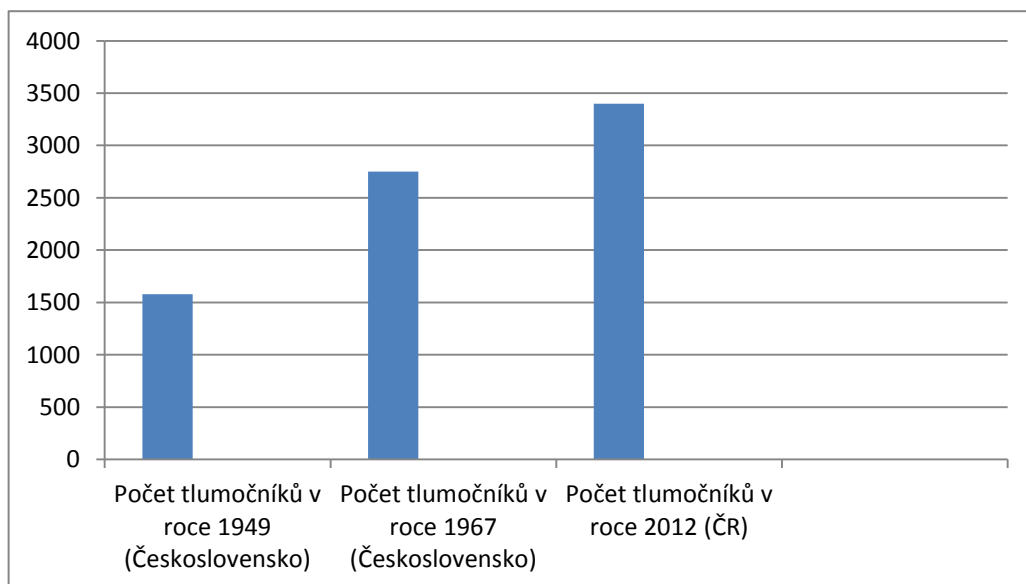
1.4 Historický vývoj tlumočnictví

Tlumočnická činnost v podstatě svého vývoje je od svých počátků nerozlučně spjatá s výkonem znalecké činnosti ve všech jejích podobnostech, kdy zásadní a komplexní československá úprava promítnutá v právním předpise pochází z vládního nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců a tlumočnicků, přijatého na základě česko-slovenského ústavního zákona zmocňovacího z roku 1938 (č. 330/1938 Sb. z. a n.). Následoval ideově zaměřený “*Zákon č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků*”, jehož zásadní ambicí byla změna postavení znalců a tlumočnicků. V kontextu tehdejší ideologie degradoval postavení tlumočnicků pouze do polohy pracovníků socialistických organizací, kteří v rámci plnění pracovních úkolů zadanou problematiku řeší a obhajují před soudem, následoval zákon o znalcích a tlumočnících z roku 1967 (platný do současné doby), který přinesl koncepční návrat k evidování jinak nestranných a institucionálně nezávislých osob v seznamu tlumočnicků po vzoru původní zákonné úpravy z roku 1949.⁵ S příchodem společenských změn v roce 1989 došlo k velkému rozvoji překladatelské a tlumočnické činnosti, což vedlo k

⁵ Zdroj [5], DÖRFL, L. *Zákon o znalcích a tlumočnících: komentář*. 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. Předmluva, str. 8. ISBN 978-80-7400-148-2.

její částečné profesionalizaci a dalším pozitivním jevům. Mezi tyto se dá zařadit např. vznik různých profesních sdružení, jako je například Komora soudních tlumočnicků aj. Jejich činnost zvyšuje odbornou úroveň v oblasti překladatelské a tlumočnické činnosti a umožňuje tlumočnickům a překladatelům taktéž celoživotní vzdělávání. Činnost těchto sdružení, která vydávají i své odborné časopisy a publikace (např. Soudní tlumočnický časopis), je nutné zdůraznit, že vývoj tlumočnické činnosti jako samostatného oboru není tak explicitně popsán (obecně je hodně provázaný s historickým vývojem znalectví) a dokumentován jako historie a vývoj znalectví. Obecně lze definovat, že tlumočení formou překladu je velmi důležitou součástí bohatosti kultur. Stejně tak, jak se vyměňují poznatky na úrovni řemeslné, průmyslové či technické, tak je potřebné sledovat vývoj různých jazyků, kdy platí, že každý jazyk, který člověk ovládá, ho obohatí. Pro ilustraci bylo provedeno šetření, směřující k zjištění o počtech soudních tlumočnicků v období roku 1949 (výkon tlumočnické činnosti dle nařízení č. 269/1939 Sb. o seznamech stálých soudních znalců a tlumočnicků v tehdejší Československu), dále pak v období roku 1967 (výkon tlumočnické činnosti dle zákona č. 36/1967 Sb. opět platným v Československu) a období roku 2012 (výkon tlumočnické činnosti dle „ZZnT“ v aktuálním znění zákona č.444/2011 Sb. (Česká republika) byl vytvořen následující graf.

Graf 2: Diference v počtu tlumočnicků v období 1949 - 2012

Zdroj: Autor práce (vlastní šetření)

2 SOUČASNOST ZNALECTVÍ A TLUMOČNICTVÍ

A nyní již společně k oběma skupinám činností, tedy ke znalectví a tlumočnictví. V současné době platnou právní normou upravující výkon znalecké (tlumočnické) činnosti je zákon č. 36/1967 Sb. v aktuálním znění zákona č.444/2011 Sb. (novela upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány, jejímž účelem je upravit podmínky výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti), o znalcích a tlumočnících ze dne 6. 4. 1967,⁶ (dále jen „ZZnT“), a tento zákon upravuje prováděcí vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících ze dne 17. 4. 1967,⁷ (dále jen „VZnT“), která byla čtyřikrát novelizována.⁸

Dílčí změna, v pořadí již pátá, ale to spíše ve formě zavedení nového institutu, přišla s účinností od 1. 7. 2010, a to se zákonem č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, tímto byl částečně novelizován i zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Podle nového znění § 7 odst. 2 tohoto zákona přidělí krajský soud znalci a tlumočnickovi, který dosud nemá přiděleno identifikační číslo osoby, při zapsání do seznamu znalců a tlumočnicků identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob. Identifikační číslo osoby bylo přiděleno i těm znalcům (tlumočnickům), kteří v seznamu znalců (tlumočnicků) zapsáni již jsou a kteří dosud identifikační číslo osoby nemají. Přidělené identifikační číslo osoby je uvedeno v seznamu znalců (tlumočnicků), který je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR.

Nepatrně výraznější změnou „ZZnT“, v pořadí již šestou, bylo v současné době aktuální znění zákona č. 444/2011 Sb., s účinností od 1. 1. 2012, upravující zajištění

⁶ Zdroj [6], Zákon uveřejněný ve Sbírce zákonů Československé socialistické republiky – ročník 1967, částka 14 – ze dne 20. 4. 1967 v aktuální znění zákona č. 444/2011 Sb., upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány s účinností od 1. 1. 2012, dostupný z <http://www.zakonycr.cz/seznamy/444-2011-Sb-zakon-kterym-se-meni-zakon-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumočnicich-ve-zneni-pozdejsich-predpisu.html>.

⁷ Zdroj [7], Vyhláška, uveřejněná ve Sbírce zákonů jako č. 37/1967 s účinností od 1. 6. 1967, dostupná z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1967s037&DR=SB>.

⁸ Vyhláškou č. 11/1985 Sb., vyhláškou č. 184/1990 Sb., vyhláškou č. 77/1993 Sb. a vyhláškou č. 432/2002 Sb.

řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány. Účelem a rozsahem zmíněné úpravy byla úprava podmínek výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti. Tato změna částečně reflektuje dosud nevyhovující stav předešlé právní úpravy, kdy se nejméně 20 roků volá po novele zákona č. 36/1967 Sb. ve větším rozsahu. To se stalo skutečností, konkrétně dne 06. 12. 2011, kdy v Poslanecké sněmovně neprošly pozměňovací návrhy Senátu, a tak byla přijata novela zákona ve znění schváleném Poslaneckou sněmovnou. Dne 14. 12. 2011 byla novela podepsána prezidentem České republiky s účinností od 1. 1. 2012. Co přesně dotčená novela změnila nebo explicitněji definovala, je uvedeno v následujícím výtahu dotčených změn, a to taxativně v níže definovaných oblastech „ZZnT“

2.1 Jmenování znalce (tlumočnicka)

Na jmenování znalcem není právní nárok. Samotné splnění všech požadovaných podmínek ještě neznamená automatický zápis do seznamu znalců (tlumočnicků) nebo nárok se tohoto stavu domáhat. V České republice není vytvořeno žádné početní omezení pro to, kolik znalců (tlumočnicků) má pro který obor nebo jazyk být jmenováno a zapsáno do seznamu, zákon pouze stanoví, aby bylo pro každý obor nebo jazyk takové množství znalců nebo tlumočnicků, které odpovídá potřebám soudů a státních orgánů, aniž by jednotliví znalci a tlumočníci museli být neúměrně přetěžováni výkonem své znalecké (tlumočnické) činnosti. V případě, že uchazeč splní požadované podmínky a je-li v daném místě potřeba znalců, nastane vlastní jmenování, a to v podobě složení znaleckého (tlumočnického) slibu a převzetím jmenovací listiny. Jmenování znalců (tlumočnicků) do funkce provádí ministr spravedlnosti nebo z jeho pověření předseda krajského soudu podle místa bydliště znalce (tlumočnicka).

Například v Praze provádí jmenování předseda městského soudu. Ministr jmenuje pracovníky ústředních orgánů, vysokých škol, vědeckých a výzkumných ústavů, ty, kteří jsou označeni ústředními orgány a znalce, u nichž si jmenování vyhradil. Předsedové krajských soudů jsou pak pověřeni v ostatních případech. Pro výkon funkce není rozdíl mezi znalcem (tlumočnickem), kterého jmenoval předseda krajského soudu a znalcem (tlumočnickem), který byl jmenovaný ministrem. Znalci (tlumočníci)

jsou jmenováni na základě výběru mezi osobami, které splňují podmínky pro jmenování. Návrhy na jmenování mohou podat vysoké školy, vědecké instituce, státní orgány nebo také organizace, ve kterých pracují osoby přicházející v úvahu, jakož i příslušné orgány společenských organizací. V případech, kdy není v seznamu pro určitý obor zapsán znalec (tlumočník), nebo kdy sice znalec (tlumočník) zapsán je, ale nemůže posudek podat, anebo pokud by provedení úkonu znalcem (tlumočnickem) zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady, může státní orgán ustanovit znalcem (tlumočnickem) osobu, která není zapsána do seznamu. Je však potřeba, aby si tento státní orgán ověřil, že přibraná osoba má pro podání posudku potřebné odborné, případně i další předpoklady. Občan, který má takto výjimečně být ustanoven znalcem (tzv. znalcem „ad hoc“), musí s tímto ustanovením souhlasit a dále musí složit slib (do rukou orgánu, který jej ustanovil). Hospodářská arbitráž (nyní obchodní soud) může přibrat znalce (tlumočnicka) nezapsaného do seznamu také tehdy, jde-li o posouzení zvláště obtížných odborných otázek. V těchto případech může být složení slibu nahrazeno písemným prohlášením. Ustanovení a slib znalce nezapsaného do seznamu se vztahují pouze na konkrétní případ, ke kterému je přibrán. Pro tento případ se na něj vztahují všechna práva a povinnosti znalců (tlumočnicků) zapsaných do seznamu. Tento znalec (tlumočník) však nemá znaleckou (tlumočnickou) pečeť se státním znakem, takže ji nemůže použít, nevede ani znalecký (tlumočnický) deník. Tato ustanovení se vztahují i na jmenovaného znalce (tlumočnicka), pokud je příležitostně státním orgánem přibrán pro jiný obor, odvětví nebo jazyk, než je oprávněn.

Novelou „ZZnT“, kterou byl zákon č. 444/2011 Sb., došlo v rámci institutu jmenování znalce (tlumočnicka) k nepatrným změnám, neboť dle novely může být nyní jmenován ten, kdo je státním občanem České republiky, občanem jiného členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu nebo povolení k trvalému pobytu na území České republiky, nebo státním příslušníkem jiného než členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky. Dále pak je způsobilý k právním úkonům v plném rozsahu, bezúhonný a nebyl v posledních 3 letech vyškrtnut ze seznamu znalců (tlumočnicků) pro porušení povinností podle „ZZnT“.

Částečnou změnou je i podmínka bezúhonnosti, kterou nesplňuje fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin nebo za nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti znalce, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

2.2 Výkon znalecké (tlumočnické) činnosti

Nyní je znalec (tlumočník) povinen vykonávat svou činnost ve stanovené lhůtě, oboru a odvětví (jazyku), pro který byl jmenován. Orgány veřejné moci ustanovují zpravidla znalce (tlumočníka), kteří jsou zapsáni v seznamu toho krajského soudu, v jehož obvodu má orgán veřejné moci sídlo nebo pracoviště, a to po předchozím projednání se znalcem. Vznikl úplně nový § 10 „ZZnT“, jehož podstatou je mlčenlivost. Znalec (tlumočník) je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své znalecké činnosti, a to i po jejím skončení; tato povinnost neplatí ve vztahu ke skutečnostem, které byly předmětem veřejně podaného znaleckého posudku nebo tlumočnického úkonu. Mlčenlivosti může zprostit orgán veřejné moci, který jej ustanovil, nebo ten, pro nějž znaleckou činnost na základě smlouvy vykonal. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje i na konzultanty a další osoby, které se na znalecké činnosti podílely. O povinnosti mlčenlivosti je znalec povinen tyto osoby písemně poučit. Mlčenlivosti může tyto osoby zprostit orgán veřejné moci, který znalce (tlumočníka) ustanovil, nebo ten, pro nějž znalec (tlumočník) činnost na základě smlouvy vykonal. Nyní může znalec (tlumočník) vést znalecký (tlumočnický) deník v listinné nebo elektronické podobě. U listinné podoby se oproti stávajícímu stavu nic nemění.

Obrázek 1: Vnější strana znaleckého (tlumočnického) deníku

Obrazek 1 ukazuje vnější stranu žlutého znaleckého (tlumočnického) deníku. V horní části je uvedeno: "Městský soud v Praze", "Právní oddělení", "Krajský soud v Praze", "Kraj: Praha". Pod tímto je název "ZNALECKÝ - TLUMOČNICKÝ DENÍK". Následuje pole "Svazek č." s ručně vloženou hodnotou "10" a pole "Jméno a příjmení znalce (tlumočníka)" s ručně vloženou hodnotou "M. Radek Štěpánek". V dolní části je text "Upozornění:" a pod ním dva odstavce s informacemi o předkládání deníků a evidenci posudků (překlady).

Zdroj: Vlastní fotodokumentace autora práce

Obrázek 2: Vnitřní strana znaleckého (tlumočnického) deníku

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pol. číslo	Objekt (organizace, občani výtěžící deník)	Datum	Průběh úkonu	Datum provedení	Počet hodin (nebo přehled účtovaných státních orgánů)	Úhrně účtovaná odměna a náhrada nákladů	Výše plánované odměny a náhrady nákladů	Den vyplacení odměny a výloh	Poznámka
11.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	10.1.	
12.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	20.2.	
13.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
14.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
15.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
16.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
17.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
18.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
19.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
20.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
21.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
22.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
23.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	
24.	PODSTAT, s.r.o. P.P. LADYSKÝ L	17.2.	POD 1 84X 319 054	17.2.	1	1000/300	1000/300	17.2.	

Zdroj: Vlastní fotodokumentace autora práce

Znalec (tlumočník) doručí deník na kontrolu na krajský soud jedenkrát za rok. Jednou za rok se kontroluje také znalecký (tlumočnický) deník vedený v elektronické podobě. Není určený formát, ve kterém se musí elektronický znalecký deník vést (může být veden např. v aplikaci MS EXCEL), ale na krajský soud musí být odeslán výhradně ve formátu „Portable Document Format“ (zkratka PDF), a to buď přes datovou schránku, nebo s elektronickým podpisem formou elektronické pošty. Bohužel, obě tyto možnosti zasílání elektronicky vedeného znaleckého (tlumočnického) deníku nejsou prozatím schváleny, tak jako podoba grafické formy šablony pro elektronický znalecký (tlumočnický) deník. Vše výše uvedené se bude nacházet v připravované novele „VZnT“, jejíž přesná podoba prozatím není známa.

2.3 Odměňování a náhrada nákladů

Je-li znalecký posudek (tlumočnický úkon) zadán orgánem veřejné moci, řídí se odměna ustanoveními prováděcího právního předpisu. Odměna se stanoví podle množství účelně vynaložené práce a může se přiměřeně krátit, jestliže úkon nebyl proveden řádně nebo ve stanovené lhůtě. Pokud není objednavatelem orgán státní moci, ale osoba, je odměna určena smlouvou mezi znalcem a osobou, která znalecký posudek objednala. Odměna se zvyšuje o částku odpovídající dani z přidané hodnoty,

kteřou je znalec povinen z odměny odvést podle jiného právního předpisu. Je-li odměna dohodnuta mezi osobou (osoba není orgánem státní moci) a znalcem, a pokud není ve smlouvě mezi znalcem (tlumočnickem) a osobou, která znalecký posudek (tlumočnický úkon) zadala, dohodnuto jinak, je v odměně zahrnuta i náhrada nákladů. Odměnu a náhradu nákladů za znalecký posudek (tlumočnický úkon) pro orgány státní moci je znalec povinen vyúčtovat zároveň s podáním posudku. S odkazem na § 21 odst. 5 písm. b) zákona o dani z přidané hodnoty⁹ znalec (tlumočnick) nevystavuje daňový doklad, neboť den podání znaleckého posudku (tlumočnického úkonu) není dnem uskutečnění zdanitelného plnění. Zdanitelné plnění se považuje za uskutečněné až ke dni přijetí úplaty a její výši určí orgán, který ustanovil znalce, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do 2 měsíců od podání posudku. Odměnu a náhradu hotových výdajů je třeba uhradit bez zbytečného odkladu po jejich přiznání, nejpozději do 30 dnů.

2.4 Pozastavení práva vykonávat činnost znalce (tlumočnicka)

Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu může rozhodnout o pozastavení práva vykonávat činnost znalce, pokud bylo proti znalci zahájeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin; toto pozastavení končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým se toto trestní stíhání končí nebo bylo zahájeno řízení o způsobilosti znalce k právním úkonům; toto pozastavení končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým se řízení o způsobilosti znalce k právním úkonům končí, případně za stavu, že má na základě pravomocného rozhodnutí nastoupit výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu rozhodne o pozastavení práva vykonávat činnost znalce (tlumočnicka), pokud o to znalec (tlumočnick) z vážných důvodů sám požádá, nejdéle však na čtyři roky. Po dobu pozastavení práva vykonávat činnost znalce (tlumočnicka) nesmí znalec (tlumočnick) vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost. Pozastavení práva vykonávat činnost znalce (tlumočnicka) a ukončení pozastavení tohoto práva zaznamená ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu v seznamu znalců (tlumočnicků) bez odkladu, nejpozději však do 15 pracovních dnů poté, co se rozhodnutí o pozastavení práva vykonávat

⁹ Zdroj [8], Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, dostupný z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>.

činnost znalce (tlumočnicka) stalo vykonatelným nebo kdy se ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu dozvěděli o ukončení pozastavení tohoto práva.

2.5 Zánik práva vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost

Právo vykonávat znaleckou činnost zaniká znalci (tlumočnickovi) smrtí, prohlášením za mrtvého, a to ke dni nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého, zbavením způsobilosti k právním úkonům nebo omezením způsobilosti k právním úkonům, a to ke dni nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým byl způsobilost k právním úkonům zbaven nebo kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena, dále pak pravomocným odsouzením za úmyslný trestný čin nebo pravomocným odsouzením za nedbalostní trestní čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti znalce, pravomocným uložením sankce vyškrtnutí ze seznamu znalců a tlumočnicků nebo na základě písemné žádosti o vyškrtnutí ze seznamu znalců a tlumočnicků podané ministerstvu spravedlnosti nebo předsedovi krajského soudu, a to uplynutím kalendářního měsíce, ve kterém byla žádost o vyškrtnutí ze seznamu znalců a tlumočnicků ministerstvu spravedlnosti nebo předsedovi krajského soudu doručena. Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu rozhodne o zániku práva vykonávat znaleckou činnost, pokud se dodatečně zjistí, že znalec (tlumočnick) nesplňuje některou z podmínek pro jeho jmenování anebo jestliže tyto podmínky odpadly. Dále pokud znalec (tlumočnick) dlouhodobě nemůže pro zdravotní nebo jiné závažné důvody řádně vykonávat svoji činnost a nemá pozastavené právo vykonávat činnost znalce (tlumočnicka) nebo pokud tyto zdravotní nebo jiné závažné důvody trvají i po ukončení pozastavení tohoto práva.

Zanikne-li znalci (tlumočnickovi) právo vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost, vyškrtně se znalec (tlumočnick) ze seznamu znalců a tlumočnicků. Vyškrtnutí ze seznamu znalců a tlumočnicků zaznamená ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu v seznamu znalců a tlumočnicků bez odkladu, nejpozději však do 15 pracovních dnů poté, co se dozvěděli o zániku práva vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost nebo kdy se rozhodnutí o zániku práva vykonávat činnost znalce (tlumočnicka) stalo vykonatelným. O záznamu o vyškrtnutí ze seznamu znalců a tlumočnicků se vyzoomí ten, jehož se to týká¹⁰.

¹⁰ Zdroj [9], Zákon uveřejněný ve Sbírce zákonů Československé socialistické republiky – ročník 1967, částka 14 – ze dne 20. 4. 1967 v aktuální znění zákona č. 444/2011 Sb., upravující zajištění řádného

2.6 Správní delikty na úseku znalecké (tlumočnické činnosti)

Současný stav, plynoucí z novely „ZZnT“, kterou reprezentuje zákon č. 444/2011 Sb., se týká i správní deliktů – přestupků, neboť znalec (tlumočník) se dopustí přestupku tím, pokud nevypracuje znalecký posudek (tlumočnický úkon) ve stanovené lhůtě nebo ho vypracuje v oboru a odvětví, který mu nepřísluší (pokuta do 100 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znalců), nebo nevypracuje znalecký posudek osobně (pokuta do 50 000 Kč), případně poruší-li povinnost zachovávat mlčenlivost nebo o této povinnosti nepoučí další osoby, které se podílely na znalecké (tlumočnické) činnosti (pokuta do 100 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znalců), dále má-li poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům; neprodleně neoznámí skutečnosti, pro které je vyloučen (pokuta do 100 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu), bez vážných důvodů odmítl orgánu veřejné moci podat znalecký posudek (tlumočnický úkon), tento stav je také sankcionován (pokuta do 100 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu), dále pak pokud opakovaně nepodepsal nebo nepřipojil otisk pečeti na písemný znalecký posudek (tlumočnický úkon), tento přestupek je rovněž sankcionován (pokuta do 50 000 Kč) nebo nevedl znalecký (tlumočnický) deník nebo ho nevedl řádně (pokuta do 50 000 Kč), nesprávně vyúčtoval odměnu za podání znaleckého posudku (tlumočnického úkonu), což je pokutováno (sankce do 50 000 Kč) a posledním přestupkem osoby znalce (tlumočníka) může být stav, kdy vykonával činnost znalce (tlumočníka) v době pozastavení práva vykonávat tuto činnost (pokuta do 100 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu). Mimo osobu znalce (tlumočníka) se dopustí ve smyslu této novely přestupku i fyzická osoba, a to tím, pokud se neoprávněně vydává za znalce (tlumočníka) nebo znalecký ústav anebo vykonává znaleckou (tlumočnickou) činnost (pokuta až do 200 000 Kč). Při stanovení druhu a výměry sankce za přestupek se přihledne ke skutečnosti, zda již v minulosti byla znalci (tlumočnickovi) udělena výstraha.

Obdobné změny týkající se správních deliktů právnických osob (znaleckých ústavů) jsou patrné, a to zejména v níže definovaných případech, tj. ústav se dopustí správního deliktu tím, že nevypracuje znalecký posudek ve stanovené lhůtě nebo ho vypracuje v oboru, který mu nepřísluší (pokuta do 200 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znaleckých ústavů), nevypracuje znalecký posudek osobně (pokuta do 100 000 Kč), nepoučí osoby, které se podílely na znalecké činnosti o povinnosti zachovávat

výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány s účinností od 1. 1. 2012, dostupný z <http://www.zakonycr.cz/seznamy/444-2011-Sb-zakon-kterym-se-meni-zakon-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumocnicich-ve-zneni-pozdejsich-predpisu.html>.

mlčenlivost (pokuta do 200 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znaleckých ústavů), podá znalecký posudek ve věci, z níž byl jako ústav vyloučen (pokuta do 200 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znaleckých ústavů), bez vážných důvodů odmítne orgánu veřejné moci podat znalecký posudek (pokuta do 200 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znaleckých ústavů), dále pak pokud opakovaně nepodepíše nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek (pokuta do 100 000 Kč), nevede znalecký deník nebo ho nevede řádně (pokuta do 100 000 Kč) nebo nesprávně vyúčtuje odměnu za podání znaleckého posudku (pokuta do 100 000 Kč).

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu tím, že se neoprávněně vydává za znalce, znalecký ústav anebo vykonává znaleckou činnost (pokuta do 400 000 Kč). Při určení druhu a výměry sankce ústavu nebo právnícké osobě se přihlídně k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán, a ke skutečnosti, zda již v minulosti byla ústavu udělena výstraha. Ústav nebo právnícká osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil.

Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu. Odpovědnost za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezažádal řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy byl spáchán. Údaj o pravomocném rozhodnutí, kterým byl znalec (tlumočník) uznán vinným ze spáchání přestupku, nebo údaj, kterým byl ústav uznán vinným ze spáchání správního deliktu, zaznamená ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu v seznamu znalců a tlumočnicků nebo v seznamu znaleckých ústavů bez odkladu, nejpozději však do 15 pracovních dnů poté, co rozhodnutí nabylo právní moci. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. Jestliže zjištěné porušení povinností uložené zákonem o znalcích a tlumočnících nelze posoudit jako správní delikt postižitelný podle zákona o znalcích a tlumočnících nebo jiného zákona nebo jako přestupek podle zákona o přestupcích anebo jako trestný čin, může ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu udělit znalci nebo ústavu písemnou výstrahu. K rozhodování si ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu může vyžádat vyjádření poradního orgánu, stanovisko profesních

sdužení nebo zájmových sdužení sdružujících znalce. Nadřízeným správním orgánem předsedy krajského soudu je Ministerstvo spravedlnosti České republiky.¹¹ K novele „ZZnT“ by měla přibýt i novela prováděcí „VZnT“, její podoba prozatím není známa, nejčastěji je obcí znalců a tlumočnicků diskutována výše odměn a náhrada nákladů, zmiňovalo se (a to ve formě připomínek ze stran obou komor) pevná částka v rozpětí 500 Kč až 700 Kč za hodinový výkon a navýšení režijních nákladů o 80 % oproti současnému stavu, ale vše je věc jednání, v současné době není jakákoliv predikce o výši. Kuloární informace v této věci mají ten charakter, že je v rámci návrhu věcné změny zákona vedena debata, kdy ministerstvo spravedlnosti se přiklání k pevné částce 350 Kč/hod a obě komory preferují dvojnásobek hodinové úhrady za výkon, tj. částku 700 Kč. Jistého není vůbec nic a navíc lze velmi obtížně předjímat, kdy lze očekávat nový zákon, neboť je faktem, že již roku 2012 mělo Ministerstvo spravedlnosti České republiky předložit úplně nový samostatný zákon o znalcích a samostatný zákon o tlumočnících. Ruku v ruce s novým zákonem by měla být zpracována i nová prováděcí vyhláška.

2.7 Zákon o znalcích a tlumočnících a jeho prováděcí vyhláška

Ano, je to skutečnost, současný „ZZnT“ je starý cca 45 roků a dle mého názoru jeho současná podoba vůbec neodpovídá podmínkám a požadavkům dnešní doby, některá jeho ustanovení lze dokonce definovat jako ustanovení disfunkční. Jediná novela tohoto zákona, a to v roce 2006, pouze zvýšila odměnu znalců a tlumočnicků o částku odpovídající dani z přidané hodnoty. Účelem toho zákona je zajištění řádného výkonu znalecké činnosti v řízení před státními orgány a orgány, na které přešly úkoly státních orgánů, patří sem i činnost prováděná v souvislosti s právními úkony občanů nebo organizací. Tímto zákonem je upraveno postavení znalců (tlumočnicků) pro potřeby procesních, soudních a jiných řízení, pro potřeby hospodářské a další praxe, za stavu, že podnikatelské a jiné subjekty jsou nuceny vyžadovat odbornou znaleckou (tlumočnickou) činnost. Znalecký posudek znalce (tlumočníka) lze definovat jako soubor výroku soudního znalce nebo výkonu tlumočnické činnosti, a to dle náležitostí specifikovaných v „ZZnT“. Znalecký posudek zpracovává soudní znalec a tlumočnický

¹¹ Zdroj [10], Zákon uveřejněný ve Sbírce zákonů Československé socialistické republiky – ročník 1967, částka 14 – ze dne 20. 4. 1967 v aktuální znění zákona č. 444/2011 Sb., upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány s účinností od 1. 1. 2012, dostupný z <http://www.zakonycr.cz/seznamy/444-2011-Sb-zakon-kterym-se-meni-zakon-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumocnicich-ve-zneni-pozdejsich-predpisu.html>.

výkon zpracovává soudní tlumočnický, touto osobou může být jen osoba jmenovaná soudem nebo ministrem spravedlnosti v souladu s dotčeným zákonem. Znalecké posudky a tlumočnické výkony v dikci „ZZnT“ jsou primárně určeny pro potřeby státní správy jakožto orgány veřejné moci (policie, soudy a další osoby pověřené výkonem veřejnoprávních funkcí), vždy však pro potřeby soudní moci, státní správy apod. Dále jsou znalci, a to v poměrně masivní míře, využíváni v souladu s tímto zákonem i pro soukromé účely. Existuje zde ještě institut tzv. odhadce, který lze vnímat jako expertní či odbornou činnost, kterou provádí odhadce v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Základní diferencí mezi znaleckým posudkem a odhadem je v osobě oprávněné daný výstup vytvořit (odhadce není způsobilý provádět znalecké posudky) a ve věcné využitelnosti takového institutu (výstupu odborné činnosti) pro konkrétní účel (odhad nelze využít pro řízení správních orgánů ani v souvislosti s právními úkony občanů a právnických osob). Tato diference může, ale na druhou stranu zase nemusí spočívat v odborné úrovni, obecně platí, že na osobu znalce jsou kladeny mnohem vyšší profesní a další nároky než na osobu odhadce. Znaleckou (tlumočnickou) činnost lze chápat jako formu lidské činnosti se schopností poznané skutečnosti popsat, analyzovat, klasifikovat v důsledku zmíněných postupů následně učinit odborný a profesionální závěr, a to většinou ve formě písemného vyhotovení znaleckého posudku, případně písemného vyhotovení tlumočnického výkonu, pokud se nejedná o jinou formu závěru tlumočnického výkonu, např. konsektivní, přehledové, doslovné a simultánní, neboť každá z nich má svá specifika a je vhodná pro různé příležitosti a typy řízení.

V českém právním systému lze činnost znalce (tlumočnicka) definovat pravidly obsaženými v „ZZnT“. Jedním ze základních pravidel je, aby znalec (tlumočnick) vykonával svou činnost osobně. Zde ovšem platí, že pokud to vyžaduje povaha posuzované věci, je znalec (tlumočnick) oprávněn přibrat konzultanta, tj. třetí osobu k posuzování zvláštních dílčích otázek, ovšem za obsahovou stránku a zpracování znaleckého posudku nebo tlumočnického výkonu nese odpovědnost nadále jen on sám. Znalec (tlumočnick) je povinen řádně a ve stanovené lhůtě vykonávat své povinnosti, mezi které patří povinnost ve znaleckém posudku nebo tlumočnickém výkonu uvést popis zkoumaného materiálu, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel (nález/skutková zjištění) a výčet otázek, na které má odpovědět, nebo definování tlumočnického úkonu, na tyto odpovědět a své závěry řádně odůvodnit. Při výkonu své činnosti se má znalec (tlumočnick) zabývat jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí. Znalci (tlumočnickovi) je

zapovězeno, tj. nemá právo se vyjadřovat k právním otázkám nebo záležitostem přesahujícím jeho odbornost a specializaci. Pokud je znalecký posudek nebo tlumočnický výkon podáván v písemné formě, je povinen každé vyhotovení podepsat a připojit otisk znalecké (tlumočnické) pečeti. Další povinností znalce je na základě výzvy státního orgánu posudek, případně tlumočnický výkon osobně stvrdit, doplnit, případně jeho obsah nebo závěry blíže vysvětlit. Znalec (tlumočnický) nesmí podat posudek či tlumočnický výkon, lze-li mít pro jeho poměr k věci, k orgánům řízení, ke stranám nebo k jejich zástupcům pochybnost o jeho nepodjatosti. Obecně lze definovat, že samostatný výkon znalecké (tlumočnické) činnosti spočívá v odborném, zodpovědném a podloženém zodpovězení zadaných otázek a úkolů ve znaleckém posudku nebo tlumočnickém úkonu. Systém uplatňovaný v České republice je tvořen tzv. registrovanými znalci a tlumočníky, tyto jsou zapsáni v seznamech znalců (tlumočnicků), a to u jednotlivých krajských soudů nebo u Ministerstva spravedlnosti, jedná se o seznamy znalců (tlumočnicků) a tzv. znaleckých ústavů. Nelze-li pro určitý typ řízení přibrat znalce (tlumočnicka) ze seznamů vedených buď u krajského soudu případně u Ministerstva spravedlnosti, lze, a to výhradně vždy pro konkrétní případ, přibrat znalce (tlumočnicka) „ad hoc“. Zde platí, že znalci (tlumočnicki), kteří jsou zapsáni v seznamech, skládají slib, jehož podstatou je prohlášení o svém nestranném, řádném, odborném a nezávislém výkonu činnosti znalce (tlumočnicka), a to již při zápisu do dotčeného seznamu, u znalců a tlumočnicků ad hoc je obdobné prohlášení požadováno při podání konkrétní znaleckého (tlumočnického) úkonu. Tento model užití znalce nebo tlumočnicka ad hoc se obvykle užívá v případech, kdy nelze nalézt vhodného znalce (tlumočnicka) zapsaného v seznamu znalců (tlumočnicků), případně za stavu, že přibrání registrovaného znalce (tlumočnicka) by bylo věcně obtížné a věcně komplikované, případně by tento stav byl spojen s výrazně většími náklady apod. O těchto podmínkách rozhoduje soud, případně státní orgán, který vede konkrétní řízení v dané věci. Zmíněný „ZZnT“ a jeho prováděcí vyhláška „VZnT“ ve znění dalších novelizací upravuje pouze základní principy znalecké (tlumočnické) činnosti, ale jejich samotný výkon v rámci konkrétních řízení upravují, a to v obecné rovině, občanský soudní řád, trestní řád, správní řád, přestupkový řád apod.

Tyto obecně zmíněné právní předpisy stanoví podmínky pro přibrání znalce (tlumočnicka) pro jednotlivé druhy řízení, definují způsoby a formy hodnocení, jejich výsledků, výkonů a závěrů znalecké (tlumočnické) činnosti. V České republice řízení před soudy a jinými státními orgány vychází, a to zásadně, z kontinentálního právního systému. Je zavedenou praxí, a to primárně, v kontradiktorních řízeních, že strany

sporu si mohou obstarat vlastní posudky od znalce (tlumočnicka) a tyto následně navrhnout k provedení v určitém řízení, ale výlučně soud rozhodne, zda takový důkaz připustí a za jakých podmínek, t.j. takovému posudku nemusí být dána zvláštní důkazní síla, jak tomu bývá u posudků, které zadá soud nebo konkrétní státní orgán. Není proto zcela výjimečné, že soud nebo jiný státní orgán posudek předložený jednou stranou jako obyčejný listinný důkaz provede v řízení, následně však takového znalce vyslechne a přibere již jako znalce (tlumočnicka) jmenovaného soudem nebo jiným státním orgánem, v jehož dikci je i rozhodnutí, jak bude v konkrétním případě postupováno. Tento stav je typickým prvkem kontinentálního systému. Srovnatelné podmínky jako pro výkon znalecké činnosti jsou stanovené také pro činnost soudních tlumočnicků s výhradou, že znalci jsou zapisováni dle oborů, kdežto tlumočníci dle jednotlivých jazyků.

2.8 Odhadce

Specifickou kapitolou je osoba, která je občasně laickou veřejností vnímána jako osoba znalce, ale skutečnost je poněkud jiná, touto osobou je tzv. odhadce. Je nutností odlišit stav, kdy činnost znalců (tlumočnicků) bývá poměrně frekventovaně zaměřována s činností subjektů zabývajících se obdobnou činností. Patří sem zejména oceňování, a to i za stavu, že jejich postavení se od znalců výrazně liší. Do této skupiny lze zařadit osobu, zabývající se obdobnou nebo srovnatelnou činností jako znalec, touto osobou je podnikatelský subjekt – odhadce (může se jednat o fyzickou nebo právnickou osobu), výkon jeho podnikatelské činnosti je provozován na základě živnostenského oprávnění (zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání), uděleného na základě tohoto zákona, který v rámci svých podmínek stanovuje explicitně definované podmínky na vzdělání, rozsah odborného zaměření a délku praxe. Výkon činnosti odhadce lze definovat jako expertní, oceňovací nebo jinou činnost, prováděnou obvykle na základě dohody nebo objednávky osobou zadavatele (obvykle s fyzickou nebo právnickou osobou), sloužící pro různé účely, odhadce však není způsobilý ani oprávněný podávat znalecké posudky pro potřeby řízení před soudy nebo státními orgány, obvyklým výstupem je odborný odhad nebo ocenění. Ve stejném postavení jsou osoby, provádějící svou odbornou činnost jako zaměstnanci v pracovním právním vztahu s osobou podnikající v oboru oceňování nebo v oborech souvisejících. Specifické, i když svojí podstatou srovnatelné postavení mají například zaměstnanci

úřadů a institucí, interní odhadci bankovních ústavů, zde platí obdobný stav, tj. tyto osoby nejsou oprávněny znalecký posudek podat.

2.9 Znalecké ústavy

Další skupinou, explicitně definovanou v „ZZnT“ a vykonávající znaleckou činnost na základě tohoto zákona, jsou znalecké ústavy zapsané do seznamu znalců, vedeného u krajského soudu nebo Ministerstva spravedlnosti. Tato skupina má právo vykonávat znaleckou činnost, a to pro potřeby soudu nebo jiných státních orgánů ale i pro potřeby ostatních subjektů. Zde platí stav, že osoby, které nejsou zapsány do seznamu znalců, mohou být před státními orgány ustanoveny znalci jen výjimečně, a to výhradně za podmínek stanovených dotčeným zákonem.

2.10 Požadavky a podmínky na znalce (tlumočníka)

K jmenování znalců (tlumočnicků) dochází v souladu se „ZZnT“, a to formou výběru mezi osobami, které splňují podmínky pro jmenování, a to české státní občanství, požadované znalosti a zkušenosti v oboru, kde platí, že obvykle přednost dostávají uchazeči, kteří absolvovali speciální výuku pro znaleckou činnost, pokud v daném oboru je výuka zřízena, dále pak osobní vlastnosti, které dávají předpoklad řádného výkonu znalecké nebo tlumočnické činnosti, nezapomenutelnou podmínkou je také souhlas uchazeče se jmenováním.

Podmínky ke jmenování se ověřují dotazníkem, doklady o absolvování příslušné odborné výchovy, vyjádření příslušných zájmových svazů nebo obdobných organizací, vyjádření organizace, u níž je uchazeč v pracovním poměru. Pro zjištění osobních vlastností se pořizuje výpis z rejstříku trestů. U pracovníků, u kterých je dosažená kvalifikace zřejmá z pracovního zařazení, dosažené funkce nebo vědecké hodnosti, je možné od ověřování kvalifikace upustit. Na žádost ke splnění podmínek jmenování se vyjadřují orgány a organizace, případně sbory pro znalecké otázky, zřízené u krajských soudů a ministerstev. Tyto sbory podle potřeby provádějí také pohovor s uchazečem, někdy i na základě předložených posudků, k jejichž vypracování jsou uchazeči vyzváni. Jmenování znalců na základě návrhu orgánů a organizací mělo význam zejména v

letech 1967–1968 při tvoření základního znaleckého sboru po předchozím zrušení činnosti jednotlivých znalců v roce 1959.

V současné době je používáno zejména při absolvování speciální znalecké výuky, že škola u úspěšných absolventů může dát návrh na jmenování. Jinak nyní převažuje jmenování na žádost občana. Žádost občana musí být podána příslušnému krajskému (městskému) soudu nebo ministerstvu a musí obsahovat kromě všech obvyklých osobních dat uchazeče také označení oboru, odvětví, případně specializace, pro niž uchazeč žádá jmenování. Přílohu by měly tvořit ověřené kopie potřebných vysvědčení, eventuálně diplomů, a výpis z rejstříku trestů.

2.11 Odvolání znalce (tlumočnicka)

Zákon stanoví pro odvolání znalce (tlumočnicka) a následné vyškrtnutí se seznamu několik možných důvodů, a to v případě, že se dodatečně ukáže, že nebyly splněny podmínky jmenování anebo jestliže tyto podmínky odpadly. Jeden z možných důvodů může být, že znalec (tlumočnick) při přezkoušení odborných znalostí prokáže takové nedostatky, pro které znalec (tlumočnick) není schopen podávat řádné posudky, dalším důvodem pro odvolání může být, že znalec (tlumočnick) přijde o osobní vlastnosti, a to např. pravomocným odsouzením pro úmyslný trestný čin, odvolán může být i znalec (tlumočnick), který neprokáže české občanství. Dalším důvodem pro odvolání je, pokud po jmenování znalce (tlumočnicka) nastanou skutečnosti, pro které nemůže svou činnost trvale vykonávat. Do tohoto důvodu patří zejména dlouhodobá nemoc, několikaletý pobyt v zahraničí nebo zdravotní stav způsobený stářím. Pokud znalec (tlumočnick) i přes výstrahu neplní nebo porušuje své povinnosti, a to např. v případech častých prodlužování lhůt k vypracování posudku, nebo když znalci řeší ve svých technických posudcích právní problematiku. Posledním důvodem může být, pokud organizace, u které je znalec (tlumočnick) zaměstnán, prokáže, že mu znalecká činnost brání v řádném výkonu povinnosti vyplývající z pracovního poměru. Žádost znalce o jeho odvolání. Znalec (tlumočnick) může také požádat o odvolání jen v některém oboru – jedná se poté o zúžení nebo o změnu znaleckého (tlumočnického) oprávnění. V tomto případě by pak znalec (tlumočnick) měl specifikovat, v kterých oborech nebo jazycích chce nadále vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost. O odvolání rozhoduje ten, kdo znalce jmenoval. Občan přestává být znalcem (tlumočnickem) v okamžiku, kdy mu je doručeno rozhodnutí o odvolání z funkce. Poté už nemůže ani

dokončit rozpracované posudky. Jeho povinností je vrátit spisy od rozpracovaných věcí, uzavřít deník a vrátit jej spolu se znaleckou (tlumočnickou) pečetí krajskému soudu, případně ministerstvu spravedlnosti. Řízení o jmenování znalců (tlumočnicků) není soudním ani správním řízením. Jmenování i odvolání je jednostranný akt, proti němuž není žádný opravný prostředek.¹²

2.12 Seznamy znalců (tlumočnicků)

Znalci a tlumočníci jsou registrováni formou zápisu do seznamu, který vede krajský soud, v jehož obvodu má znalec (tlumočnick) trvalé bydliště. Seznam je tvořen registrem základních oborů, z nichž některé se dále člení na odvětví či ještě na specializace, tlumočníci jsou členěni dle jazyků. Specifika členění oborů má v díkci Ministerstvo spravedlnosti. Dále pak existuje ústřední seznam znalců, který vede Ministerstvo spravedlnosti, jedná se o souhrn seznamů jednotlivých krajských soudů, v tomto ústředním seznamu lze dohledat údaje o tom, u kterého krajského soudu je znalec (tlumočnick) zapsán. Dále vede Ministerstvo spravedlnosti seznam ústavů, tento seznam je tvořen ze dvou oddílů, v prvním oddílu jsou uvedeny ústavy a pracoviště specializovaná na znaleckou a tlumočnickou činnost, ve druhém oddílu vědecké ústavy, vysoké školy a organizace, od nichž mohou soudy a jiné státní orgány ve zvlášť obtížných případech vyžadovat zpracování znaleckých posudků nebo výkon tlumočnické činnosti. Vědecké ústavy a instituce oprávněné podávat znalecké posudky nebo výkon tlumočnické činnosti v oblastech podléhajících utajení stanoví ministr, popřípadě s ministrem obrany. Seznamy znalců (tlumočnicků) a znaleckých ústavů jsou veřejně dostupné.¹³

2.13 Znalecký (tlumočnický) slib a znalecká (tlumočnická) doložka

Znalec (tlumočnick) je dále seznámen se zněním znalecké (tlumočnické) doložky, která se uvádí vždy na konci znaleckého posudku nebo tlumočnického úkonu. Podle směrnic

¹² Zdroj [11], Podrobněji tento stav rozebírá v literatuře: BRADÁČ A. a kol.: *Soudní inženýrství*. Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., Brno, 1999, ISBN 80-7204-133-9, 725 s.

¹³ Zdroj [12], Nejdostupnějším zdrojem, a také nejčastěji využívaným, je portál [www.justice.cz](http://portal.justice.cz), dostupný z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>.

její text by měl být následující, samozřejmě doplněný dle konkrétních dat znalce (tlumočnicka). Znalecká (tlumočnická) doložka by měla mít následující formu:¹⁴

„Znalecký posudek (tlumočnický úkon) jsem podal jako znalec (tlumočnick) jmenovaný rozhodnutím (ministra spravedlnosti – předsedy krajského – městského soudu) v ...ze dne ...č. ...pro základní obor ...odvětví ...(specializace) ...(jazyk). Znalecký (tlumočnický) úkon je zapsán pod pořadovým číslem .../ ...znaleckého (tlumočnického) deníku. Znalečné (odměnu tlumočnického) a náhradu nákladů (náhradu mzdy) účtuji podle přiložené likvidace (na základě dokladů č. ...) V ...dne ...podpis znalce (tlumočnicka) ..., vypsané jméno s tituly“.

Obdobnou formu má i tlumočnický slib a tlumočnická doložka. Dále znalec (tlumočnick) obdrží znalecký (tlumočnický) deník, do něhož podle návodu zapisuje všechny (tlumočnické) posudky, o něž byl požádán, a to písemné i ústní. Doplnky dříve podaných znaleckých (tlumočnických) posudků a úkonů se evidují pouze tehdy, jsou-li vypracovány písemně. Poté dostanou další číslo s odkazem ve vlastním sloupci. Znalci a tlumočníci obdrží průkaz znalce nebo tlumočnicka, ve kterém je vyznačen rozsah znaleckého (tlumočnického) oprávnění. Rozšíření nebo zúžení znaleckého (tlumočnického) oprávnění provádí ten, kdo znalce (tlumočnicka) jmenoval, každou změnu (bydliště, zaměstnání, telefonu, kvalifikace) je znalec (tlumočnick) povinen hlásit. V případě přestěhování do obvodu jiného krajského soudu je znalec (tlumočnick) z původního seznamu vyškrtnut a zapsán do nového. Znalecký (tlumočnický) slib se skládá do rukou toho, kdo znalce (tlumočnicka) jmenuje. Jeho přesný obsah zní takto:

„Slibuji, že při své znalecké (tlumočnické) činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že znaleckou (tlumočnickou) činnost budu konat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti dozvěděl.“

Složení slibu potvrdí znalec (tlumočnick) svým podpisem v knize slibů znalců (tlumočnicků). Stejnou formu a srovnatelný obsah má slib vykonaný znalcem i tlumočnickem. Po složení slibu obdrží znalec (tlumočnick) listinu o jmenování, která obsahuje jeho jméno a příjmení včetně jeho bydliště, základní obory popřípadě odvětví a specializace (jazyk), v nichž je oprávněn znaleckou (tlumočnickou) činnost vykonávat, datum složení slibu a pořadové číslo, pod kterým je složení slibu vyznačeno v knize slibů, podpis předsedy krajského (městského) soudu nebo ministra

¹⁴ Zdroj [13], BRADÁČ A., KLEDUS M., KREJČÍŘ P. a kol.: *Úvod do soudního znalectví*. Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., Brno, 2004, ISBN 80-7204-365-X.

spravedlnosti, který znalec (tlumočníka) jmenoval. Zároveň se jmenovací listinou obdrží znalec (tlumočník) potvrzení, které opravňuje k objednávce a převzetí znalecké (tlumočnické) pečeti.

Obrázek 3: Znalecká pečeť

Zdroj: Vlastní fotodokumentace autora práce

Pořízení pečeti si znalec (tlumočník) hradí z vlastních prostředků a jedná se o kruhové gumové razítko, které má uprostřed malý státní znak a dokola text, který obsahuje jméno znalce (tlumočníka) a rozsah, v němž je oprávněn vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost. Tuto pečeť smí znalec (tlumočník) používat výhradně jen do znaleckých posudků nebo v písemné formě vyhotovených tlumočnických úkonů, a to k podpisu na konci posudku (úkonu) a k přetištění sešivací šňůry na poslední straně. Výjimečně ho může použít i na vyúčtování pro státní orgány nebo organizace, a to jen na jejich výslovné vyžádání. Znalec (tlumočník) je dále seznámen se zněním znalecké (tlumočnické) doložky, která se uvádí vždy na konci znaleckého posudku nebo v písemné formě vyhotovených tlumočnických úkonů.

2.14 Odměňování znalců (tlumočníků)

Současná právní úprava v České republice a v další řadě také smluvní ujednání dává znalci (tlumočnickovi) právo na odměnu. Tato odměna je vázaná na dohodu znalce

(tlumočnicka) se zadavatelem posudku (pokud se jedná o posudek či tlumočnický výkon pro soukromé účely) nebo vychází ze zákonem stanovených sazeb (to platí za stavu, pokud je znalec nebo tlumočnick přibrán na základě rozhodnutí státního orgánu). Dle „ZZnT“, a to konkrétně v § 17, který se týká odměňování a náhrady nákladů, má znalec (tlumočnick) za podání posudku nebo provedení překladu právo na odměnu podle stanovených sazeb.

Odměna se stanoví podle stupně odbornosti potřebného k provedení úkonu a podle množství účelně vynaložené práce. Odměna se může přiměřeně krátit, jestliže úkon nebyl proveden řádně nebo ve stanovené lhůtě. Odměnu lze ovšem zvýšit, a to o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je znalec (tlumočnick) povinen z odměny odvést podle zvláštního právního předpisu, pokud má tuto povinnost uloženou správcem daně. Dále má znalec nebo tlumočnick právo na úhradu nákladů, které účelně vynaložil v souvislosti se znaleckým posudkem nebo tlumočnickým úkonem, kterými jsou zejména cestovní výdaje, náhrada ušlé mzdy při předvolání ke státnímu orgánu, náklady, které znalec uhradil, věcné náklady a náklady spojené s přibráním pracovníků pro pomocné práce.

Jestliže znalec (tlumočnick) přibrál konzultanta, má nárok na náhradu nákladů s tím spojených jen tehdy, jestliže státní orgán, který jej znalcem (tlumočnickem) ustanovil, s přibráním konzultanta vyslovil souhlas. Vůči organizaci, u níž znalec nebo tlumočnick je v pracovním poměru, nemá při předvolání ke státnímu orgánu nárok na náhradu mzdy. Také platí stav, že odměnu a náhradu nákladů je znalec (tlumočnick) povinen vyúčtovat zároveň s podáním posudku nebo provedením tlumočnického úkonu. Její výši určí orgán, který ustanovil znalce (tlumočnicka). Krajský soud, v jehož seznamu je znalec nebo tlumočnick zapsán, dohlíží na úměrnost a úplnost účtovaných odměn občasnými kontrolami.¹⁵ Prováděcí „VZnT“ ve své části týkající se odměny a náhrady nákladů za znalecké posudky nebo tlumočnické úkony a sazeb odměn za znalecké posudky (tlumočnické úkony) definuje odměnu podle jeho náročnosti a podle míry odborných znalostí, které bylo nutné k jeho podání vynaložit, za jednu hodinu práce 100 Kč až 350 Kč.¹⁶

¹⁵ Zdroj [14], DÖRFL, L. *Zákon o znalcích a tlumočnících: komentář*. 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. Předmluva, str. 8. ISBN 978-80-7400-148-2.

¹⁶ Zdroj [15], Vyhláška, uveřejněná ve Sbírce zákonů jako č. 37/1967 s účinností od 1. 6. 1967, dostupná z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1967s037&DR=SB>.

2.15 Příkladový znalecký posudek zpracovaný v písemné formě

Jako příklad výkonu znalecké činnosti je následně uvedená níže specifikovaná písemná forma provedení znaleckého posudku, která má v této práci ilustrovat všechny dříve popsané atributy, které má znalecký posudek co do věcné podstaty obsahovat, tj. úvod, specifikace zadavatele, žádost případně opatření, účel posudku, termín vypracování, doba, ke které je posuzováno, identifikace zpracovatele posudku (znalce), počet listů (případně počet listů příloh, počet předaných vyhotovení, užitou metodiku v rámci zpracování posudku a dále formální náležitosti dle znaleckého standardu, jako je úvod, specifikace znaleckého úkolu, případně znaleckých otázek, specifikace spisových podkladů a dalších podkladů, seznamu příloh, metody použité při posouzení v předmětné věci, obecné předpoklady a omezující podmínky stanovení a následného posouzení předmětu posouzení, definování účelu znaleckého posudku, základní pojmy, které byly znalcem užívány a u kterých znalec považuje za nutnost jejich taxativní specifikaci.

Následuje samotný posudek, ve kterém je explicitně definován rozsah a předmět posouzení (znaleckého zkoumání, v tomto konkrétním případě motorové vozidlo), dále pak zjištěné skutečnosti ze spisového materiálu, obsahující údaje o opravách a poškození vozidla, opravách hlavních skupin, jejich eventuálních výměnách s uvedením důvodu opravy nebo výměny včetně sdělení zadavatele posudku směřující ke zjištění technického stavu předmětu posouzení (motorového vozidla), zkoumání běžné a výrobcem předepsané údržby, zjištění zda předmět posouzení byl v minulosti havarován, definuje se zjištěná výbava, případná prohlídka a zkušební jízda, pokud předmět posouzení není možno ohledat, predikuje se na základě zjištěných skutečností technický stav jednotlivých skupin předmětu posouzení, a to výhradně k dotčenému a rozhodnému datu posouzení. Následně je znalcem definován jeho závěr, učiněný na základě provedeného znaleckého zkoumání a po prostudování předaných podkladů, kdy taxativně odpoví na všechny otázky a splní všechny znalecké úkoly v rámci tohoto znaleckého výkonu. Posudek obsahuje rovněž znaleckou doložku, dále pak informace pod jakým pořadovým číslem je tento úkon ve znaleckém deníku zapsán, nechybí ani povinný údaj o formě úhrady znalečného a náhrady nákladů, následuje specifikace osoby zhotovitele, signace posudku.

Otisk kulatého razítka se státním znakem však v této publikaci znaleckého posudku, začleněného do této diplomové práce, chybí, neboť užití kruhového razítka, které má uprostřed malý státní znak a dokola text, který obsahuje jméno znalce a rozsah, v

němž je oprávněn vykonávat znaleckou činnost, může znalec používat výhradně jen do znaleckých posudků, a to k podpisu na konci posudku a k přetištění sešívací šňůry na poslední straně, což podstata této práce neumožňuje.

Vybrán byl cíleně posudek z roku 2010, aby jeho publikací nedošlo k poškození nebo omezení nějakých osobnostních práv osob, nebo jiných práv organizace v tomto posudku uvedených. Na základě konzultace s tehdejším zadavatelem předmětného posudku bylo zjištěno, že nemá žádných námitek, aby dotčený posudek jako příklad výkonu znalecké činnosti byl v této práci použit.¹⁷

„ZNALECKÝ POSUDEK č. 1962/006/10

<i>Posudek vyžádal</i>	<i>Ministerstvo zahraničních věcí České republiky</i> <i>Odbor služeb</i> <i>Loretánské náměstí 5</i> <i>Praha 1</i>
<i>Žádost - opatření či.</i>	<i>osobní, Ing. Lukáš</i>
<i>Ze dne</i>	<i>2. 2. 2010</i>
<i>Účel posudku</i>	<i>Znalecké vyjádření ke spisovému materiálu – poškození motorového vozidla Hyundai Galloper se zaměřením na popisovanou skutečnost nefunkčnosti brzdového systému</i>
<i>Termín vypracování posudku</i>	<i>2/2010</i>

¹⁷ Zdroj [16], Včleněný znalecký posudek byl použit se svolením Znalecké kanceláře Bc. Radek Šlapák, který je autorem znaleckého úkonu a zároveň i autorem této práce, zdrojem byla kartotéka vypracovaných znaleckých úkonů dotčené Znalecké kanceláře Bc. Radek Šlapák, kde je tento znalecký úkon veden a zapsán pod pořadovým číslem 1962/006/10 znaleckého deníku. Pro přehlednost a obdobnou formu, jakou má písemně vyhotovená znaleckého posudku, bude znalecký posudek včleněn do této práce, včleněný text bude zobrazen v kurzívě a v písmu typu Arial a velikosti 9 bodů, která je odlišná od struktury této práce, tj. stylem jako jsou koncipovány poznámky pod čarou.

Podstatou vypracování dotčeného znaleckého posudku byl spor mezi zaměstnavatelem (MZV ČR) a zaměstnancem ve věci poškození služebního vozidla, úkolem znalce bylo definovat, zda došlo k poškození předmětného vozidla v příčinné souvislosti s jeho špatným technickým stavem či nikoliv a definování dalších skutečností s tímto spojených. Zadavatel znaleckého posudku souhlasil, aby autor posudku a zároveň autor této práce využil část posudku (fotodokumentaci nepovolil publikovat) v této práci jako příkladovou studii, směřující k demonstraci věcné a formální úpravy znaleckého výkonu v této písemné formě.

Doba, ke které je předmět posuzován listopad 2009

Posudek vypracoval

Znalecká kancelář Šlapák Radek

oceňování majetku, soudní inženýrství, ekonomické analýzy, znalec
Městského soudu se sídlem v Praze

v oborech *Ekonomika – Odvětví – ceny a odhady motorových vozidel
včetně historických, Strojírenství – Odvětví – strojírenství všeobecné
se specializací autoopravárenství, posuzování technického stavu, KL-
oceňování majetku pro věci movité, schválené Ministerstvem průmyslu
a obchodu ČR*

kancelář znalce: Na Zbořenci 10/275, Praha 2, CZ

tel. +420222540074, +420608310131.

Počet listů posudku včetně obálky	12
Počet listů příloh:	0
Počet předaných vyhotovení	2

Znalecký posudek je vypracován s přihlédnutím k metodice oceňování hmotného movitého majetku, kterou vypracoval VUT Brno – Ústav soudního inženýrství, I. Vydání z roku 1995 a znaleckého standardu číslo I, schváleného ministerstvem spravedlnosti ČSR dne 29. 1. 1990 pod č. 36/90 – org. a jeho dodatku 1/A, 1/B z roku 1992/1993 a znaleckého standardu číslo II, III, IV a V.

0. Úvod

Posudek je vypracován na základě žádosti a osobní objednávky zadavatele, zastoupeného ing. Lukášem, slouží výhradně k naplnění jeho interních potřeb.

0.1 Znalecký úkol

Znalecké vyjádření ke spisovému materiálu – poškození motorového vozidla Hyundai Galloper, se zaměřením na popisovanou skutečnost nefunkčnosti brzdového systému, a to bez možnosti předmětné vozidlo ohledat, výhradně administrativní formou. Úkolem znalce je posoudit a zodpovědět na následující otázky:

1. Jaký byl technický stav vozidla, zda a v jaké míře byl příčinou dopravní nehody špatný technický stav vozidla.
2. V případě, že příčinou dopravní nehody byla technická závada na vozidle, posuďte, zda závada vznikla před nehodou nebo až při nehodě.
3. Pokud šlo o déle trvající technickou závadu, mohl ji řidič při běžné údržbě a provozu vozidla zjistit?
4. Jakého charakteru byla technická závada a zda vznikla v důsledku zanedbané technické údržby vozidla.

5. V případě existence technické závady určit, jaký měla vliv na vznik dopravní nehody.

0.2 Spisové podklady

Znalecký posudek byl vypracován pro státní orgán, znalci nebyly položeny otázky usnesením či jiným opatřením.

Spisový materiál, postoupený znalci osobou zadavatele posudku, obsahující protokol o dopravní nehodě Velvyslanectví České republiky San José, protokol o dopravní nehodě ZÚ San José, 2x TIC ZÚ San José, Výslech pí. Jiřiny XXXX – dopravní soud Kostarická republika vč. neoficiálního překladu, odhad ceny vozidla – INS, 11 ks fotodokumentace předmětného vozidla vč. segmentů brzdové soustavy, 2 ks fotokopie faktury za opravu vč. rámcového neoficiálního překladu do češtiny, stanovisko autodílny RUPISA JL, S.A. o stavu brzdového systému vč. neoficiálního překladu do češtiny, a další materiály.

0.3 Další použité podklady

- AUTOKATALOG 2001/2002
- Kartotéka znalce
- Bradáč – Soudní inženýrství
- Porada a kol. - Kriminalistika
- Hyundai Galloper - tech. dokumentace
- Porada a kol – Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi
- Znalecký standard č. II/1990
- Znalecký standard č. III-IV/1991
- Znalecký standard č. V/1992
- Počítačovou podporu PC-CRASH, PC-RECT, PC-RAZ a EES Dr. MELEGH
- Jiné dostupné materiály z archivu znalce
- VLK – Karoserie motorových vozidel
- VLK – Zkoušení a diagnostika motorových vozidel
- VLK – Převodové ústrojí motorových vozidel
- VLK – Podvozky motorových vozidel
- VLK – Koncepce motorových vozidel
- VLK – Elektrické systémy motorových vozidel
- VLK – Příslušenství vozidlových motorů
- MOTEJL / HOREJŠ – Učebnice pro řidiče a opraváře automobilů
- POŠTA a kol. – Opravárenství a diagnostika
- Počítačová podpora VIVID WORKSHOP 2002.1
- ÚSI Žilina - Znalectví
- Internetové stránky.

0.4 Seznam příloh

Bez příloh.

0.5 Metody použité při posouzení v předmětné věci

Metoda porovnávací, která vychází z porovnání předmětu se stejným nebo obdobným předmětem nebo odvozením z jiné funkčně související věci.

Obecné předpoklady a omezující podmínky stanovení a následného posouzení předmětu posouzení

Tento posudek byl zpracován v souladu s následujícími obecnými předpoklady a omezujícími podmínkami:

Bylo vycházeno z databází, obecně dostupných informací a z informací a prohlášení o pravosti a platnosti podkladů předložených zadavatelem.

Znalec neodpovídá tudíž zejména za:

- a) pravost a platnost vlastnických nebo jiných věcných práv k posuzovaným movitým věcem
- b) pravost a platnost práv k cizím věcem a nájemních vztahů k nim, jejichž existence měla, nebo mohla mít vliv na provedené posouzení, popsané v tomto posudku.

Znalec vycházel z toho, že informace získané z klientem předložených podkladů pro zpracování posudku byly věrohodné a správné a nebyly tudíž ve všech případech z hlediska jejich přesnosti a úplnosti ověřovány.

Posouzení v tomto posudku respektuje právní předpisy v oblasti cen, financování, účetnictví a daní, které měly platnost v době zpracování.

1. Účel ocenění

Znalecké vyjádření ke spisovému materiálu – poškození motorového vozidla Hyundai Galloper se zaměřením na popisovanou skutečnost nefunkčnosti brzdového systému, a to bez možnosti předmětné vozidlo ohledat, výhradně administrativní formou.

1.2 Základní pojmy, které byly znalcem užívány, i když nejsou případně písemně uvedeny v tomto posudku, znalec je v rámci provedení posouzení využíval a považuje za nutnost je taxativně specifikovat.

Hodnota je ekonomická kategorie, vyjadřující peněžní vztah mezi zbožím na jedné straně a prodávajícím nebo kupujícím na straně druhé. Hodnota vyjadřuje prospěch vlastníka zboží k datu, k němuž se odhad hodnoty provádí. Termínu hodnota užíváme v rovině obecné. Známe např. hodnotu věcnou, výnosovou, střední hodnotu, tržní apod.

Cena je peněžní částka, za kterou lze předmět koupit nebo prodat neboli hodnota předmětu vyjádřená v penězích.

Životnost zařízení je dána časovým obdobím, jehož počátkem je den uvedení do provozu a koncem předpokládaný termín ukončení technického (technická životnost) nebo ekonomického (ekonomická životnost) života zařízení. Životností se rozumí doba, po kterou je předmět schopen plnit svoje požadované funkce až do dosažení mezního stavu při dodržení systému předepsané údržby a oprav. Tato životnost se udává v rocích, měsících, případně cyklech, počtem zdvihů apod.

Výchozí cena (cena pořízení) se tvoří jedním ze tří uvedených způsobů:

- a) v případě, že plně srovnatelný předmět se vyrábí a je běžně na trhu, potom se výchozí cenou rozumí prodejní cena srovnatelného předmětu*
- b) v případě, že se již plně srovnatelný předmět nevyrábí, ale je nahrazen inovovaným výrobkem, potom se výchozí cena stanoví jako prodejní cena inovovaného předmětu upravená cenovým indexem*
- c) v případě, že vůbec nelze nalézt vhodný srovnatelný výrobek na trhu ani inovovaný, výchozí cena se stanoví jako historická pořizovací cena upravená cenovým indexem. Historická pořizovací cena se převezme z účetní evidence.*

Cenový index aktualizuje výchozí cenu na cenovou úroveň, pro kterou se ocenění provádí včetně morálního zastarání. Jeho výše se stanoví:

- a) v případě, že výchozí cena odpovídá plně současné cenové úrovni, potom cenový index = 1,0*
- b) pokud výchozí cena odpovídá historické pořizovací ceně v příslušném roce, zjišťuje cenový nárůst několika předmětů stejného oboru a z výsledku se odvodí průměrná hodnota cenového indexu k příslušnému roku*
- c) pokud nelze získat konkrétní údaje o cenovém nárůstu porovnáním několika srovnatelných předmětů, nabízí se jako další možnost přepočít pomocí indexů růstu cen vydávaných ČSÚ. Tento třetí způsob formálně zcela čistý však nemusí odrážet skutečný nárůst ceny, a proto je nutno jej dále porovnávat a vyhodnocovat včetně morálního zastarání předmětu.*

Základní amortizace (opotřebení) se stanoví na základě doby provozu stroje nebo zařízení a průměrného technického života. Pokud byla provedena generální oprava stroje, počítá se stáří od této generální opravy. Hodnoty základní amortizace získané z amortizačních křivek pro jednotlivé průměrné délky technického života se odvozují z tabulek v databázi odhadce.

Technická hodnota (TH)

Technická hodnota po zjištění jednotlivých výše uvedených komponentů (výchozí technické hodnoty, základní amortizace a stanovení výše srážek a přírážek dle výsledku technické prohlídky).

2. Posudek

2.1 Rozsah a předmět posouzení

Co se týká rozsahu a předmětu posouzení, bylo vycházeno z popsaného, označeného, taxativně specifikovaného v postoupeném spisovém materiálu, bez možnosti předmětné vozidlo ohledat v místě a čase poškození.

Technický stav předmětu posouzení nebyl zjišťován z titulu, nedostupnosti, neboť tento se v době zpracování tohoto posudku nacházel v Kostarické republice.

Terminologie a popis předmětného zařízení bylo přebráno z terminologie obecně užívané.

Zkoumáním nabídky dle podkladů zadavatele bylo zjištěno, že předmětem zkoumání je osobní automobil:

Tovární značka, typ:	Hyundai Galloper II.
VIN:	nezjištěn
RZ:	CD 65-11
Rok výroby:	2001
Počet ujetých km:	cca 104 000
Barva:	šedá metal
Obsah:	2476 ccm
Typ motoru:	vznětový, přeplňovaný

2.2 Zjištěné skutečnosti ze spisového materiálu:

Dne 2. 11. 2009 v 8,15 hodin došlo k nehodovému ději osobního vozidla Hyundai Galloper II. R. z. CD 65 - 11, řízeného pí. Jiřinou Sýkorovou v San José, Kostarická republika. Při vjezdu do garáže přestaly údajně předmětnému vozidlu fungovat brzdy, stalo se neovladatelným a řidička ve snaze vyhnout se poškození dalších v garáži parkujících vozidel volila náraz do sloupu v garáži, v příčinné souvislosti s tímto nárazem do sloupu došlo k výraznému poškození přední části vozidla. Dle vyjádření v písemné formě, které je součástí spisového materiálu, řidička předmětného vozidla označila jako příčinu nehodového děje nefunkčnost brzdového systému. Na tuto skutečnost se dle podstaty zadání posudku znalec zaměřil s cílem objektivní formou na základě dostupných informací, bez možnosti předmětné vozidlo ohledat posoudit, zda tato skutečnost má nějaký racionální základ, či se jedná pouze o účelové tvrzení s cílem přesunout odpovědnost za nehodový děj na špatný technický stav vozidla, potažmo brzdové soustavy vozidla.

Údaje o opravách a poškození vozidla, opravách hlavních skupin, jejich eventuálních výměnách s uvedením důvodu opravy, nebo výměny.

Podle sdělení zadavatele posudku:

Byla prováděna pouze běžná a výrobcem předepsaná údržba, částečně v servisním zařízení mimo akreditovanou síť Hyundai, vozidlo bylo v minulosti několikrát havarováno.

2.3 Výbava vozidla

a) Standardní výbava: úplná pro daný typ vozidla

b) Mimořádná výbava: NENÍ

2.4 Prohlídka a zkušební jízda

Technický stav vozidla byl zjištěn: - prohlídkou: Ne

- zkušební jízdou: NE

2.5 Technický stav jednotlivých skupin vozidla dle spisového a fotografického materiálu

Vozidlo je mechanicky poškozené, je po čelní havárii. Vozidlo je nepojízdné, má silně poškozenou přední část vozidla, postižená je i pohonná jednotka, přední náprava a řízení.

Motor:

Nejistitelný stav bez fyzické prohlídky znalcem.

Převodovka:

Nejistitelný stav bez fyzické prohlídky znalcem.

Přední náprava, řízení:

Nejistitelný stav bez fyzické prohlídky znalcem.

Zadní náprava:

Nejistitelný stav bez fyzické prohlídky znalcem.

Skříň karoserie:

Panely karoserie viditelně mechanicky silně deformované po čelním nárazu, s převládající intenzitou vlevo ve směru jízdy vozidla. Vozidlo má mechanicky poškozeno:

- Přední nárazník + ochranný rám
- Přední čelo + světlomety
- Přední masku
- Přední kapotu
- Chladičovou stěnu + chladiče
- Pravý přední podběh s příslušenstvím
- Levý přední podběh s příslušenstvím
- Přední stěnu
- Levý přední sloupek
- Levý práh
- Levý boční rám
- Levý přední blatník
- Pravý přední blatník

Příslušenství a výbava karoserie:

Zasklení vizuálně v pořádku, kompletní, těsnění čelního skla není zjevně poškozené, kliky a zámky v pořádku, zadní nárazník běžně opotřebený, vizuálně nedeformovaný, plasty na krajích a levém boku poškrábané, přední nárazník zničen. Ramena stěračů deformovaná, lišty vizuálně nepoškozené a běžně opotřebené. Zrcátka zjevně nepoškozena, přední světlomety poškozeny, přední ukazatele směru poškozeny, zadní směrová a koncová světla mechanicky nepoškozena. Sluneční clony čisté, uvolněné a nepoškozené. Přístrojová deska, přístroje a volant běžně opotřebené, s drobnými defekty, činnost přístrojů vizuálně v pořádku.

Brzdový systém:

Jelikož vozidlo je silně havarované na přední část a intenzita poškození je více na levou stranu vozidla a nelze zřejmě spustit motor vozidla a nelze otáčet přední kola, nebylo by možné provést kontrolu brzdové soustavy na válcové zkušební brzd.

Při provádění fyzické prohlídky znalcem brzdové soustavy by mělo být prohlíženo a zjištěno:

- Hladinová úroveň brzdové kapaliny v nádržce ve vyznačeném prostoru mezi minimem a maximem, zjištění, zda je brzdová kapalina bez známek mechanických nečistot a není-li

výrazně odlišně zbarvena a zda odpovídá předepsanému druhu brzdové kapaliny výrobcem – DOT 3.

Provedení zkoušky brzdové kapaliny měřičem BERNER BFT 1, zda brzdová kapalina nevykazuje nedostatky ve složení.

- Chod brzdového pedálu: (samotná vůle by měla pro daný typ vozidla, době provozu a počtu ujetých km v uložení pedálu v přenesení k nášlapné části asi 8,0 mm, volný krok pedálu asi 40 mm a znatelný odpor pedálu při stlačení pedálu asi na 75 mm. V této poloze by měl být znatelný odpor, který se výrazně nemění po dobu nejméně 10,0 s.
- Zjištění, zda posilovač brzd je viditelně mechanicky poškozený, deformovaný, včetně skutečností, zda není patrný únik kapaliny na tělese posilovače, případné uchycení posilovače. Zjištění, zda je upevnění hlavního brzdového válce bez viditelného poškození, zda jsou matice dotaženy na předepsaný utahovací moment a zda není hadice pro připojení podtlaku viditelně poškozena.
- Zjištění, zda nádržka brzdové kapaliny není viditelně poškozena, bez zjevného úniku kapaliny včetně víčka a těsnění nádržky, nelze opomenout kontrolu plovákové části s elektrickým připojením.
- Zjištění, zda brzdový válec hlavní je bez viditelného mechanického poškození, bez viditelného úniku kapaliny, zda je těleso nepoškozené, uchyceno v pořádku.
- Zjištění, zda brzdové potrubí je v přední, střední a zadní části viditelně mechanicky deformované, zda v místě deformací není zřetelný možný únik provozní náplně. Veškeré zjištělé deformace na potrubí by měly přímou příčinnou souvislost s poškozením vozidla.
- Zjištění, zda spojovací brzdové hadice jsou v přední části vozidla lokálně povrchově poškozené, zda je případné poškození hloubkové a není zřetelný možný únik provozní kapaliny.
Zjištění směřující k rozdělovači a omezovači brzdového tlaku a zátěžovému regulátoru, zda nejsou viditelně mechanicky poškozené, zda není zjištěn únik provozní kapaliny.
- Pokud je vozidlo vybaveno ABS, zda je systém ABS viditelně mechanicky poškozený nebo potrubí deformované. Zda není zjištěn únik provozní kapaliny, elektrické připojení viditelně poškozeno. K elektrickému systému vozidla by bylo vhodné připojení přístroje TESTER PGM – (v držení Znalecké kanceláře Šlapák - sér. Číslo 211) pro vozidla zn. Hyundai. Následně by byl proveden test centrální řídicí jednotky. Test by nahlásil závady na řídicím okruhu motoru, na řídicím okruhu chlazení a na okruhu proudových a napětových částí pro motor a příslušenství, vč. závěrů z elektronické jednotky brzdového systému včetně řízení ABS (pokud je jím vozidlo vybaveno).

Ve věci technického stavu motorového vozidla značky Hyundai Galloper provedl znalec prostudování technické dokumentace vozidla a zhodnotil celkovou dokumentaci a vyhodnotil možný rozsah a způsob poškození dokumentovaných částí brzdové soustavy vozidla.

Přední část vozidla

Na kolovém disku jsou zřetelné značné mechanické deformace, které vznikly při poškození vozidla. Pneumatika není výrazně poškozena a drží tlak.

Síla činného obložení brzdových destiček je nezhodnotitelná z fotografických materiálů, skutečností je, že minimální hodnota síly obložení je výrobcem stanovena na 2,0 mm. Sílu brzdového kotouče opětovně

nelze z fotografických podkladů posoudit, minimální hodnota udávaná výrobcem je 15 mm. Z technického hlediska na základě fotodokumentace není tudíž zřejmé, že síla činné části obložení brzdových destiček a síla brzdového kotouče levého předního kola je v souladu s požadavky výrobce. Pracovní píst plovoucího třmenu brzdy kola je silně korodován i na vnější ploše, která je upravena povrchově pokovením Cr.

Na povrchu brzdových destiček je zcela zřetelný povlak koroze. Tento povlak je tvořen korozí z brzdového kotouče. Na povrchu brzdového kotouče je zcela zřetelný otisk brzdových destiček, tedy místo – poloha destičky oproti brzdovému kotouči v čase a místě, kdy vozidlo je odstaveno z provozu. Na brzdovém kotouči je zřetelný otisk destičky v jednom směru. Dále je na brzdovém kotouči zřetelná hloubková strukturální koroze, která je nepravidelná a zasahuje přes celou šířku činné plochy kotouče. Vyskytuje se nepravidelně, ale opakovaně.

Podle výrobních čísel a výrobních znaků by bylo zjištělné, zda brzdové destičky a brzdové kotouče brzdového systému jsou prvovýroby nebo byly měněny. Síla činné části obložení brzdové destičky u továrně nového kusu je 12,0 mm. Tuto skutečnost však nelze na základě pouhé fotodokumentace potvrdit ani vyvrátit.

Levé a pravé zadní kolo

Prohlídkou fotodokumentace, pořízené v době po sejmutí bubnů, bylo zjištěno, že brzdové čelisti jsou běžně opotřebené a není zřetelné mechanické poškození ani poškození pracovních brzdových válečků. Možný únik kapaliny nebyl dokumentován.

Síla brzdového obložení je u továrně nového kusu 5,0 mm. Minimální předepsaná síla v některém místě obložení je 1,5 mm. Brzdové obložení pravého a levého zadního kola je tedy v souladu s technickými údaji výrobce.

Na brzdovém systému pro zadní kola neshledal prohlídkou fotodokumentace znalec žádnou technickou závadu ani odlišnost od údajů výrobce.

3. Závěr

Po provedeném znaleckém zkoumání, po prostudování předaných podkladů částečně mapujících jednotlivé části brzdové soustavy vozidla je možné na znalci položené otázky odpovědět následovně:

1. Jaký byl technický stav vozidla, zda a v jaké míře byl příčinou dopravní nehody špatný technický stav vozidla.

Při prohlídce fotodokumentace a spisového materiálu havarovaného motorového vozidla Hyundai Galloper se zaměřením především na podvozkovou část vozidla, tedy na části vozidla, které by mohly mít vliv na vznik a průběh dopravní nehody.

Prohlídkou fotodokumentace bylo zjištěno značné mechanické poškození. Mechanické poškození bylo způsobeno deformací při dopravní nehodě. Na přední nápravě a řízení neshledal znalec závady, které by mohly mít vliv na vznik a průběh nehody.

Prohlídkou dokumentace mapující stav zadní nápravy neshledal znalec žádné technické nedostatky ani mechanické poškození, které by mohlo mít vliv na vznik a průběh dopravní nehody.

Znalec neměl možnost posoudit stav pérování a tlumičů pérování, a tudíž nemohl shledat žádných nedostatků a závad, které by mohly mít vliv na vznik a průběh nehody.

Znalec neměl možnost posoudit stav řídicí elektronické jednotky motoru a příslušenství, a tudíž nebyla diagnostickým zařízením shledána závada, která by mohla mít vliv na vznik a průběh dopravní nehody. Při provedené kontrole fotodokumentace brzdového systému vozidla byly shledány znaky mající formu závady u předních kotoučových brzd. Tento stav je viditelný na brzdových kotoučích a na brzdových destičkách. Na brzdových kotoučích je však jednoznačně zřetelný otisk různých poloh brzdových destiček. K tomuto jevu dochází při odstavení vozidla s ohřátými brzdovými kotouči, kdy se destička dotýká brzdového kotouče dlouhou dobu v jednom místě a kotouč nemůže chladnout stejnoměrně, neboť nemá přístup chladného vzduchu. Při dalším brždění však dojde k okamžitému setření tohoto vyznačeného místa. Na uvedeném vozidle jsou však jednoznačně vyznačené polohy brzdových destiček na několika místech, tato skutečnost lze vysvětlit stavem, že vozidlo v poslední době nebrzdilo na přední kola. Tyto skutečnosti znalec bez fyzické prohlídky předmětného vozidla nemůže zodpovědně obhájit, neboť se jedná pouze o tezi, kvalifikovaný závěr lze učinit výhradně po provedení fyzické prohlídky předmětného vozidla znalcem.

Dále jsou v samotném tělese brzdových kotoučů zřetelná místa se silnou strukturální korozí. Tato koróze vzniká v místech s chybnou strukturou materiálu kotouče.

Vozidlo Hyundai Galloper je vybavené hydraulicky ovládaným brzdovým systémem s podtlakovým posilovačem ovládací síly brzdového pedálu, který vzniká pod tlakem v pracovním prostoru motoru, rozdělovačem a omezovačem brzdného tlaku na zadní nápravu. Přední brzdy jsou kotoučové o průměru kotouče 280 mm s vnitřním chlazením. Zadní brzdy jsou čelistové s brzdovým bubnem o průměru 220 mm.

Brzdný účinek je vyvolán u zadních kol rozpínáním brzdových čelistí a působením na vnitřní stranu rotujícího bubnu. U předních kol je brzdný účinek vyvolán sevřením rotujícího kotouče mezi dvě desky. Sevření brzdových destiček je na základě konstrukčního provedení brzdy, kterou tvoří tzv. plovoucí třmen. Plovoucí třmen je suvně uložen a na jedné části má pracovní píst. Při působení tlaku kapaliny se začne píst vysouvat oproti brzdové destičce a ta působí na brzdový kotouč. Pomocí třmenu, ve kterém je uložena druhá destička, dojde k sevření kotouče. Při provedeném zkoumání fotodokumentace předních brzd znalec zjistil, že pracovní pístky předních brzdíků jsou silně korodované, z uvedeného je tedy možné vyslovit názor, že při působení řidiče na brzdový pedál nedošlo k přenosu síly na přední brzdy a vozidlo na přední kola nebrzdilo.

U vozidla jsou konstrukčně výkonnější přední brzdy, což je zřetelné z konstrukce brzdy samotné, protože přední brzdy mají odbrzdit 60–70 % celkového brzdného účinku a zadní brzdy 30–40 % brzdného účinku.

Jelikož vozidlo je vybavené rozdělovačem brzdného tlaku na přední a zadní nápravu a omezovačem brzdného tlaku na zadní nápravu, je podíl brzdného účinku ještě na zadní nápravu omezen na základě zatížení vozidla na zadní nápravě. Jelikož znalec má informaci, že v čase a místě dopravní nehody bylo vozidlo obsazeno pouze řidičem, případně spolujezdcem, je tedy zřejmé, že brzdný účinek na zadní kola byl ještě omezen z důvodu nezatížené zadní části vozidla.

Jelikož povolené zatížení zadní nápravy je 1020 kg (přední 920 kg) pro dané rozložení brzdných sil, pak při nezatížené zadní části vozidla je brzdná účinnost zadní nápravy snížena o 30 %. (1020 – 3 osoby x 80

kg a 60 kg možného zatížení v zavazadlovém prostoru, tedy 1020 – 300). Účinnost zadních brzd vozidla byla tedy asi 20 % až 30 % z celkové možné účinnosti.

Vozidlo Hyundai Galloper mělo zřejmě v čase a místě těsně před uvedenou dopravní nehodou ve špatném technickém stavu brzdovou soustavu vozidla a vykazovalo výrazně snížený brzdny účinek. Tento stav nemůže znalec opětovně obhájit z titulu již zmíněné absence provedené fyzické prohlídky předmětného vozidla znalcem, jedná se pouze o jeho názor pramenící z předloženého spisového podkladu.

Optikou těchto skutečností, špatný technický stav brzdové soustavy byl zřejmě příčinou dopravní nehody, kdy se řidiči nepodařilo včas a v dostatečné míře zastavit vozidlo z důvodu velmi nízké účinnosti brzdové soustavy způsobené korozí pracovních válců předních kotoučových brzd a koroze předních brzdových kotoučů.

2. V případě, že příčinou dopravní nehody byla technická závada na vozidle, posuďte, zda závada vznikla před nehodou nebo až při nehodě.

Závada na brzdovém systému předních kol způsobená nadměrnou korozí v pracovních válciích předních brzdících a předních brzdových kotoučů vznikala po dobu provozu. Technická závada na vozidle vznikla tedy zřejmě před nehodou vozidla.

3. Pokud šlo o déle trvající technickou závadu, mohl ji řidič při běžné údržbě a provozu vozidla zjistit?

Technická závada na předních brzdících a předních kotoučích vznikala postupně po dobu provozu a její tendence se zvyšovala postupně. Při běžné údržbě nemohl řidič uvedenou závadu zjistit. Tato závada je zjistitelná pouze na válcové zkušební brzd vybavené zapisovačem průběhu brzdné síly, síly na brzdový pedál a průběhu odbrzdění. Toto nemůže provádět řidič při běžné údržbě vozidla.

Závadu na předních brzdách mohl řidič pozorovat při brzdění, a to postupným snižováním brzdného účinku po dobu běžného provozu. Jedná se však o jev dlouhodobý a účinnost brzd se snižovala postupně.

Jestliže řidič během provozu intenzivně nebrzdil, pak nemohl zjistit, že vozidlo má výrazně sníženou účinnost brzdového systému a přední kola nebrzdí prakticky vůbec.

4. Jakého charakteru byla technická závada a zda vznikla v důsledku zanedbané technické údržby vozidla.

Technická závada, (tedy pokud šlo o technickou závadu) vznikla zřejmě vzdušnou oxidací – korozí pracovních částí stěn pístků a válců u předních brzdících kotoučových brzd. Koroze v daných částech vzniká v důsledku vystavení vnějšího povrchu pístků vnějším vlivům. Koroze v daných částech je velice obvyklá, jedná se o extrémně namáhané části, které jsou trvale vystaveny vnějším vlivům. Proti korozi je částečně ochráněn pryžové manžety, které však nejsou žádným způsobem uchyceny na vnějším povrchu pracovních pístků. V daném místě je spojení kluzné. Brzdovou soustavu nelze proti korozi ochránit žádným tukem.

Při běžném používání brzdové soustavy, kdy běžně u vozidla (dle typu převodovky, zda samočinné nebo přímo řazené) dochází k výměně brzdových destiček v rozmezí 45.000 km až 60.000 km, pak je při jejich výměně zřetelná koroze, kterou je nutno odstranit a případně vyměnit poškozené části.

Z předmětného spisového materiálu plyne, že dne 31.6.2009 v servisním zařízení Super Servicio s.a., San Jose byla provedena rámcová oprava brzdového systému spočívající ve výměně zadních čelistových segmentů bubnových brzd, pomocného ramena brzd (zřejmě mechanismu ramena štítu brzdy), ve fakturách této servisní organizace je pak nejasně definována výměna brzdového čerpadla, zřejmě ztraceno v překladu, význam nelze ze spisových podkladů definovat. V jakém rozsahu a za využití jakých náhradních dílů byla prováděná předmětná oprava, není znalci z předmětného spisového materiálu jasno a z toho titulu se nemůže k popsanému stavu objektivně vyjádřit, nelze ovšem vyloučit skutečnost, že místní neakreditovaná servisní organizace, která předmětnou opravu prováděla, použila náhradní segmenty brzdové soustavy z tzv. „druhovýroby“, které mají výrazně jiné technické a provozní parametry než originální díly brzdové soustavy užívané v servisních organizacích Hyundai, tato skutečnost může mít možný vliv na funkčnost celého brzdového systému, nelze ji na základě spisových podkladů bez fyzického ohledání vozidla potvrdit.

Servis provádějící pravidelnou údržbu vozidla má za povinnost každých 15 000 km zkontrolovat a přezkoušet tloušťku brzdových destiček a brzdového obložení. Při běžných servisních pracích se neprovádí zkouška brzd na válcové zkušební brzd se zapisovačem. Toto se provádí pouze v případě, že si zákazník stěžuje na závadu v brzdovém systému. Běžné servisy nejsou tímto zařízením vybaveny. Toto zařízení je ve stanicích STK a v ÚSMD DEKRA, a.s. Dle spisového materiálu byla provedena kontrola a následně i oprava brzdového systému v servisní organizaci, a to v poměrně nedávné době ve vztahu k datu vzniklého nehodového děje. Závada tedy nevznikla v důsledku zanedbané technické údržby vozidla.

Hlubková strukturální koroze na brzdových kotoučích předních brzd vozidla Hyundai Galloper , která je zřetelně nepravidelná, tedy lokální, je způsobená nestejnorodým materiálem brzdových kotoučů. V daném případě se jedná zřejmě o chybný výrobní proces.

5. *V případě existence technické závady určit, jaký měla vliv na vznik dopravní nehody.*

Znalec neprováděl analýzu dopravní nehody a neměl k dispozici údaje o možném vzniku a průběhu dopravní nehody. Znalec nemohl provést ani fyzickou kontrolu vozidla se zaměřením na technický stav podvozkových částí a skupin vozidla, které by mohly mít vliv na možný vznik a průběh nehody. Znalec vycházel z údajů ve spisovém materiálu.

Jak je v posudku uvedeno, vlivem zřejmě technické závady na brzdovém systému předních brzd došlo ke snížení účinnosti brzdového systému o 70–80 %. Jelikož řidička uvádí, že potřebovala intenzivněji použít brzdového systému vozidla při vjezdu do garáží, který je příkrý, lze tedy označit technickou závadu na brzdovém systému vozidla Hyundai Galloper v čase a místě těsně před nehodovým dějem vozidla jako jednu z příčin možného vzniku výše uvedeného nehodového děje. Je nutné opětovně zdůraznit, že znalec neměl možnost předmětné vozidlo fyzicky prohlédnout, všechny popsané skutečnosti v tomto závěru

posudku lze vnímat jako jeho samostatný názor, který není schopen bez fyzické prohlídky a řádné dokumentace a diagnostických metod řádnou formou obhájit, jedná se pouze o teze na základě poměrně úzkého okruhu a rozsahu informací, směřujících k předmětnému vozidlu.

Co se týká ekonomičnosti případné opravy, znalec na základě zjištěných skutečností, taxativně popsaných ve spisovém materiálu, jejíž podstatou je dokumentace a rozsahu a formě poškození předmětného vozidla, a vzhledem na skutečnosti doby provozu a počtu ujetých kilometrů a nutným nákladům na odstranění následků poškození, přiklání se ke stavu, že předmětné, dříve specifikované vozidlo je neekonomické opravovat, případné náklady na opravu by převýšily obecnou cenu vozidla před poškozením a z tohoto titulu je provádění opravy neekonomické.

Pokud by zadavatel tohoto posudku trval na explicitním závěru znalce, je nutné umožnit fyzickou prohlídku předmětného vozidla, zaměřenou na skutečnosti popsané v části 2.5 (Technický stav jednotlivých skupin vozidla), bez možnosti fyzicky předmětné vozidlo ohledat nelze explicitní závěr vyslovit.

4. Znalecká doložka

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím Městského soudu v Praze dne 24. 11. 1997 pod Č. j. SPR 1244/97 pro základní obor EKONOMIKA pro odvětví ceny a odhady, se specializací motorových vozidel, strojů a zařízení, a pro základní obor STROJÍRENSTVÍ, odvětví strojírenství všeobecné, se specializací autoopravárenství, technický stav a expertizy a KL oceňování majetku pro věci movité.

Tento úkon je zapsán pod pořadovým číslem 1962/006/10 znaleckého deníku.

Znalečné ve formě odměny a náhrady nákladů účtuji dle přiložené likvidace.

Znalecká kancelář Šlapák Radek a kol.

oceňování majetku, soudní inženýrství, znalec Městského soudu se sídlem v Praze v oborech Ekonomika – odvětví ceny

a odhady se specializací motorových vozidel, a v oboru Strojírenství, strojírenství všeobecné se specializací autoopravárenství, technický stav, Kancelář: Na Zbořenci 10/275, 120 00 Praha 2 - Nové Město, CZ.

Praha, 11. února 2010

„otisk znalecké pečeti“¹⁸

¹⁸ Cílem včlenění konkrétního vypracování znaleckého posudku bylo přiblížit formální náležitosti, obsahovou podstatu a další náležitosti, a to v této přehlednější formě.

3 VÝKON ZNALECTVÍ (TLUMOČNICTVÍ) V OKOLNÍCH ZEMÍCH

3.1 Slovenská republika

Téměř srovnatelná právní úprava výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti, jako platí v České republice, je současná úprava ve Slovenské republice, kde je tato činnost vykonávána dle zákona č. 382/2004 Z.z.,¹⁹ mající společné kořeny v právní federální úpravě platné v tehdejší Československu („ZZnT“), znalcem (tlumočnickem) může být jen osoba zapsaná v seznamu znalců (tlumočnicků), mimo fyzických osob mohou znaleckou (tlumočnickou) činnost vykonávat i právnické osoby, instituce a ústavy.

Podmínky jsou srovnatelné s právní úpravou v České republice, tj. splní požadované odborné znalosti a s ustanovením souhlasí. Znalce jmenuje ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu, a to v rozsahu, ve kterém ho ministr spravedlnosti pověřil. Podmínky jsou srovnatelné jako v právní úpravě České republiky, uchazeč o výkon funkce znalce (tlumočnicka) musí být osobou způsobilou k právním úkonům, je bezúhonný, získal odborné vzdělání v oboru (jazyku), pro který chce být zapsán, má ukončené vzdělání požadované pro výkon znalecké (tlumočnické) činnosti, tzv. znalecké minimum), vykonává praxi v oboru (jazyku) v trvání nejméně 5 roků, složil zkoušku z oboru (jazyka), kterou prokazuje svoji způsobilost, dále pak úspěšně ukončil specializované vzdělávání pro příslušný obor, odvětví (jazyk), ve kterém je toto vzdělávání požadováno, nebyl v období posledních tří roků po složení slibu a zapsání do seznamu znalců (tlumočnicků) vyškrtnut z tohoto seznamu anebo mu nebyl uložen zákaz výkonu činnosti, a složil slib znalce (tlumočnicka). Odvolat jej může ten, kdo jej jmenoval, a to zejména pokud se dodatečně ukáže, že nesplnil podmínky pro jmenování, dále pak za stavu, že nemůže svojí funkci trvale vykonávat (nemoc, dlouhodobá nepřítomnost apod.), další možností odvolání je skutečnost, že znalec (tlumočnick) i po výstraze neplní nebo porušuje svoje povinnosti, nebo za stavu, že organizace, ve které znalec (tlumočnick) je zaměstnán, prokáže, že mu znalecká (tlumočnická) činnost brání v řádném výkonu povinností plynoucích z pracovního

¹⁹ Zdroj [17], *Zákon 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch*, uveřejněný ve ZBIERKE ZAKONOV, č. 162/2004 strana 3754, ze dne 26. 5. 2004, ve znění novelizací 93/2006 Z.z. a 522/2007 Z.z. [online]. Dostupné z: <http://www.uradnypreklad.com/zakon-3822004-z-z-znalcoch-tlmočníkoch-prekladateľoch-zmene-doplňeni-niektorych-zakonov/>.

poměru, v neposlední řadě je možností vedoucí k odvolání i vlastní žádost znalce (tlumočníka) na odvolání z funkce.

Samotný výkon znalecké (tlumočnické) činnosti ve Slovenské republice je po věcné stránce srovnatelný s výkonem znalectví (tlumočnictví) v České republice, je nepřehlédnutelné, že obě právní úpravy mají stejný základ (ta v České republice je bohužel od roku 1967 beze změn), požadavky na výkon znalecké (tlumočnické) činnosti jsou co do věcné stránky srovnatelné, zásadní diferencí je jen zejména výše znalecké (tlumočnické) odměny, která je ve Slovenské republice za hodinový výkon téměř dvojnásobná (po přepočtu cca 600 Kč/hod.).

3.2 Spolková republika Německo

Náš rozlohou největší soused, Spolková republika Německo, má rovněž registr znalců (tlumočnicků), je však organizován ve zcela jiné formě, se zaměřením spíše na profesní a oborový způsob členění. Nejedná se o obdobný model, jaký je uplatňován v České republice, kde je to primárně justice, která vytváří systém vlastních znalců (obdobný systém je uplatňován i v Polsku, Francii, Rakousku a od roku 2010 i v Nizozemsku). Naopak institucemi, které na znalce (tlumočnický) dohlížejí, metodicky řídí a certifikují, jsou samotné profesní a odborové svazy (lze je vnímat jako komory). Jako nositelé certifikačního oprávnění pro výkon znalecké (tlumočnické) činnosti mají tyto instituce většinou soukromoprávní status, obecně je na ně ovšem přenesena výrazná většina veřejnoprávních funkcí, které jsou například v České republice v držení justice. Tyto komory také vedou seznamy znalců (tlumočnicků), a to pro různé obory (jazyky), jedná se o znalce (tlumočnický) využívané jak v civilním řízení, tak i v řízení trestním. Zájemci o výkon znalecké (tlumočnické) činnosti podstupují proces přezkoumání jejich odborných schopností a zároveň musí být nositeli nadprůměrných odborných znalostí. Zmíněná akreditace výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti je udělována na období pět let, po uplynutí této doby jsou znalci (tlumočnický) přezkoumáni a za stavu, že nadále splňují všechna kritéria, jejich akreditace se opětovně na stejnou dobu prodlužuje.

Existuje diference mezi podmínkami pro akreditaci mezi různými komorami, většinou jsou upraveny v interních řádech pro znaleckou (tlumočnickou) činnost. Tento stav ovšem neplatí pro specifické forenzní disciplíny (například specifické kriminalistické techniky, expertní činnosti DNA apod.), v tomto případě znalce poskytuje například

Spolkový kriminální úřad (*Bundeskriminalamt*). Znalci (tlumočníci) jsou v Německu soudem přibíráni poměrně frekventovaně, znalci přibíráni stranami v nějakém civilním řízení jsou využíváni nepoměrně méně, respektive jejich role v takovémto řízení je spíše méně významnou. Pokud je znalec (tlumočník) přibírán soudem, je vybírán ze seznamu, samostatné rozhodování soudu je však omezováno, primárně jsou vybírání oficiální znalci (tlumočníci) pro určitý obor (jazyk). Co se týká postavení znalce (tlumočníka), v trestním řízení dle procesního řádu (*Strafprozessordnung*)²⁰ se na znalce (tlumočníka) vztahují ustanovení o svědcích, jsou vybírání přímo soudem, který explicitně stanoví lhůtu a ostatní věcné náležitosti vyhotovení znaleckého (tlumočnického) posudku. Znalec (tlumočník) skládá přísahu, ze které volným překladem plyne, že je jeho názor nezaujatý a odpovídá jeho nejlepšímu svědomí, je mu umožněno pracovat se spisovým materiálem v rozsahu a formě, jakou mu povolí soud, má možnost osobní přítomnosti u výslechu obviněných a svědků a může jim klást otázky. Znalec (tlumočník) má nárok na odměnu za výkon znalecké (tlumočnické) činnosti, a to dle zákona o odměně znalců a svědků.

V rámci výkonu tlumočnické činnosti soudní řád upravuje užívání jazyka a postavení tlumočníka při soudním řízení v § 184. To stanovuje, že úředním jazykem je němčina a osoba, která nemluví či nerozumí německy, má nárok na tlumočníka. Vedle hlavních předpokladů pro jmenování, kterými jsou především osobnostní rysy a odborné znalosti, je nutné také doložit doklad o jazykové znalosti, především osvědčení o vykonání státní zkoušky, doklad o dosaženém vzdělání v oboru apod. Je obecným pravidlem, že tlumočnickem může být jmenována pouze osoba, která složila zkoušku na univerzitě nebo před příslušným státním zkušebním úřadem nebo ten uchazeč, který znalosti prokázal jiným způsobem a splňuje podmínku bezúhonnosti.

Každá spolková země obvykle stanovuje svá vlastní kritéria, jejichž splnění je nezbytností pro jmenování. Jednou z primárních podmínek, mimo odborné způsobilosti, je podmínka trvalého bydliště v konkrétní spolkové zemi, změnou trvalého bydliště mimo konkrétní spolkovou zemi dochází k automatickému vyškrtnutí ze seznamu a nedochází ani k jeho zapsání do seznamu jiného soudu v místě nového bydliště. Zmíněné seznamy tlumočnicků jsou vedeny příslušnými zemskými soudy a jsou veřejně přístupné. Věcná úprava ověřování odborné způsobilosti je v každé spolkové zemi odlišná. Jsou známé tři druhy ověřování odborné způsobilosti, a to formou zkoušky jako ověřování odborné způsobilosti výhradně pro tlumočníky,

²⁰ Zdroj [18], STRAFPROZESSORDNUNG, procesní řád SRN dostupný na stránkách Spolkového ministerstva spravedlnosti v originálním německém znění i v autorizovaném anglickém překladu. [online]. Dostupné z: <http://gesetze-im-internet.de/index.html>.

ověřování odborné způsobilosti výhradně pro překladatele, anebo třetí formou je společné ověřování odborné způsobilosti pro tlumočníky i překladatele. Za hlavní zkoušku je však považována zkouška překladatelská. Po jejím vykonání může být teprve vykonána zkouška tlumočnická, která je tak brána jako jistá nadstavba překladatelské zkoušky.

3.3 Polská republika

Obecně je postavení znalce (tlumočníka) v Polsku zakotveno ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti Polské republiky²¹, dále je pak postavení znalce (tlumočníka) v civilním i trestním řízení upraveno v občanském soudním řádu z roku 1964. Podle místní legislativy jsou znalci (tlumočníci) jmenováni, a to prostřednictvím předsedy oblastního soudu (*sad okregowy*), a to na dobu pět let. Specifikou této lhůty je skutečnost, že doba jmenování končí až na konci posledního kalendářního roku. Zajímavostí je skutečnost, že znalce (tlumočníka) v případě jejich úzké specializace je možno jmenovat u několika oblastních soudů současně. Je oprávněním předsedy oblastního soudu zbavit funkce znalce (tlumočníka), a to buď na jeho žádost, nebo pokud znalec (tlumočník) přestane splňovat některou z podmínek nezbytných pro výkon funkce, nebo pokud se následně zjistí, že již v okamžiku jmenování tyto podmínky nesplňoval, dále jej může zbavit funkce ze závažných důvodů (pokud neplní řádně své povinnosti, povinností předsedy oblastního soudu je vyslechnout vyjádření znalce (tlumočníka) ve věci jeho odvolání, tedy za stavu, pokud je to věcně možné. Zmíněny byly podmínky, za kterých může být odvolán, je tedy nutno i zmínit podmínky pro jmenování znalcem (tlumočnickem), a to zejména požívání všech občanských práv, je starší než 25 let a je nositelem odborných, teoretických i praktických znalostí v daném oboru (jazyku) a zaručí se, že bude své povinnosti spojené s výkonem funkce plnit náležitě a se samotným jmenováním souhlasí. Podle platné judikatury je soudní znalec (tlumočník) orgánem soudu, doplňujícím jeho činnost a funkce.

Znalec (tlumočník) je uplatňován v občanském řízení soudním i v trestním řízení soudním. V systému užívaném v Polské republice je také možnost vyhotovení znaleckého (tlumočnického) posudku vědeckým ústavem. V případě vyhotovení posudku vědeckým ústavem musí být v písemné formě vyhotovení znaleckého

²¹ Zdroj [19], KODEKS POSTEPOWANIA CYWILNEGO a také vyhláška Ministerstva spravedlnosti Polské republiky z 1964 r. – K. p. c. ze dne 24. 1. 2005, o soudních znalcích. [online]. Dostupné z: <http://www.zarcadca.pl/contentúview/385/29>.

(tlumočnického) posudku definovány osoby, které provedly šetření a posudek zpracovaly. Pokud jde o znalecké posudky předkládané stranami (zejména v občanském řízení soudním), lze je dle zde platné judikatury považovat za listinné důkazy, a tedy za součást skutkové a právní argumentace strany. Pokud strana požaduje ustanovení dalšího znalce (tlumočnicka), musí k tomu mít důvod, v oprávněném důvodu lze spatřovat zejména skutečnosti, kdy posudek původního znalce byl pro stranu poškozující. V civilním soudním řízení se uplatňuje zásada volného hodnocení důkazů, je proto výhradně na uvážení soudu, jakou váhu přizná znaleckým posudkům. Dle platného trestního řádu (K.p.k.) je znalec využíván, jsou-li jeho zjištění zásadním významem pro rozhodnutí. Podle zde zavedené rozhodovací praxe není nutností zadávat znalecké (tlumočnické) posudky, pokud existuje kompletní dokumentace v předmětné věci. Pokud jsou ustanoveni znalci z různých oborů, užití v jedné společné věci, rozhodne zadavatel (orgán vedoucí trestní řízení, který je ustanovil), zda mají podat společný posudek, případně zda má být jejich zkoumání samostatné a posudky vydány také samostatně.

3.4 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

V tomto právním systému je znalec (*expert witness*) osobou mající v nějakém určitém oboru činnosti výraznější a obsáhlejší znalosti a dovednosti (mimo znalce i tlumočnicka) než většina populace. Na základě těchto znalostí a dovedností mohou jiné osoby spoléhat na znalcův (tlumočnickův) odborný názor či dovednost v rámci jeho oboru (jazyka). Věcná využitelnost znalecké (tlumočnické) činnosti je poměrně široká a různorodá, od civilního řízení přes mediaci, rozhodčí řízení až po soudní řízení trestní. Anglický právní řád explicitně neuvádí systém registrovaných znalců (tlumočnicků), není ani zaveden žádný institut pro licencování znalců (tlumočnicků). V podstatě platí stav, že v civilním řízení soudním jsou znalci (tlumočnicka) přibíráni stranami, a to za součinnosti a se souhlasem soudu. Samotné postavení znalce je upraveno v rámci civilního řízení v civilním procesním řádu (*Civil Procedure Rules*)²² z roku 1998 a ve směrnici o praktických postupech č. 35 (*Practice direction 35*), specifitější postavení znalce v civilním řízení je kodifikováno v Protokolu pro poskytování pokynů a informací znalcům a pro výslechy znalců v civilním řízení (*Protocol for the Instruction of Expert to*

²² Zdroj [20], Text předpisu CIVIL PROCEDURE RULES v aktuálním znění je k dispozici na stránkách Ministerstva spravedlnosti GBR-ENG. [online]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.uk/civil/procrules-fin/menus/rules.htm>.

give Evidence in Civil Claims), tento obsahuje procesní pokyny pro znalce (tlumočníky) samotné. V civilním procesním řádu jsou primární povinnosti znalce (tlumočnické) činnosti orientovány k soudu, nikoliv k osobě zadavatele znalecké (tlumočnické) činnosti. Je nutné zdůraznit, že v Anglii, stejně jako v řadě dalších zemí, využívajících právní systém typu *common law*, jsou znalci přibíráni většinou stranami (*Party Appointed Expert*). Platí zde stav, že je nutný souhlas soudu s přibráním znalce (tlumočnické), soud také může svým opatřením omezit míru poplatků a nákladů spojených s výkonem znalecké (tlumočnické) činnosti, činnost soudu v rámci přibírání znalce (tlumočnické) stranami lze označit jako aktivní a kooperující. Obvykle je posudek podáván v písemné formě. V tomto právním systému existuje ještě institut tzv. poradce soudu (*assessor*). Tento se účastní řízení dle pokynů soudu, soud jej může zavázat povinností vypracovat mu zprávu týkající se zásadních skutečností významných pro řízení, kopie této zprávy se většinou poskytne všem zúčastněným stranám před započítáním řízení. Výše odměny poradce soudu stanoví soud a jeho odměna je nedílnou součástí nákladů řízení. Poměrně frekventovanou praxí je nařízení soudu, aby strana deponovala určenou zálohu na odměnu poradce.

Specifické postavení má znalec (tlumočnický) v rodině právních řízení (*Family Procedure Rules*), kdy toto postavení upravuje směrnice č. 17 (*Practice direction 35*), kdy je zcela upuštěno od osoby poradce soudu. Naopak postavení znalce (tlumočnické) v trestním řízení soudním je upraveno v trestním procesním řádu (*Criminal Procedure Rules*) v části 33 (*Part 33*) a použití znaleckého (tlumočnického) posudku jako důkazu v trestním řízení je upraveno v zákoně o trestním soudnictví. Dle tohoto zákona se v rámci trestního řízení za znalce (tlumočnické) považuje osoba, která má podat nebo poskytnout znalecký posudek pro účely trestního řízení, včetně důkazu o mentální způsobilosti vystupovat před soudem (*fitness to plead*), úkolem znalce (tlumočnické) je pomoci soudu k dosažení základního cíle trestního řízení, a to formou poskytnutí objektivního a nezaujatého názoru na problémové otázky v rámci specializace znalce (tlumočnické). V rámci trestního řízení je povinnost úhrady nákladů na odměnu znalce (tlumočnické) a náklady na vypracování znaleckého (tlumočnického) posudku na té straně, která znalce pro toto řízení přibrala.

Zcela odlišná forma výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti je v rámci Britského Společenství národů (*Commonwealth of Nations*) uplatňováno ve Skotsku, kde oproti stavu v Anglii a Walesu. Nejzásadnější diference je v postavení znalce (tlumočnické), a to zejména v přístupu ke znaleckým (tlumočnickým) posudkům užívaným v civilním řízení soudním. Ve Skotsku může být znalecký důkaz podán výlučně ve formě

verbálního podání, tj. výsledkem znalce (tlumočnicka), samotné písemné vyhotovení znaleckého (tlumočnického) posudku ve Skotsku se užívá jako spíše nějaký atribut upozornění na to, co bude znalec (tlumočnick) následně tvrdit při jeho výslechu. Při trestním řízení jsou znalci (tlumočnicki) nositeli zvláštních výsad oproti běžným svědkům, a to zejména v možnosti účastnit se řízení před svou výpovědí, mohou prezentovat svůj názor, jehož podstata patří do jejich oboru.

4 PROBLÉMOVÉ OBLASTI VÝKONU ZNALECKÉ (TLUMOČNICKÉ) ČINNOSTI

4.1 Současná úprava činnosti znalce (tlumočnicka) a potřeby dnešní společnosti

Nejprve je nutno si položit otázku, která je primárně podstatou definované hypotézy: z jakých důvodů neodpovídá současná právní úprava výkonu znalecké činnosti a postavení znalce (tlumočnicka) skutečným potřebám dnešní společnosti? Pro přehlednost je nutné zrekapitulovat již dříve v této práci popsané skutečnosti, současně platnou právní normou pro znalce (tlumočnicka) je „ZZnT“ upravený jeho prováděcí vyhláškou „VZnT“. Zákon byl dán v platnost před cca 45 roky, kdy panovaly jiné podmínky a tehdejší nároky na jmenování, samotný výkon, odvolávání apod. se výrazně změnily. Dnes nezajišťuje skutečně špičkovou kvalitu znalců, kteří by měli být vrcholnými odborníky ve svém oboru. K platné právní úpravě existuje několik protichůdných názorů ve veřejnosti, a to i ve veřejnosti odborné. Jedním z nich je názor, že tvorba zcela nové právní úpravy je zbytečné plýtvání práce zákonodárců, postačujícím by dle tohoto názorového proudu bylo ponechat stávající zákon s jeho následnou částečnou úpravou z pohledu aktuálních problematiky znalecké (tlumočnické) činnosti. Jiný názorový proud preferuje případně přepracování stávající zákonné úpravy do nepatrně pozměněné podoby. Obecnou úvahou lze predikovat, že ani jedno z těchto dvou zmíněných možností by se nedalo označit za nejvhodnější formu řešení. Nynější zákon by měl být nový úplně, a to od základů. Inspiraci by mohli zákonodárci čerpat ze zákonů a právních norem, dle kterých se řídí znalci v Německu, na Slovensku nebo v Anglii. Budoucí zákony a vyhlášky by měly mít stručnou, jasně definovanou a výstižnou formu, kterou tolik postrádá současná úprava. Vzorem budoucí české úpravy znalectví a tlumočnictví může být dílem i české vládní nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců, přijaté na základě československého ústavního zákona zmocňovacího z roku 1938 (č. 330/1938 Sb. z. a n.) již v době nesvobody, tzv. Protektorátu Čechy a Morava. Přínosem pro novou úpravu by nepochybně byl zejména procesní postup při postihu znalců a šetření trvání jejich

způsobilosti. Právo z let 1939 a 1949 používalo v souvislosti se znalectvím (nikoli ale již ve spojení s tlumočnictvím) užívaný pojem "úřad"²³.

Když si vybavíme organizační povahu institutu znalectví (tlumočnictví), je nutno i dnes hovořit o znalecké (tlumočnické) veřejné službě, a to zejména ve smyslu veřejného práva, nikoli jako nositeli výkonu veřejné správy²⁴, jak je tomu například u Úřadu na ochranu hospodářské soutěže. Nositelem veřejné správy lze vnímat toho, kdo znalecký (tlumočnický) úřad vykonává. Pokud výchozím etalonem bude stav, že znalec (tlumočnický) bude pověřen výkonem veřejné služby, jejíž podstatou bude podání znaleckého (tlumočnického) úkonu v příslušném právním řízení a pro účely tohoto řízení, má znalecký posudek procesně-právní význam důkazu, provedeného znaleckým posudkem (tlumočnickým úkonem). S ohledem na procesní zásadu volného hodnocení důkazů nemá toto rozlišování žádný procesní význam, za takového stavu se bude jednat o úřední pověření, které je v rozhodných znacích podobné soudnímu pověření notáře nebo soudního exekutora. Z tohoto titulu se bude v obecné formě jednat o srovnatelné činnosti (veřejnou službu), přičemž v případě notářů a soudních exekutorů současná judikatura explicitně hovoří o "úřadech". Obdobné srovnání svojí věcnou podstatou lze dohledat při veřejnoprávním srovnání znalců (tlumočnicků) s autorizovanými inspektory podle stavebního zákona.

Srovnatelným znakem výkonu znalce (tlumočnicka) a zejména notáře nebo soudního exekutora je užívání úřední pečeti se státním znakem České republiky. Zapracování znaku veřejné služby (možno ho vnímat jako např. úřad), který by explicitně upravil poměry výkonu činnosti a právní postavení znalců (tlumočnicků), by zcela nepochybně bylo přínosem a inovačním nositelem změny, po které volá obec znalců, tlumočnicků i odborná veřejnost. Výrazným problémem, vnímaným i odbornou veřejností mimo veřejnost znaleckou a tlumočnickou, je, a to zcela nepochybně, výše odměny znalce (tlumočnicka) a náhrada nákladů, ale tento problém, a to v poměrně podrobné formě, bude popsán ve vlastní pasáži.

²³ Zdroj [21], Toto téma v poměrně obsáhlém rozsahu rozebírá na svých přednáškách a výstupech prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., profesor PF Univerzity Palackého v Olomouci, některé základní teze plynou z jeho přednášky na XVIII. Mezinárodní vědecké konferenci soudního inženýrství, pořádané Ústavem soudního inženýrství Vysokého učení technického v Brně ve dnech 23. až 24. ledna 2009, a z jeho příspěvků na Olomouckých právnických dnech, pořádaných Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 21. až 22. května 2009.

²⁴ Zdroj [22], Správním úřadem jako subjektem veřejné správy se v novější české literatuře zabíral POLIÁN M., SPRÁVNÍ ÚŘAD, Praha: Linde, 1997. ISBN 80-902105-9-7.

4.2 Analýza současných problémů formou oslovení určitého vzorku respondentů

Aby bylo možno zodpovědně stanovit hypotézu, jaký je skutečný současný stav výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti, byla zvolena forma zcela objektivní, a to forma oslovení určitého vzorku osob, kterých se tento stav nejvíce týká, a to znalců (tlumočnicků), tento vzorek vezmu jako výchozí srovnávací etalon. Zvažováno bylo oslovení všech znalců (tlumočnicků) zapsaných v seznamu u jednoho konkrétního krajského soudu (Městského soudu se sídlem v Praze), a to formou elektronické pošty, kde byly zjištěny jejich emailové adresy. V první fázi bylo touto formou osloveno 200 znalců a 100 tlumočnicků. Oslovení obsahovalo primárně vysvětlení, z jakého titulu požadované informace od respondentů jsou poptávány, dále pak byl přílohou poměrně jednoduše strukturovaný dotazník, který dotazované znalce (tlumočnický) jen technicky provedl zkoumaným problémem. V dotazníku nebyly jasně definované otázky, pouze naznačené body (obecně známé problémy), ke kterým se v případě, že tento bod vnímají jako problémový při svém výkonu znalce (tlumočnicka), mohou s vlastní invencí vyjádřit, byl zde i vyčleněn prostor pro tvorbu vlastního bodu nebo bodů, který respondent vnímá jako problematický. Tato zvolená forma, a zcela nepochybně i pohodlnost (obecná časová náročnost maximálně 15 minut) nebo dokonce neochota se k daným problému vyjadřovat nebo je dokonce adresně definovat, popsat a následně nějakou pro ně dosud neznámou osobou nechat zpracovat, s věcným využitím pro obecně spíše primárně využitelné účely tazatele (zpracování diplomové práce), měla za následek stav, že odpovědělo 21 znalců a pouze 8 tlumočnicků.

Rozsah v první fázi obdrženého vzorku odpovědí byl více než žalostný, z tohoto titulu bylo přistoupeno k fázi druhé, která měla společný věcný základ s dvěma změnami. První změnou bylo zapojení znaku anonymity v rámci získávání odpovědí, druhá změna byla ve formě oslovení respondentů, bylo využito stavu, že každý znalec (tlumočnick) je vázán povinností v období leden – únor předložit ke kontrole krajského soudu, konkrétně Správě soudu, Oddělení znalců a tlumočnicků svůj znalecký (tlumočnický) deník a zpracovanou statistiku svých znaleckých (tlumočnických) výkonů.

Obrázek 4: Statistika výkonu znalecké činnosti v oboru

VZOR¹¹

Kontrola znaleckého /tlumočnického/
deníku

Příjmení a jméno znalce/tlumočnicka: LIADAL ZADEL
 Základní obor /jazyk/: ČESKÝ/ANGLICKÝ
 Ověřitel: ČESKÝ/ANGLICKÝ /NEO ZODAN
 Specializace: ANIZ OZNAČENÍ

Statistické údaje za rok 2012

Celkový počet podaných znaleckých posudků /tlumočnických úkonů/	<u>25</u>
Z celkového počtu posudků/úkonů/ vyžádáno	
a) státními orgány celkem	<u>19</u>
Z toho: orgány policie	<u>19</u>
orgány státního zastupitelství	<u>1</u>
soudy v trestním řízení	<u>1</u>
soudy v obč.práv.řízení	<u>1</u>
soudy v obchodních věcech	<u>0</u>
jinými orgány státní správy a samosprávy	<u>5</u>
b) ostatními právníckými osobami, podnikateli a fyzickými osobami vykonávajícími samostatně výdělečnou činnost	<u>3</u>
c) občany	<u>2</u>

Zdroj: Vlastní fotodokumentace autora práce

S tichým svolením pracovnice Správy soudu zpracovatel této práce v prostorách dotčeného krajského soudu (Městského soudu se sídlem v Praze) v dotčeném období, respektive v počátečním období (leden 2013), jakožto na místě veřejně přístupném využil obvyklého stavu, a to čekajících znalců (tlumočnicků) na kontrolu znaleckého deníku a odevzdání statistiky znaleckých (tlumočnických) výkonů. Nelze predikovat, jaká je zaběhnutá praxe na jiných krajských soudech, ale na Městském soudě se sídlem v Praze se v období kontroly znaleckých (tlumočnických) deníků objevuje, a to výhradně vždy před konkrétními dveřmi u konkrétní pracovnice soudu, která je pověřená kontrolou deníků a výběrem statistiky znaleckých (tlumočnických) deníků, poměrně výraznější sestava čekajících osob. Tyto osoby (znalci a tlumočníci), obvykle v rukou drží znalecké (tlumočnické) deníky, jejichž typicky výrazné žluté provedení nelze v ponurém prostředí soudu přehlédnout.

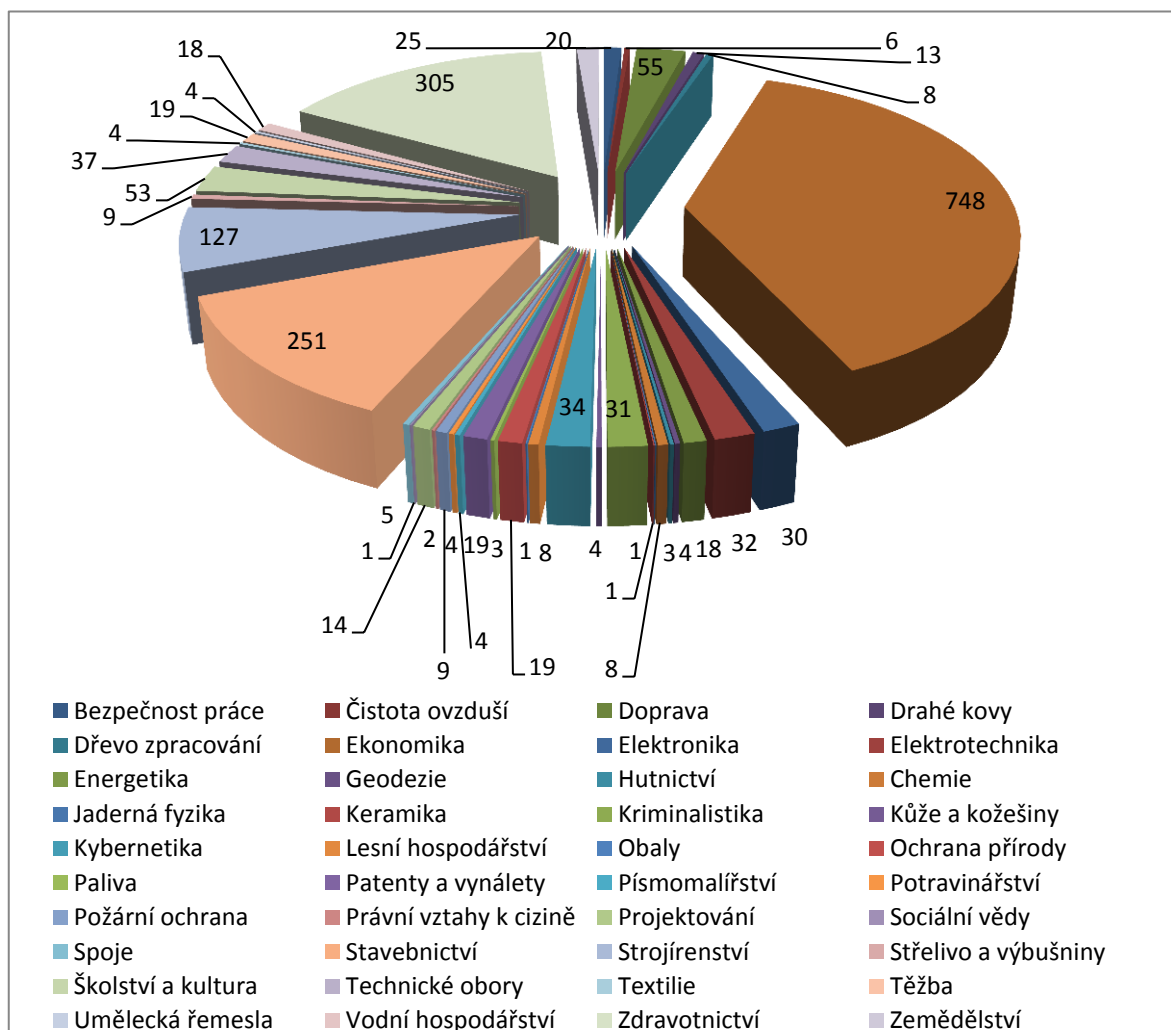
4.3 Členitost a počet znalců dle základních oborů u konkrétního soudu

Pro explicitnější a kompletnější formu informace o skutečném a aktuálním počtu znalců, členěných dle jednotlivých základních oborů své znalecké činnosti, a to u konkrétního krajského soudu (Městský soud se sídlem v Praze), byl vytvořen

následující graf, ze kterého jasně plyne, jaké základní obory jsou nejfrekventovanější co do počtu jednotlivých znalců, kteří v tomto základním znaleckém oboru vykonávají svoji činnost, a které jsou svým počtem znalců spíše marginální. Celkem je u dotčeného krajského soudu (Městského soudu se sídlem v Praze) vedeno v seznamu 1 977 znalců, tj. znalců, kteří mají minimálně jeden znalecký obor. Je ovšem řada znalců, kteří znalecké obory kumulují nebo je nutná jejich vzájemná kombinace (např. znalec z obor ekonomika, ceny a odhady se specializací motorová vozidla bývá obvykle jmenován i v oboru strojírenství, strojírenství všeobecné se specializací autoopravárenství, těchto kombinací může být mnoho variant). Jak je z následujícího grafu patrné, nejfrekventovanějším základním znaleckým oborem je ekonomika (748 znalců), následovaná oborem zdravotnictví (305 znalců) a třetím nejfrekventovanějším co do počtu znalců je obor stavebnictví (251 znalců).

S tichým svolením (strpením) pracovnice Správy soudu bylo provedeno dotazování v prostorách dotčeného krajského soudu (Městského soudu se sídlem v Praze) v dotčeném období, respektive v počátečním období (leden 2013), jakožto na místě veřejně přístupném, bylo využito stavu, a to stavu čekajících znalců (tlumočnicků) na kontrolu znaleckého deníku a odevzdání statistiky znaleckých (tlumočnických) výkonů. Nelze predikovat, jaká je zaběhnutá praxe na jiných krajských soudech, ale na Městském soudě se sídlem v Praze se v období kontroly znaleckých (tlumočnických) deníků objevuje, a to výhradně vždy před konkrétními dveřmi u konkrétní pracovnice soudu, která je pověřená kontrolou deníků a výběrem statistiky znaleckých (tlumočnických) deníků, poměrně výraznější sestava čekajících osob. Tyto osoby (znalci a tlumočníci), obvykle v rukou drží znalecké (tlumočnické) deníky, jejichž typicky výrazné žluté provedení nelze v ponurém prostředí soudu přehlédnout.

Graf 3: Členitost a počet znalců Městského soudu v Praze dle konkrétního oboru

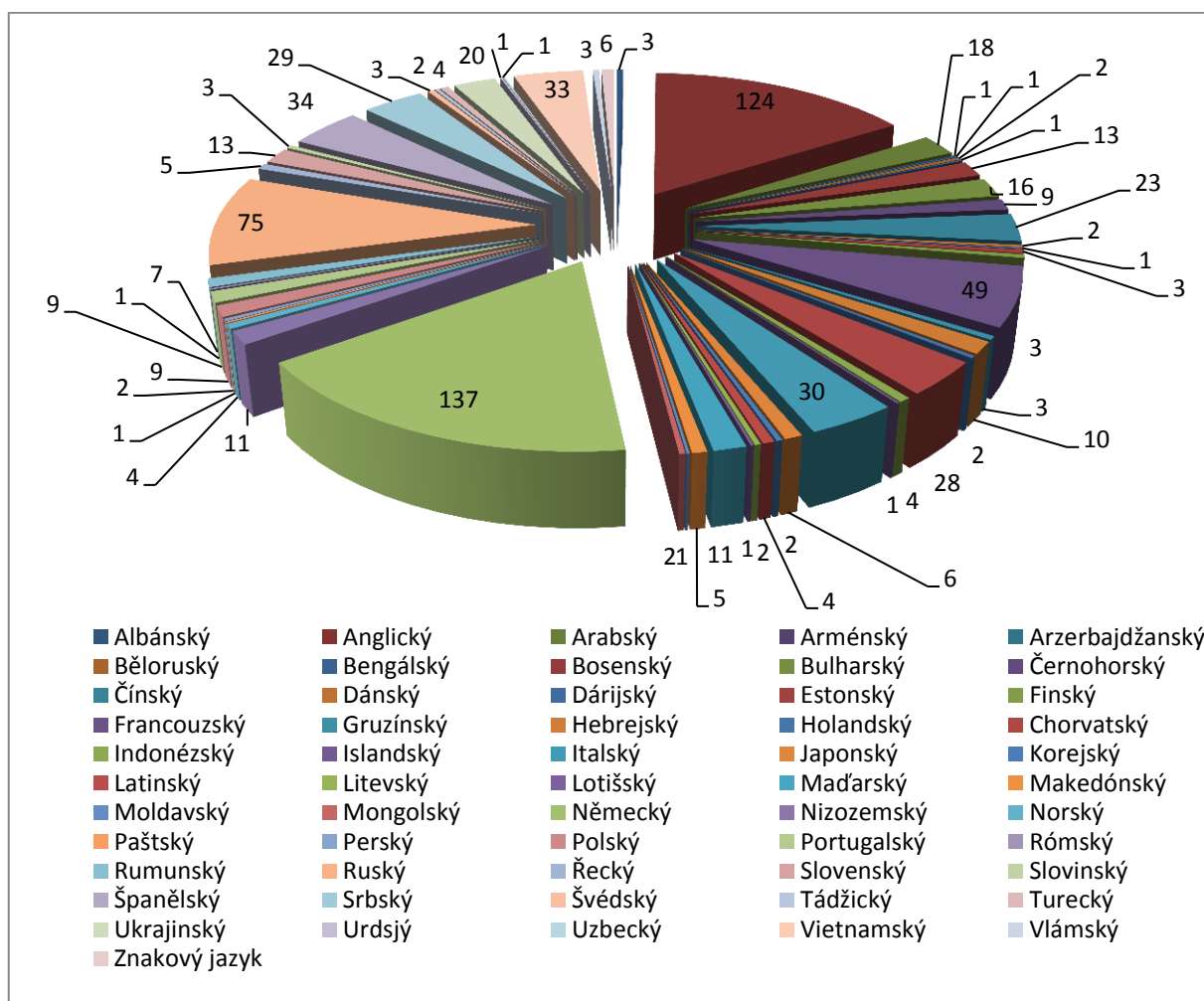
Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce v Oddělení znalců a tlumočnicků u Městského soudu v Praze

4.4 Členitost a počet tlumočnicků dle jazyků u konkrétního soudu

Z titulu, aby informace byla vyvážená, byl obdobný graf zpracován i k aktuálnímu počtu tlumočnicků, členěných dle jednotlivých jazyků své tlumočnické činnosti, a to u konkrétního krajského soudu (Městský soud se sídlem v Praze), ze kterého lze odvodit nejfrekventovanější základní jazyky co do konkrétního počtu jednotlivých tlumočnicků, kteří v tomto tlumočnickém jazyku vykonávají svojí činnost, a které jazyky jsou svým počtem tlumočnicků v menšině. Celkem je u dotčeného krajského soudu (Městského soudu se sídlem v Praze) evidováno 56 základních jazyků a v seznamu zapsáno 794 tlumočnicků, tj. tlumočnicků, kteří mají minimálně jeden tlumočnický jazyk. Je ovšem

řada tlumočnicků, kteří tlumočnické jazyky kumulují (např. nizozemský, vlámský, mnohdy je o stejné jazyky, jen s jinou formou jmenování apod.). Jak je z následujícího grafu patrné, nejfrekventovanějším tlumočnickým jazykem je jazyk německý (137 tlumočnicků), následovaný jazykem anglickým (124 tlumočnicků) a třetím nejfrekventovanějším co do počtu tlumočnicků je jazyk ruský (75 tlumočnicků).

Graf 4: Členitost a počet tlumočnicků Městského soudu v Praze dle konkrétního jazyka

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce v Oddělení znalců a tlumočnicků u Městského soudu v Praze

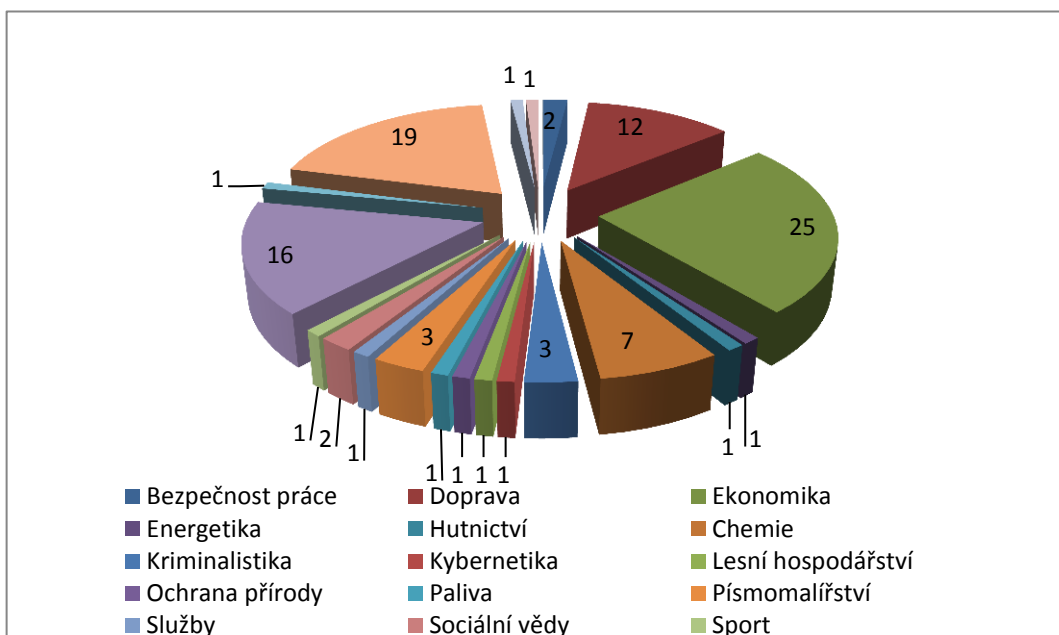
Následovala poměrně monotónní činnost, a to zejména ve vtypovaných časech úředních hodin v prostorách určených veřejnosti, a to zejména před oddělením soudců a tlumočnicků dotčeného soudu, kde jsem oslovoval jednotlivé znalce (tlumočnický) čekající na kontrolu svého znaleckého (tlumočnického) deníku a po věcném vysvětlení podstaty, proč vyžadují vyplnění předmětného dotazníku a zapojení oslovených znalců

(tlumočnicků) jako respondentů. V období ledna roku 2013 jsem v této věci oslovil cca 300 respondentů z osob znalců a tlumočnicků, získat ke spolupráci a poskytnutí vlastního názoru ve formě vyplnění dotazníku se mi podařilo u 113 znalců a 52 tlumočnicků z celého spektra znaleckých oborů a tlumočnických jazyků. Převážná část postoupených informací byla pro další využití věcně využitelná, použil jsem i informace a podklady získané v první fázi formou dotazování elektronickou poštou. Ze shromážděných informací jsem vytvořil jako výchozí etalon názory 100 znalců a 50 tlumočnicků. Na základě tohoto výchozí etanolu jako reprezentativního vzorku znalců (tlumočnicků) jsem vybral nejfrekventovanější problémy týkající se výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti a soudního znalectví a soudního tlumočnictví obecně. Na základě tohoto výběru bylo na základě četnosti zmíněných problémů samotnými respondenty vytvořeno, a to formou statistických postupů, pořadí, které bylo pro diferenci mezi osobou znalce a osobou tlumočnicka rozděleno do dvou oddělených skupin:

4.5 Nejfrekventovanější problémy znalců

Znalecká činnost, mapující odpovědi osob, zabývajících se výhradně znaleckou činností, v širokém spektru znaleckých oborů, u konkrétního krajského soudu (Městský soud se sídlem v Praze). Pro představu je v níže uvedeném grafu graficky zobrazeno složení respondentů dle jejich základního znaleckého oboru, kteří byli v rámci analýzy problému osloveni a aktivně v této věci spolupracovali.

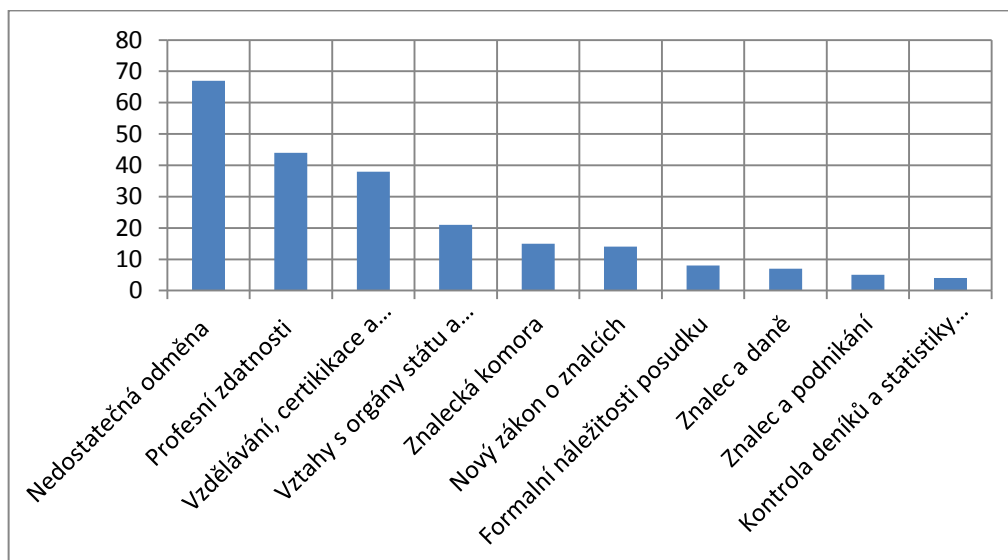
Graf 5: Složení respondentů (znalců) dle jejich základního oboru

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce v Oddělení znalců a tlumočnicků u Městského soudu v Praze

Následně došlo formou statistického postupu k vytvoření pořadí dle četnosti respondenty zmíněných problémů, týkajících se výkonu znalecké činnosti a soudního znactví. Obecný výstup této analýzy je definován v následujícím grafu, do kterého bylo pro přehlednější vnímání začleněno deset nejfrekventovanějších problémů.

Graf 6: Deset nejfrekventovanějších problémů znalců

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce

Vzhledem k tomu, že ze zjištěného šetření bylo zjištěno výrazné spektrum problémů na úseku výkonu znalecké činnosti, byly pro následnou analýzu a detailnější formu rozboru věcné podstaty definovaných problémů vybrány čtyři nejfrekventovanější problémy, členěné v následně uvedených kapitolách.

4.6 Problém – Nedostatečná odměna znalce, náhrady nákladů a doba úhrady

Tento problém zcela jednoznačně dominoval svojí frekvencí, neboť jej ve svých názorech na předmětnou problematiku soudního znalectví zmínilo 67 respondentů. Dle jejich názoru patří výše odměny znalce a náhrady nákladů mezi neproblematičtější v současném soudním znalectví. Obecně platí (a to i v současné právní úpravě), že znalec nevykonává svoji činnost za mzdu dle zákoníku práce, ale odměna je tvořena buď dohodou se zadavatelem posudku (zejména při civilním řízení) nebo dle náležitostí, taxativně specifikovaných ve „VZnT“. Přirozenost lidského práva na spravedlivou odměnu za skutek, tj. nejen za zaměstnaneckou práci, ale též za jakoukoli jinou hospodářskou činnost ve prospěch druhé strany, toto subjektivní právo mimo jiné pramení i z Ústavy (čl. 85). Z tohoto titulu se toto subjektivní právo vztahuje i na znalce jakožto právo na spravedlivou odměnu za jejich činnost, a to i v právních řízeních z pověření orgánů veřejné moci. Optika této skutečnosti vede minimálně ke kritické formě zamyšlení²⁵, zda současná výše sazby odměn v právních řízeních, neboť jde o stav administrativně regulovaných odměn dle „VZnT“, je stavem přiměřeným a objektivně spravedlivým či nikoliv. Kriticky lze shlížet i na současný stav jednotlivých případů přiznávání těchto odměn. Znalec, jako osoba povinná podat znalecký posudek v právním řízení, což v dikci zákona povinen je (mimo konkrétní ustanovení, dle kterých je podání znaleckého posudku možno odmítnout), a to za v sazbě dané vyhláškou „VZnT“, přičemž by tato jeho činnost ve veřejném zájmu vedla v konkrétním případě až k hospodářské ztrátě znalcově (tlumočnickově), tj. jeho odměna a náhrada nákladů by nepokrývala nutné nebo účelně vynaložené náklady znalce (tlumočnicka),

²⁵ Zdroj [23], Kritickou tematiku nedostatečné odměny znalce a tlumočnicka mimo jiných problémů znalectví a tlumočnictví v obsáhlém pojetí a rozsahu rozebírá na svých přednáškách a výstupech prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., profesor PF Univerzity Palackého v Olomouci, některé základní teze plynou z jeho přednášky na XVIII. Mezinárodní vědecké konferenci soudního inženýrství, pořádané Ústavem soudního inženýrství Vysokého učení technického v Brně ve dnech 23. až 24. ledna 2009, a z jeho příspěvků na Olomouckých právnických dnech, pořádaných Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 21. až 22. května 2009.

anebo by odměna a náhrada nákladů nepřinášela znalci přiměřený zisk či by mu při tom všem nezůstaly nezbytné prostředky na udržování a rozvoj hospodářské činnosti, jednalo by se o ústavně neodůvodněné krácení znalce základního lidského práva vlastnit, resp. pokojně užívat majetek, a to i za stavu, že by odměna a náhrada nákladů byla pravomocně přiznána rozhodnutím podle sazeb stanovených „VZnT“. Je zavedenou praxí dnešní doby, že znalec svojí hospodářskou činnost ve veřejném zájmu musí převážně (a to nikoli bagatelně) dotovat ze svých jiných prostředků než z hospodářských výnosů úředně přiznávané odměny a náhrady nákladů. Obecně platí, že znalec musí výpadek prostředků dotovat výnosem z jiné hospodářské činnosti, například podáváním posudků smluvně, tj. soukromoprávně mimo právní řízení, za ceny sjednané na trhu znaleckých služeb dle nabídky a poptávky. Po žádné osobě, tudíž ani po osobě znalce nelze spravedlivě požadovat, aby svou veřejnou službu, k níž byl úředně povolán, vykonával na úkor vlastních (soukromých) hospodářských prostředků nebo s plánovanou hospodářskou ztrátou svého hospodaření, o jejíž vznik, nebo dokonce o její prohlubování nestojí. Tento stav je ovšem řešitelný, a to formou referenční analýzy výše „znalečného“ s porovnáním srovnatelných profesních odměn. Jako srovnání lze užít zejména advokátní tarif úředně ustanovených obhájců nebo zástupců, úřední odměny pověřených notářů nebo soudních exekutorů či úřední odměny insolvenčních správců apod., srovnání je nutno aplikovat rovněž i na výši náhrady nákladů.

Současná právní úprava, respektive „VZnT“, přiznává znalci odměnu, a to výhradně dle náročnosti a také míry odborných znalostí, ve výši 100 Kč až do 350 Kč za jednu vykonanou a zejména zadavatelem posudku schválenou hodinu práce. Tento stav může snad vyhovovat (a je to má pouhá predikce) znalcům, kteří výkon znalecké činnosti mají jako zpestření a až v druhé řadě i jako formu příjmu, například k důchodu nebo při požívání jiných sociálních bonusů apod. Tento stav ale dle mého soudu jen okrajově může vyhovovat znalcům, kteří jsou ve výkonu znalecké činnosti novici a do problematiky výkonů znalectví teprve pronikají. Naopak znalcům, kteří tuto znaleckou činnost vykonávají jako svojí primární činnost, směřující k obstarání finančních prostředků, se výše odměny za hodinový výkon v rozsahu 100 Kč až 350 Kč zdá být odměnou minimálně nedůstojnou, a to zejména uvážíme-li skutečnost, že je pro tuto poměrně sofistikovanou činnost naprostou nezbytností být nositelem nadprůměrných znalostí a zkušeností v daném oboru.

Zcela patrná je diference při porovnání s odměnami advokátů, notářů, případně exekutorů, a přitom výstupy z jejich činnosti mají téměř stejný dopad na soudní řízení,

pominu-li skutečnost, že znalecké posudky jsou často jedním z hlavních pilířů při rozhodování. Pokud se tento stav, a to v poměrně krátkém časovém horizontu, nepodaří nějakým zásadním krokem změnit, lze odvodit brzký kolaps výkonu soudně znalecké činnosti, a to ve formě poklesu kvality zpracování znaleckých posudků a v příčinné souvislosti s tímto stavem i vzniku procesních problémů apod.

Dalším poměrně zásadním problémem je termín úhrady odměny znalce (tlumočnicka) a nákladů řízení (obecně znaleckého nebo tlumočnického). Současný stav je nevyvážený, znalec (tlumočnick) je orgánem státní správy přibrán většinou usnesením nebo jiným opatřením, v rámci kterého je mu explicitně určeno, do jaké lhůty má znalecký posudek (tlumočnický úkon) vyhotovit (obvykle 30 dnů), pokud tuto lhůtu nedodrží, hrozí mu sankce ve formě pokuty ve výši až 50 000,- Kč

Naopak platební morálka orgánů státní správy je více než žalostná, jsou známé případy, kdy je orgán státní správy (mohu tento stav doložit vlastní zkušeností) v prodlení s úhradou odměny znalce (tlumočnicka) a nákladů řízení v prodlení i několik let (osobně vím o neproplaceném znaleckém, jehož splatnost byla před 11 roky a opakovaná urgence úhrady tento stav nezvrátila). Obecně se lze dovolávat stavu, že by měla být zákonným nařízením nebo jinou právní normou definována doba maximální možné úhrady odměny znalce (tlumočnicka) a nákladů řízení (novela ve smyslu ustanovení zákona č. č.444/2011 Sb. je nedostatečná), a to pro soudy, orgány činné v trestním řízení i státní správu. Z titulu nevyplacení odměny znalce (tlumočnicka) a nákladů řízení je znalec (tlumočnick) nucen hradit náklady spojené s vypracováním posudku z vlastních zdrojů, tento stav je nepřímou dotací justice ze strany znalců (tlumočnicků), optikou této skutečnosti lze osobu znalce (tlumočnicka) vnímat jako novodobého vazala, v postavení utiskovaného. Tyto zmíněné skutečnosti jsou mimo jiné i racionálním odůvodněním, z jakého titulu znalci (tlumočnicki) preferují podávání znalecké (tlumočnické) činnosti pro privátní subjekty než pro orgány státní správy. Pro některé znalce (tlumočnicki) může pozdní proplácení znaleckého vykazovat znaky likvidačního stavu, neboť ve specifických oborech může být výkon znaleckého doprovázen i vysokými sekundárními náklady (prostředky, technika, metrologie apod.) Doba splatnosti odměny znalce (tlumočnicka) a nákladů řízení by měla být vyváženou obvyklému obchodnímu styku, tj. v době do 30 dnů nebo do 3 měsíců od uznání znaleckého anebo by měl existovat institut zálohy ve výši minimálně 50 % předpokládaného znaleckého – podle povahy líčení a předpokládané náročnosti. Pokud by splatnost byla porušena, zadavatel by byl sankciován stejně, jak je uvedeno v usnesení znalce při přidělení posudku.

Tento stav částečně změnila novela „ZZnT“, tj. zákon č. 444/2011 Sb. (upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány, jejímž účelem je upravit podmínky výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti). Dle této částečné novelizace (výše znalecké odměny a úhrady nákladů zůstala beze změny) a je-li znalecký posudek zadán orgánem veřejné moci, řídí se odměna ustanoveními prováděcího právního předpisu. Odměna se stanoví podle množství účelně vynaložené práce a může se přiměřeně krátit, jestliže úkon nebyl proveden řádně nebo ve stanovené lhůtě. Pokud není objednavatelem orgán státní moci, ale osoba, je odměna určena smlouvou mezi znalcem a osobou, která znalecký posudek objednala, dále se odměna zvyšuje o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je znalec povinen z odměny odvést podle jiného právního předpisu. Je-li odměna dohodnuta mezi osobou (osoba není orgánem státní moci) a znalcem, a pokud není ve smlouvě mezi znalcem a osobou, která znalecký posudek zadala, dohodnuto jinak, je v odměně zahrnuta i náhrada nákladů. Odměnu a náhradu nákladů za znalecký posudek pro orgány státní moci je znalec povinen vyúčtovat zároveň s podáním posudku. S odkazem na § 21 odst. 5 písm. b) zákona o dani z přidané hodnoty znalec nevystavuje daňový doklad, neboť den podání znaleckého posudku není dnem uskutečnění zdanitelného plnění. Zdanitelné plnění se považuje za uskutečněné až ke dni přijetí úplaty a její výši určí orgán, který ustanovil znalce, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do 2 měsíců od podání posudku. Odměnu a náhradu hotových výdajů je třeba uhradit bez zbytečného odkladu po jejich přiznání, nejpozději do 30 dnů.

4.7 Problém – profesní zdatnost znalce

Tento bod byl druhým nejzmiňovanějším bodem, i když jej každý znalec definoval poněkud jinak (ze statistiky odpovědí respondentů se tento bod dá takto explicitně pojmenovat). Obecně lze problém definovat jako požadavky na „profesní kulturu“, tj. soubor nároků na odborné a fundované znalosti, vědomosti a dovednosti, využitelné v rámci výkonu znalecké činnosti. V této podstatě reagovalo celkem 44 respondentů. Obecně platí stav, že co není jasně definováno v „ZZnT“, není vyžadováno, tj. není

nikde zakotvena povinnost nějaké formy dalšího profesního vzdělávání, seznamování se s inovativními výstupy poznatků současné vědy, vstřebávání nových metodik a znaleckých postupů, v neposlední řadě i právních norem. Nikde není definována zákonná nebo obdobná povinnost absolvování studia a vzdělávání směřujícího k růstu. Optikou dnešního stavu platí, že existuje výrazná skupina znalců, kteří jsou oprávněni vykonávat znaleckou činnost již poměrně dlouhou dobu, mnohdy i několik desetiletí, ale během této doby nároky na jejich profesní zdatnost nebyly žádným způsobem kodifikovány, tato skupina je dokonce se současným anachronickým stavem výkonu znalecké činnosti spokojena a jakákoliv změna je z jejich pohledu nežádoucí. Již jen samotná zmínka o tom, že by znalci měli splňovat nějaké standardizované minimum, kodifikující míru a rozsah profesní zdatnosti, to buď formou přezkoušení, nebo absolvování postgraduálního studia, tuto skupinu skličuje a staví do opozice vůči jakýmkoliv změnám.

Základním stavebním kamenem profesní zdatnosti znalce by mělo být minimálně absolvování vysokoškolského studia, a pokud je to věcně možné v oboru, ve kterém dotčený znalec působí. Pokud existují obory, kde není možné vysokoškolského vzdělání dosáhnout, lze tento stav nahradit specifickým přezkoušením odborníky z oboru, k tomuto účelu pověřenými státním orgánem. Výkony profesní činnosti znalců by měly být mnohem důkladněji prověřovány, a to formou odborných seminářů, organizovaných komorou znalců, kterou by bylo nutno nejdříve stmelit a sjednotit (v současné době působí několik komor a profesních sdružení). V dnešní době neexistuje jednotný výklad a přístup k výkonu znalecké činnosti, každý krajský soud a v neposlední řadě i Ministerstvo spravedlnosti si direktivně stanovují své vlastní specifikum, dle něž následně organizují výkon a místní podmínky pro výkon znalecké činnosti, které mají ve své teritoriální nebo věcné dikci. Dále je nutno zmínit, že z profesního hlediska výkonu znalecké činnosti existuje skupina znalců, které bych spíše označil za „teoretiky znalectví“. Jsou to osoby, které pregnančně ovládají teoretické náležitosti zpracovávání znaleckých posudků, jejich formě a vyhotovení, věcným náležitostem, úpravě apod. se nedá vůbec nic vytknout, ale jejich profesní závěry a výstupy ze znalecké činnosti jsou mnohdy na velmi nízké úrovni. Lze je pojmenovat, pokud zabrousím do oblasti kultury, jako „*znalectví Cvachovské*“ a touto formou je nutné se omluvit, pokud existuje nějaký znalec jménem Cvach, tento výrok neměl adresnou formu směřující ke konkrétní osobě. Je nezbytností, ale v současné době nevyžadovanou praxí, aby každý znalec dosáhl na jistou, státem nebo profesní organizací definovanou hranici teoretických i praktických dovedností.

Na druhou stranu existuje i výrazná většina znalců, kteří k výkonu své znalecké činnosti přistupují zodpovědně, jsou z hlediska teoretických i praktických znalostí a dovedností dostatečně fundovaní, soustavně se profesně vyvíjejí a vzdělávají. Tato téměř povinnost plyne i jednotlivých znaleckých oborů (např. lékařství, doprava, ekonomika apod.) Nelze nezmínit i volně morální vlastnosti, obecně platí, že majoritní skupina znalců je vedena snahou zpracovat výstupy své znalecké činnosti dle svých nejlepších znalostí, nezaujatě, bez ohledu na svůj vlastní prospěch, jsou ale i tací jednotlivci, kteří vedeni buď pohledem na objem vlastní peněženky, nebo na základě vlastních výhod vykonávají výkon své znalecké činnosti takovým způsobem (většinou formou latentní), že poškozují celkový pohled společnosti na všechny znalce jako samostatnou skupinu.

Další skutečností, kterou je v rámci profesní zdatnosti nutno zmínit, jsou důsledky, respektive důsledky negativní (pozitivní rozebírat nebudu) mající vliv na osudy jiných subjektů, neboť právě mnohdy výstup znalce má výrazný vliv na konečné rozhodnutí soudu nebo státního orgánu. Stav, kdy může částečně i vlivem profesního pochybení dojít k fatálnímu následku, je nutno předcházet, a to již v samém počátku, tj. v době jmenování konkrétní osoby znalcem. Dnešní právní úprava stanoví podmínky pro jmenování znalcem, tyto jsou definovány, a to taxativně, v konkrétních ustanoveních „ZZnT“ a prováděcí „VZnT“ v aktuálním znění zákona č. 444/2011 Sb.

Jak již bylo zmíněno dříve, v dnešní době neexistuje jednotný výklad a přístup k výkonu znalecké činnosti, každý krajský soud a v neposlední řadě i Ministerstvo spravedlnosti si direktivně stanovují své vlastní specifikum, dle něž následně organizují výkon a místní podmínky pro výkon znalecké činnosti, totéž platí i o institutu jmenování a zároveň také i pro odvolávání, podmínky těchto procesů jsou vykládány a praktikovány na specifickém přístupu každého konkrétního krajského soudu (případně Ministerstva spravedlnosti samotného). Tato diference v přístupech se negativně odráží na výkonu znalecké činnosti. Pro ilustraci uvedu neadresný příklad z praxe, kdy měl být znalec odvolán a pohnán k odpovědnosti, ale nestalo se tak. Jménem nspecifikovaný znalec v rámci civilního soudního řízení provede znalecký výkon na žádost nejmenované strany, tento znalecký výkon je předložen jako listinný důkaz, protistraně se jeho závěry nepozdávají, tak v rámci tohoto konkrétní řízení přizve svého znalce, jehož závěry jsou zcela protichůdné proti závěrům znalce předložených protistranou, následně soud přibere svým usnesením znalce třetího, který se ztotožní

se závěry protistrany, původní (výchozí) posudek označí za nesprávný, taxativně definuje a popíše diferenci v názoru (každý znalecký úkon musí být dle dikce zákona přezkoumatelný). Soud následně rozhodne ve prospěch protistrany, a to zejména na základě posudků revizního posudku znalce, kterého si sám svým usnesením přibral a jehož závěry se ztotožňují se závěry znalce protistrany, ale původnímu zpracovateli (výchozího) posudku, který byla jako první ve formě listinného důkazu předložen soudu v rámci civilního soudního řízení se nic nestane, tj. není předvolán k odpovědnosti, neboť většinou nelze objektivně tvrdit, že se jednalo o nepravdivě podaný znalecký posudek, obvykle se jedná o názor znalce, i když dle mého soudu znalec nemůže mít subjektivní názor, jeho výrok musí vždy vycházet z objektivně zjištěných skutečností a na základě objektivně vedeného výkonu znalecké činnosti. Zavedená praxe vykazuje bohužel znaky jiné.

O profesní zdatnosti znalce by se, a to včetně definování konkrétních případů, mohlo napsat výrazně více, ale pro obecné nastínění problému a z důvodu omezeného rozsahu této práce jsem nucen pasáž k tomuto problému poměrně redukovat. Nelze jen okrajově nezmínit skutečnost o povinném dalším profesním vzdělávání, této se mnohem komplexněji budu věnovat v jiné části této práce, neboť vzdělávání bylo jedním z několika nastíněných problémů ze strany oslovených respondentů.

4.8 Problém – vzdělání, profesní vzdělávání, ověření způsobilosti a certifikace

Tento bod, nebo jeho některá část, byl třetím nejčastěji zmiňovaným problémem, i když jeho definování pojal každý jednotlivý respondent ze znalecké obce poměrně subjektivně, svojí podstatou. Na základě statistického výstupu odpovědí respondentů jsem tento bod následně definoval do této kumulované formy, tj. jako vzdělání, profesní vzdělávání, ověření způsobilosti a certifikace), obecně lze problém definovat jako neohraňovaný soubor podmínek a nároků na míru vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání, ověřování způsobilosti k výkonu znalecké činnosti a v neposlední řadě i metodiky certifikace pro její výkon. K těmto zmíněným oblastem jakožto k zásadním problémům se v rámci sběru vstupních informací formou oslovení respondentů ze strany znalecké obce přihlásilo celkem 38 osob.

4.8.1 Vzdělávání a profesní vzdělání

Obecně platným pravidlem, ve formě spíše očekávaného, je kontinuální celoživotní vzdělávání v daném oboru své znalecké působnosti, osvojování si poznatků a jejich následný export kolegům v oboru, vnímání inovačních proudů a metodik a jejich následné využívání a uplatňování v rámci výkonu své znalecké činnosti, aplikace nových zákonných norem, využívání moderní technologie. Před jmenováním je žádoucí odborně se vzdělat na základní odborné minimum znalce ve formě absolvování kurzu nebo vystudovat jinou formu postgraduálního studia (u znalců s vysokoškolským vzděláním), tedy pokud je v dotčeném oboru, ve kterém znalec bude působit, dostupné. Jak již bylo zmíněno úvodem, byla provedena analýza nejfrekventovanějších problémů, a to ve formě dotazníku, jehož nedílnou součástí byla jedna pevná otázka, jejíž podstatou bylo zjištění, jaké má dotazovaný znalec (tlumočník) dosažené vzdělání, a časové definování ve vztahu k výkonu jeho činnosti, kdy jej dosáhl (před započítáním výkonu znalce nebo tlumočníka nebo až v průběhu činnosti). Závěry analýzy o dosaženém vzdělání, jsou definovány v následující tabulce.

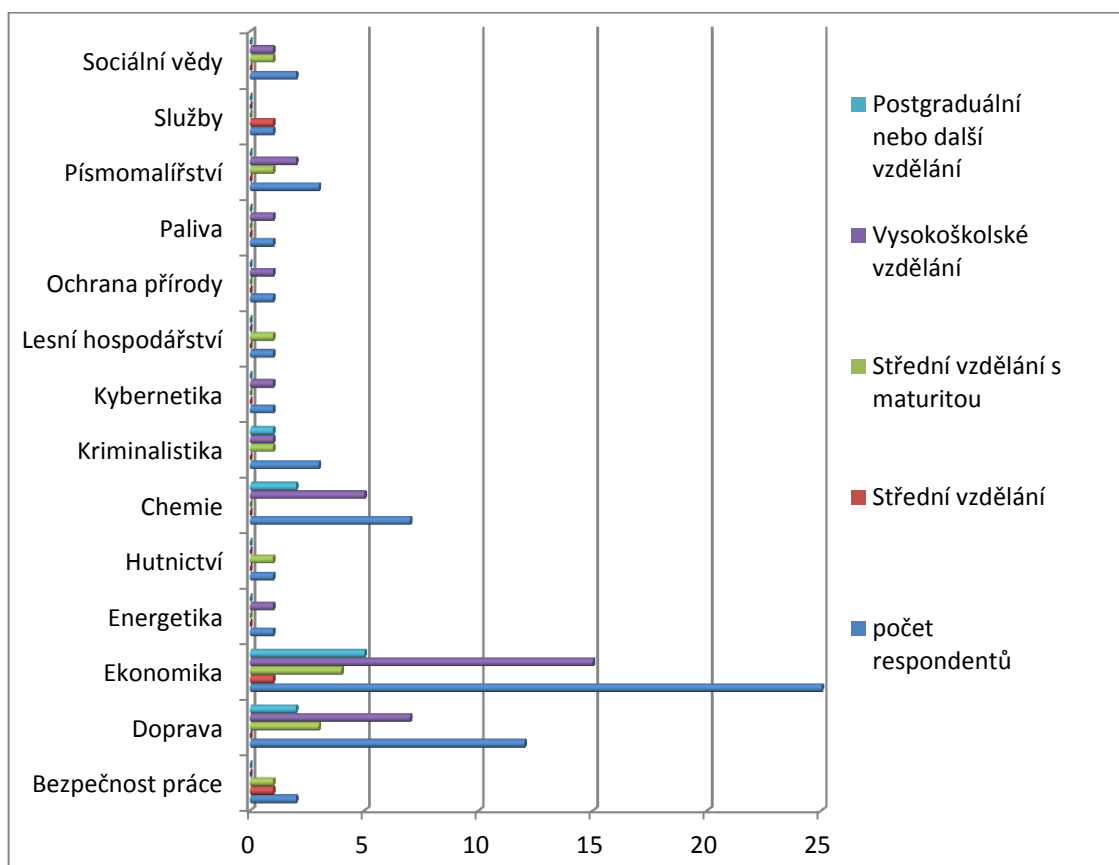
Tabulka 1: Nejvyšší dosažené vzdělání v daném oboru u oslovených znalců

Znalecký obor	Počet respondentů	Střední vzdělání	Střední vzdělání s maturitou	Vysokoškol. vzdělání	Postgraduál. nebo další vzdělání
Bezpečnost práce	2	1	1	0	0
Doprava	12	0	3	7	2
Ekonomika	25	1	4	15	5
Energetika	1	0	0	1	0
Hutnictví	1	0	1	0	0
Chemie	7	0	0	5	2
Kriminalistika	3	0	1	1	1
Kybernetika	1	0	0	1	0
Lesní hospodář.	1	0	1	0	0
Ochrana přírody	1	0	0	1	0
Paliva	1	0	0	1	0
Písmomalířství	3	0	1	2	0
Služby	1	1	0	0	0
Sociální vědy	2	0	1	1	0
Sport	1	0	0	0	1
Strojírenství	16				
Střelivo	1	0	1	0	0
Zdravotnictví	19	0	0	11	8
Zemědělství	1	0	0	1	0
Drahé kovy	1	0	1	0	0

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce

Pro grafickou přehlednost dosaženého nejvyššího vzdělání respondentů ze strany znalců v konkrétních oborech byl vytvořen následující graf, který poměrně přehledně mapuje zjištěný stav.

Graf 7: Nejvyšší dosažené vzdělání v daném oboru u oslovených znalců

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce

.V dnešní zákonné úpravě nejsou taxativně definovány podmínky na vzdělání, jen v rámci podmínek pro jmenování znalcem (tlumočníkem) v „ZZnT“ je v § 4 tohoto zákona stanoveno, že lze jmenovat především toho, kdo absolvoval speciální výuku pro znaleckou činnost, jde-li o jmenování pro obor, v němž je taková výuka zavedena, tj. zákon předpokládá speciální výuku pro znaleckou činnost, o níž předtím (mimo převážně lékařské obory znalecké činnosti) nebylo vůbec uvažováno. Obecně dochází k výběru mezi odborníky v oboru, kteří však teprve znalecké zkušenosti postupem času budou sbírat. Takovouto podmínku může splnit pouze omezené množství uchazečů o znaleckou činnost. Specifičnost znaleckého vzdělávání a navíc poměrně úzkých okruh zájemců o tuto formu vzdělávání byly důsledkem stavu, že po dlouhé období

v tehdejší Československu nebyla společenská ani odborná potřeba tento stav nějakou radikální formou řešit. Změna nastala až rokem 1967, kdy Ústav soudního inženýrství při Vysokém učení technickém v Brně²⁶ se začal zapojovat do výchovného a vzdělávacího procesu soudních znalců formou nadstavbového studia – speciální výuky pro znaleckou činnost ve smyslu § 4 dotčeného „ZZnT“. Studium z pověření ministerstva spravedlnosti probíhalo nejprve v oboru doprava (analýza silničních nehod), následně v oboru stavebnictví. Posledně jmenovaný obor byl rozšířen (opět z pověření ministerstva spravedlnosti) o ekonomiku – oceňování nemovitostí. Tyto znalecké obory se formou celoživotního vzdělávání občanů vyučují doposud. Jedním z úkolů tohoto zmíněného ústavu je přenášet zkušenosti získané ze znalecké činnosti do výuky mj. i v denním studiu. Z tohoto titulu byl od akademického roku 1971/72 zařazen v jednotlivých fakultách VUT, a to výhradně ve 4. ročníku denního studia, předmět „Základy soudního inženýrství“, později nahrazený předmětem „Technicko-právní problémy inženýrské práce“. V současné době je na VUT ÚSI možno studovat předměty, které se dají svým obsahem nebo jen některou svojí částí ve smyslu ustanovení § 4 „ZZnT“ označit jako speciální výuka pro znaleckou činnost, a to zejména obory „*Technicko-právní problematika, Základy práva, Soudní inženýrství, Pracovní a podnikatelské právo, Podnikatelské minimum, Volitelný seminář – dopravní nehody, Oceňování nemovitostí*“. Kromě své náplně, kterou je pořádání kurzů technického znalectví v rámci celoživotního vzdělávání, organizace doktorského studia a pořádání dalších vzdělávacích akcí, jako jsou konference, semináře a školení, se ÚSI zabývá i dalšími činnostmi, zejména se jedná o další pedagogické působení zaměstnanců ÚSI, zpracování složitých znaleckých posudků (obvykle oponentního charakteru), nelze nezmínit ani rozsáhlou publikační činnost a odborné konzultace. Soukromopodnikatelský charakter dřívější činnosti převážné většiny znalců, často bez vyššího vzdělání, a hlavně individuální způsob posuzování případů neprospíval vždy spravedlivému rozhodnutí soudů. Bylo to hlavně proto, že neexistovala žádná instituce, která by znalcům pro tuto činnost dala odborný základ, ani nebylo potřebné autority, na kterou by se soudy, zejména ve složitých případech, kde již vystupovalo více znalců často s diametrálně se lišícími názory, obracely se žádostí o posudky revizní. Tím vznikaly závažné průtahy v realizaci zákonnosti, které zatěžovaly neekonomicky soudy ve všech instancích. Stejný stav byl obchodní soudů. Zrušením funkce stálých

²⁶ Zdroj [24], Primární náplň VUT v Brně, Ústavu soudního inženýrství v Brně je od roku 1967 výchova soudních znalců formou nadstavbového studia a sekundárně výkon znalecké činnosti jako znaleckého ústavu. [online]. Dostupné z: <http://www.vutbr.cz/usi>.

soudních znalců a přenesením této činnosti na různé instituce nebyl tento nedostatek odstraněn.

Další vzdělávací organizací, která se výukou a vzděláváním současných nebo budoucích znalců věnuje, je v roce 1993 zřízený Institut oceňování majetku (IOM)²⁷ jako specializované pracoviště Vysoké školy ekonomické. Jedná se o vědecké, vzdělávací, metodické a realizační středisko pro znaleckou, odhadcovskou a poradenskou činnost při oceňování majetku, v současné době je vázaný výkonem znalecké činnosti jako znalecký ústav a mezi jeho primární činnost patří dlouhodobé specializační kurzy (zejména pro oceňování nemovitostí a pro oceňování podniků), jednodenní nebo několikadenní odborné semináře a přednášky zaměřené na vybraná témata, konference k oceňování podniku, krátkodobé nadstavbové kurzy, vydávání odborných publikací z oblasti oceňování, vydávání odborného časopisu Oceňování (založen v roce 2008), znalecká činnost v oblasti oceňování nemovitostí, podniků, cenných papírů a nehmotného majetku, která se soustřeďuje především na revizní posudky a složitější záležitosti. Hlavní podstatou IOM je ale vzdělávací činnost. Počty posluchačů zapsaných v hlavních kurzech ukazuje následující tabulka.

Tabulka 2: Počty posluchačů zapsaných v hlavních dlouhodobých kurzech

Rok	Oceňování nemovitostí	Oceňování podniku	Oceňování cenných papírů	Oceňování technologických celků	Celkem
1998	105	85	13	10	213
1999	90	55	11	10	166
2000	108	52	10	12	182
2001	88	57	17	nebyl otevřen	162
2002	96	51	nebyl otevřen	nebyl otevřen	147
2003	108	52	16	nebyl otevřen	176
2004	99	41	nebyl otevřen	nebyl otevřen	140
2005	103	41	14	nebyl otevřen	158
2006	129	50	nebyl otevřen	nebyl otevřen	179
2007	134	57	nebyl otevřen	nebyl otevřen	191
2008	131	49	19	nebyl otevřen	199
2009	112	57	13	nebyl otevřen	182
2010	91	43	nebyl otevřen	nebyl otevřen	134
2011	106	41	nebyl otevřen	nebyl otevřen	147

Zdroj: VŠE v Praze charakteristika IOM

²⁷ Zdroj [25], Institut oceňování majetku je specializované pracoviště Vysoké školy ekonomické. Byl zřízen v roce 1993 jako vědecké, vzdělávací, metodické a realizační středisko pro znaleckou, odhadcovskou a poradenskou činnost při oceňování majetku, zároveň působí jako znalecký ústav. [online]. Dostupné z: <http://iom.vse.cz/o-institutu/charakteristika-iom/>.

Nelze nezmínit instituci zabývající se vzděláváním znalců, kterou je Vysoká škola realitní – Institut Franka Dysona se sídlem v Brně²⁸, které je primárně určeno pro studijní skupiny zahajované od září 2011 a v dalších termínech s cíleným zaměřením na odhady a oceňování nemovitostí, pozemků, staveb a trvalých porostů. Studium oceňování nemovitostí je určeno pro zájemce, kteří chtějí získat soudně znalecké oprávnění anebo chtějí podnikat na základě živnostenského listu v oboru oceňování majetku pro věci nemovité (odhadci). Výuka je realizována na základě akreditace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, tato instituce rovněž organizuje návazná doplňková školení pro soudní znalce problematiky tržního oceňování nemovitostí, oceňování trvalých porostů a lesů a školení k novelizovaným vyhláškám. Studium je dvousemestrální. Studijní program je realizován jako specializační studium dle „ZZnT“. Jak je patrné, postupem času se situace pomalu ale přece jen radikálně zlepšuje. Popsané vzdělávání vyplnilo prostor v doposud absentujícím vzdělávání znalců používaných soudy a veřejnými orgány (když funkce stálých přísežných znalců byla zákonem č. 47/1959 Sb. zrušena), ale především zvýšení kvality znalců. Tento stav je ale nutno neustále zlepšovat a působit na odbornou veřejnost, státní instituce, ale i na zákonodárce, aby znalecké vzdělávání dostalo nějaký přehledný charakter, nejlépe ve formě explicitně definovaného rozsahu, začleněného do konkrétní právní normy, nejlépe spojené s výkonem znalecké činnosti. Forma nějakého přílepku k jinému zákonu nebo začlenění do nižší právní normy, než by byl zákon, by jistě vedla k útlumu znaleckého vzdělávání jako takového.

4.8.2 Ověřování způsobilosti

Celkem palčivým problémem optikou vnímání soudního znalce jsou nejasná pravidla v tzv. ověřování způsobilosti. Již ze samotné podstaty rozsahu a škály činnosti soudních

²⁸ Zdroj [26], Vysoká škola realitní, Institut Franka Dysona, odborné studium je zaměřeno na odhady a oceňování nemovitostí, pozemků, staveb a trvalých porostů. Studium oceňování nemovitostí je určeno pro zájemce, kteří chtějí získat soudně znalecké oprávnění anebo chtějí podnikat na základě živnostenského listu v oboru oceňování majetku pro věci nemovité. Výuka je realizována na základě akreditace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Akreditace byla vydána pod čj. MSMT/43 267/2012-M3. Vysoká škola realitní - Institut Franka Dysona zajišťuje výuku znalců od roku 1997, zajišťuje návazná doplňková školení pro soudní znalce problematiky tržního oceňování nemovitostí, oceňování trvalých porostů a lesů a školení k novelizovaným vyhláškám. Studium je dvousemestrální. Studijní program je realizován jako specializační studium dle požadavků zák. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Specializační studium je vyžadováno jako jedna z podmínek (dle § 4 odst. 1 zákona č.36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících) k získání jmenování soudním znalcem. [online]. Dostupné z: <http://www.fdyson.cz/ocenovani.html>.

znalců je velmi obtížné hodnotit kvalitu jejich práce a také to, zda vykonávají své povolání kvalifikovaně, či naopak nedbale, nebo zda vydávají své posudky záměrně a úmyslně ve prospěch toho, kdo jim dobře zaplatí. Je nepochybné a tento stav je vnímám veřejností i odbornou obcí znaleckou, že nějaká forma ověřování způsobilosti by měla být zcela automatickou. Skutečnost však je úplně jiná. Obecně platí, že každý jednotlivý krajský soud, který má ve své dikci kontrolu nad řádným výkonem znalecké činnosti znalců, kteří jsou zapsáni v jeho seznamu znalců, přistupuje k ověřování způsobilosti jinou formou, tj. bez jasné centrální koncepce. Například na Městském soudě v Praze jakožto krajském soudu se způsobilost neověřuje žádnou pregnantní formou, pouze v rámci každoroční kontroly znaleckých deníků a odevzdání roční statistiky výkonu znalecké činnosti je administrativně pracovníci Oddělení znalců a tlumočnicků tohoto soudu ověřováno, zda jsou splněny všechny podmínky pro setrvání v seznamu znalců tohoto zmíněného soudu, tj. je ověřováno, zda nenastala změna bydliště (změna bydliště mimo místní působnost konkrétního soudu je důvodem k vyškrtnutí ze seznamu) a zda znalec splnil všechny vyžadované povinnosti, jejich podstata je spíše administrativního charakteru, spočívající v povinnosti kontroly znaleckých deníků a odevzdání roční statistiky výkonu znalecké činnosti.

Na některých krajských soudech je ale vyžadováno, v rámci různé časové periody (diference dle jednotlivých soudů) přezkoušení způsobilosti formou osobního řízení před komisí, pověřenou předsedou dotčeného krajského soudu, kde jsou zkoumány jednak podmínky ryze administrativního charakteru, ale i podmínky vyloženě odborné ve vztahu k výkonu konkrétního oboru znalecké činnosti. Tento stav, znamenající, že skutečně probíhá nějaká forma odborného přezkoušení, respektive ověřování, zda znalec odborné podmínky splňuje, je stavem spíše výjimečným, na většině krajských soudů se ověřování způsobilosti spíše týká jen administrativních podmínek pro výkon znalecké činnosti (bydliště, kontrola deníku, statistika a kontrola způsobilosti k právním úkonům, bezúhonnost a skutečnost, že znalec nebyl v posledních 3 letech vyškrtnut ze seznamu znalců pro porušení povinností plynoucích ze zákona o znalcích a tlumočnících apod.). Řešení tohoto nepříliš povzbudivého stavu je zcela nepochybně ve změně přístupu krajských soudů, respektive Ministerstva spravedlnosti ČR. Mělo by v budoucnu platit, že pokud předseda krajského soudu, u něhož je veden seznam, v němž je soudní znalec nebo soudní tlumočnick zapsán, zjistí odborné nedostatky při výkonu znalecké nebo tlumočnické činnosti (opakovaně chybné nebo neodborné úkony, neznalost nových poznatků a postupů v příslušném oboru projevující se ve výsledcích činnosti), bude oprávněn soudního znalce nebo soudního tlumočnicka

vyzvat, aby prokázal, zda nadále splňuje odbornou způsobilost v oboru (a to nejlépe formou doložením výsledků své dosavadní odborné činnosti, účastí a dosaženými výsledky v odpovídajících formách zvyšování odbornosti), popřípadě požádat o vyjádření k odborné způsobilosti soudního znalce nebo soudního tlumočnicka příslušné vědecké a jiné odborné instituce (zde myšleno komory, vysoké školy a jiné vrcholné instituce v příslušném oboru). Soudní znalec, u kterého se prokáže nedostatečná odborná způsobilost nebo jiné závažné nedostatky při výkonu znalecké činnosti podle zákona o soudních znalcích a soudních tlumočnících, bude ze seznamu vyškrtnut, a to poměrně urgentně bez administrativních průtahů, neboť jmenování a odvolání znalce není prováděno dle správního řádu, ale výhradně dle „ZZnT“. Ověřování způsobilosti by se mělo konat s periodou jednou za 5 let ve formě ověření, zda podmínky kvalifikace trvají, a to zejména ze základních pilířů znalectví a metodiky.

Mezi kritérii, která by měla patřit do ověřování způsobilosti, je zcela nepochybně i věk, optikou dnešního demografického vývoje lze zvažovat jako mezní hranici pro způsobilost výkonu znalecké činnosti dosažení věku 70 let, a to zejména pro možnost uplatnění nových odborníků v daných znaleckých oborech, směřující k zásadní obměně znalců, kteří již výrazně přesahují důchodový věk. Tento zcela neuspokojivý a nerovný stav (každý krajský soud má zakotvena jiná pravidla) a netransparentní forma ověřování způsobilosti znalců je jedním z primárních faktorů, který výrazným způsobem působí na zakonzervovaný způsob výkonu znalecké činnosti, a to na poměrně zásadním úseku, kterým je zcela nepochybně jeho profesní způsobilost.

4.8.3. Certifikace

Další skutečností, kterou lze v obecné formě definovat jako problém, je často respondenty zmíněný stav týkající se tzv. certifikace. Současný stav je takový, že certifikace expertů na výkon znalectví a oceňování majetku podle ČSN EN 45013 provádějí akreditované certifikační orgány při Vysoké škole technické v Brně – Ústavu soudního inženýrství (analýza silničních nehod a oceňování majetku), dále pak při Vysoké škole ekonomické v Praze a České komoře odhadců majetku (obory odhadců majetku), která preferuje v rámci certifikace osob zabývajících se oceňováním majetku (tzv. odhadců) školení a kursy, po jejichž ukončení absolventi obdrží certifikát jako „certifikovaný odhadce“. Je přirozené, že mezi členskou základnou KSZ ČR se začalo

diskutovat o certifikaci. KSZ ČR²⁹ v roce 2001 obdržela nabídku rakousko-německé společnosti na certifikaci českých znalců. Představenstvo KSZ ČR jednomyslně pověřilo statutární zástupce komory, aby dojednali podmínky certifikace a podepsali příslušnou smlouvu. V únoru 2002 byla proto mezi Spolkovým svazem certifikovaných a kvalifikovaných znalců Německa a Komorou soudních znalců ČR podepsána exkluzivní smlouva o spolupráci. Obě sdružení se dohodla a pověřila EUREX Zert certifikací znalců podle EN 45013. V roce 2002 pak byli tímto certifikačním orgánem certifikováni členové KSZ ČR, kteří projevíli zájem. A v tom je právě kámen úrazu, neboť tato certifikace byla poměrně frekventovaně ze strany znalecké obce jakožto potřebný institut zpochybňována, neboť žádná platná právní norma její existenci nevyžaduje ani její existenci nepředpokládá, jde jen o samostatnou iniciativu části KSZ ČR.

Další vývoj byl poněkud tristní, neboť konkurence v daném segmentu poskytování služeb nespí. EUREX Zert musel v Česku čelit různým útokům, na KSZ ČR bylo dokonce podáno trestní oznámení, které policejní rada po prošetření odložil jako bezdůvodné. Konkurence namítala, že EUREX Zert není akreditován ani v Rakousku, ani v Německu. Tam je ovšem akreditace národním certifikačním místem požadována pouze v zákonem řízené oblasti (zkušební laboratoře, technické kontroly apod.). V zákonem neupravené oblasti, kam patří oceňování majetku, není vyžadována žádná akreditace certifikačního orgánu. Tato skutečnost byla potvrzena Německou akreditační radou (DAR) i Spolkovým ministerstvem pro hospodářství a práci ve Vídni (BMWA) v roce 2002. DAR sdělila, že u certifikací, které probíhají v oblastech neupravených zákonem, není třeba, aby byl odpovídající certifikační orgán akreditován. Zde platí, že pokud certifikační orgán disponuje ohodnocením své kompetence nezávislou třetí osobou, děje se tak výhradně na dobrovolném základě. BMWA potvrdilo, že rakouský akreditační zákon nepředepisuje nutně akreditaci pro certifikační činnosti podle EN 45013. V roce 2003 proběhly další semináře v Rakousku a v Německu. Konkurence dokázala také prosadit, že některé bankovní instituce, pro vizualizaci např. Česká spořitelna a její satelitní organizace začala od spolupracujících znalců požadovat certifikáty, avšak odmítla uznávat certifikáty od společnosti EUREX Zert. Vlastník České spořitelny Erste Bank ve Vídni prohlásil, že Česká spořitelna je absolutně samostatná a nepodléhá žádným pokynům z Vídně. Při jednání s EUREX

²⁹ Zdroj [27], Komora soudní znalců je dobrovolnou organizací a sdružuje znalce ze všech znaleckých oborů, kteří byli jmenováni Ministerstvem spravedlnosti a krajskými soudy, byla založena v roce 1990 a jejím posláním je prosazovat a obhajovat zájmy ve vztahu ke státním orgánům, organizacím a dalším osobám. [online]. Dostupné z: <http://www.znalci-komora.org/>.

Zertem Česká spořitelna tvrdila, že znalci z KSZ ČR postrádají jakékoli znalosti moderního a na otevřený trh orientovaného vyhotovování znaleckých posudků, že při namátkových kontrolách znaleckých posudků vyhotovených znalci z KSZ ČR bylo zjištěno, že tito znalci nejsou ochotni uplatňovat poznatky moderní a na volný trh orientované nauky o stanovení hodnoty, že setrvávají na starých a v současnosti již neodpovídajících směrnících a postupech a že analýza trhu je těmto znalcům cizí. Nová evropská norma EN ISO/IEC 17024 nahradila v roce 2003 dosavadní normu EN 45013 z roku 1989. Nová mezinárodní norma byla vypracována s cílem dosáhnout a podpořit globálně přijatelnou srovnávací úroveň organizací, které certifikují osoby. Norma stanovuje požadavky na orgány, které certifikují osoby. Žádnou akreditaci certifikačního orgánu norma nevyžaduje. Národním akreditačním orgánem v České republice je nyní Český institut pro akreditaci, o.p.s. (dále jen ČIA, o.p.s.), který mimo jiné zabezpečuje akreditaci certifikačních orgánů provádějících certifikaci pracovníků. Byl založen v roce 1998 na základě zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR jako obecně prospěšná společnost. Zákon stanoví, že obecně prospěšná společnost je právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek. ČIA, o.p.s., vznikl dne 1. 7. 1998 zápisem do rejstříku obecně prospěšných společností vedeného Krajským (obchodním) soudem v Praze. ČIA, o.p.s., převzal veškerá práva a závazky předcházející příspěvkové organizace „Český institut pro akreditaci“, která byla zrušena rozhodnutím ministra průmyslu a obchodu dnem 30. 6. 1998. V normě EN ISO/IEC 17024 je výslovně uvedeno, že je třeba rozlišovat mezi situacemi, kdy certifikační programy pro osoby jsou zdůvodněné, a situacemi, kdy jiné formy kvalifikace jsou vhodnější. V České republice kvalifikaci znalců posuzují krajské soudy podle „ZZnT“ a prováděcí „VZnT“. Tuto formu posuzování kvalifikace osob je proto třeba u nás považovat za vhodnější než jakýkoliv certifikační program podle EN ISO/IEC 17024. Z toho plyne, že český znalec jmenovaný podle „ZZnT“ je vlastně certifikován soudem a nepotřebuje žádnou další certifikaci, aby mohl vykonávat znaleckou činnost.

Podobně to funguje již asi 80 let v Rakousku, kde certifikačním orgánem je příslušný zemský soud ve spolupráci se Spolkovým svazem přísazných a certifikovaných soudních znalců Rakouska. Zásadním problémem je tedy stav, respektive samostatné rozhodnutí znalce, zda chce být certifikován podle této nové normy či nikoliv, zda má zájem se zúčastňovat seminářů pořádaných zahraničním certifikačním orgánem a zda to pro něho bude znamenat odborný přínos. Nikdo k takovému stavu nemůže být

nucen, ale již samotná skutečnost, že některé bankovní instituce jakožto zadavatelé posudků objednání posudků podmiňují předmětnou certifikací, rozděluje znaleckou obci na dva tábory a tento stav bez uceleného konceptu vnáší jen zbytečnou nervozitu a jistí emoce obou táborů.

4.9 Problém – vztah s advokáty, orgány státní správy a institucemi obecně

Tento bod byl ve čtvrté řadě nejčastěji zmiňovaným problémem, konkrétně byl jako problém zmíněn u 21 respondentů, a to zejména z toho důvodu, že dnešní právní prostředí poskytuje nízkou ochranu osobnostních práv znalce, a to při jeho výpovědích u soudů, kdy mnohdy advokáti žalovaných stran bagatelizují závěry znalce, překrucují jeho vyjádření ve snaze tímto způsobem působit na průběh řízení a ovlivnit jeho závěr. Tento stav musí pochopitelně erudovaný znalec predikovat a připravit se na něj, neboť právě u advokátů platí pravidlo, že účel svěťí prostředky. Občasné je i profesní pochybení samotných soudců, případně státních zástupců, jejich kritika má spíše latentní charakter. Vyhotovit kvalitní posudek na základě nesmyslného zadání je velmi obtížné a obecně platí, že není profesně správné nějakou expresivnější formou než formou věcných námitek poučovat soudce (státního zástupce apod.) o vhodné a účelné formě. O této záležitosti by se dalo popsat mnohé, včetně celé řady explicitních případů, ale to bylo nad rámec a obsah této práce. Znalec (tlumočník) je sice nositelem řady práv, v dikci souvisejících zákonů s výkonem jeho činnosti, ale de facto je nositelem spíše celé řady povinností. Odmítnutí zpracování znaleckého (tlumočnického) posudku s výjimkou podjatosti a trestního stíhání osoby blízké se prakticky rovná vyškrtnutí ze seznamu znalců (tlumočnicků). Znalec by měl mít právo na pozastavení funkce a odmítnutí vyhotovení znaleckého posudku. U pozastavení funkce by mohly být důvody dlouhodobý pobyt v zahraničí, prošetřování jeho trestné činnosti a důvody odmítnutí vyhotovení znaleckého posudku: zdravotní problémy, značné pracovní vytížení (rozpracovanost řady posudků). U některých výrazně exponovaných znaleckých oborů, jako je např. toxikologie, psychiatrie a klinická psychologie, lékařství by bylo přínosné zamezit volnému přístupu osobních a zejména kontaktních údajů na internetových zdrojích justice, a to primárně z důvodu ochrany jejich osobních práv, neboť právě znalci z těchto exponovaných oborů jsou tzv. první na ráně, jednání ze strany nějakou formou dotčeného jedince nebo skupiny obyvatel. V marginálním počtu

případů a soudních či jiných kauz je situace zcela jasná, jasné je i zadání a požadované postupy na vypracování, a to jasně definované ze strany zadavatele. Platí zde stav, že vládne nejednotnost postupů při zadání i při samotném zpracovávání formou nedefinovaných měřítek a ukazatelů, které české znalectví využívá. Pro příklad lze uvést, že pokud oslovíte tři stejné znalce, kterým dáte zpracovat znalecký úkol, následně obdržíte závěry ve formě tří diametrálně odlišných verzí, žel bohu tento stav platí i v obráceném gardu při zadání posudku ze strany orgánů státní správy, kdy u srovnatelného případu zpracuje zadavatel posudku tři diametrálně odlišná zadání, jejich věcná sladění se pak řeší následnými dodatečnými výsledky znalců, případně doplněním znaleckých posudků o další skutečnosti, které mají zásadní vliv na rozhodnutí v dané věci samotné. Konečný výrok jednoho a následně druhého soudu může být částečně nebo zcela odlišný, může být rozhodováno různým způsobem o věci, kde každý soud rozhoduje na základě stejných důkazů a přesto zcela odlišným způsobem.

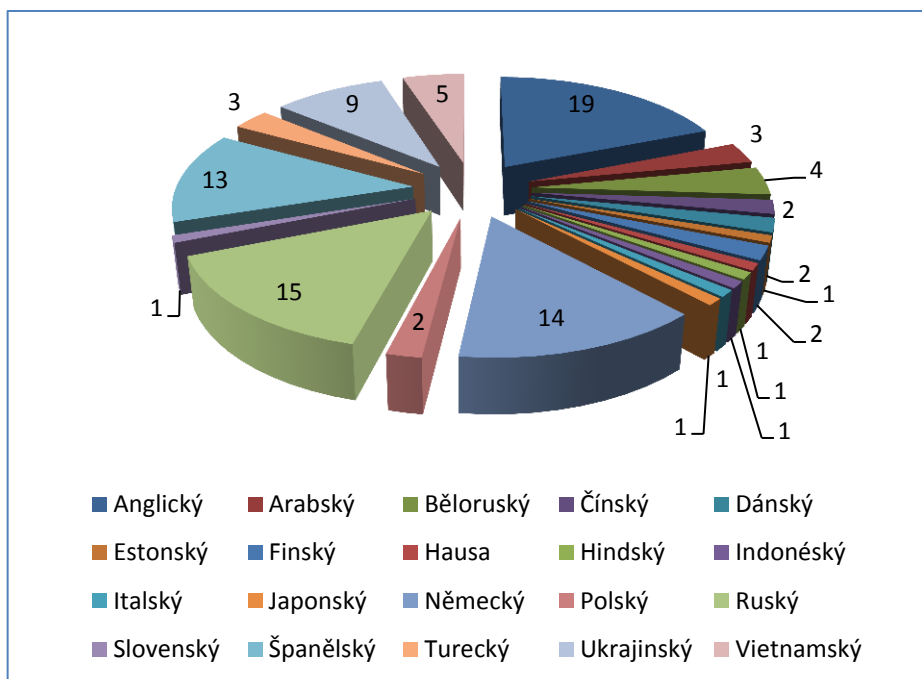
Lze odvodit, že nelze obecně vyloučit vznik jistých excesů při výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti u zpracovaného znaleckého posudku, zejména pokud jeho závěry jsou posuzovány objektivnější formou než pouhým odkazem na posudek, obecně platí nebo by aspoň platit mělo, že znalecký posudek je toliko pouze pomůckou soudce nebo nějakým instrumentem (pojítkem) k jeho orientaci v dané problematice, ve které není svojí podstatou erudovaným odborníkem. Delegovat odpovědnost za rozhodování ze soudce na znalce dle mého soudu vykazuje znaky alibismu, ale tento alibismus se pomalu ale jistě začíná blížit standardu. Další skutečností, která by měla pozitivní vliv na výkon znalecké (tlumočnické) činnosti je zákonná povinnost součinnosti organizací, právnických a fyzických osob spočívající v poskytnutí informací, které jsou rozhodné pro zjištění a závěry znalce v rámci soudních řízení, neboť současná praxe je taková, že nikdo není povinen (až na výjimky dle trestního řádu) se znalcem detailně spolupracovat, věnovat mu čas a poptávané skutečnosti a informace rozhodné pro jeho šetření a závěry mu sdělovat.

4.10 Nejfrekventovanější problémy tlumočnicků

Tlumočnická činnost mapující odpovědi osob, zabývajících se výhradně tlumočnickou činností v širokém spektru tlumočnických jazyků, u konkrétního krajského soudu (Městský soud se sídlem v Praze). Pro představu je v níže uvedeném grafu zobrazeno

složení respondentů dle jejich základního tlumočnického jazyka, kteří byli v rámci analýzy problému osloveni a aktivně v této věci spolupracovali.

Graf 8: Členitost a počet tlumočnicků Městského soudu v Praze dle konkrétního jazyka

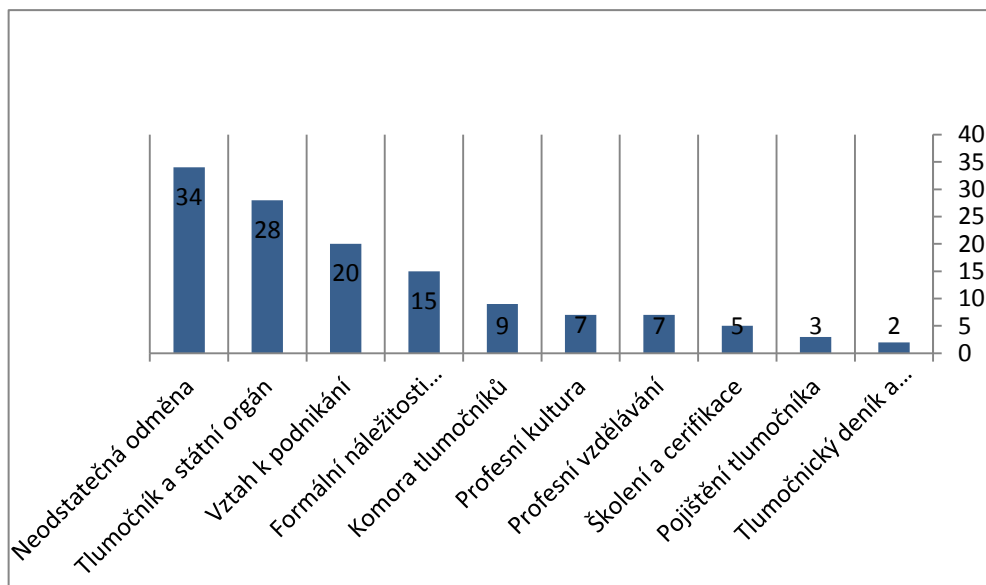

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce

Následně, došlo formou statistického postupu k vytvoření pořadí dle četnosti respondenty zmíněných problémů³⁰, týkající se výkonu tlumočnické činnosti a soudního znalectví, obecný výstup této analýzy je definován v následujícím grafu, do kterého bylo pro přehlednější vnímání začleněno deset nejfrekventovanějších problémů.

³⁰ Zdroj [28], Poměrně rozsáhlou debatu na téma problematiky tlumočnictví vede na svých stránkách občanské sdružení ČESKÁ KOMORA TLUMOČNÍKŮ ZNAKOVÉHO JAZYKA, zde je zmíněn i návrh věcného zákona. [online]. [cit. 14-1-2013]. Dostupné z: <http://www.cktjz.com/navrh-vecneho-zameru-o-zapsanych-tlumocnicich-a-prekladatelich>.

Graf 9: Deset nejfrekventovanějších problémů tlumočnické činnosti dle oslovených tlumočnicků Městského soudu v Praze dle konkrétního jazyka

Zdroj: Provedené vlastní šetření autora práce

Pro následnou analýzu a detailnější formu rozboru věcné podstaty definovaných problémů tlumočnické činnosti reprezentativního vzorku konkrétního krajského soudu (Městského soudu v Praze) byly vybrány čtyři nejfrekventovanější problémy, členěné v dalších kapitolách.

4.11 Problém – nedostatečná odměna tlumočnicka, náhrady nákladů a doba úhrady

Tento problém zcela jednoznačně dominoval svojí frekvencí, neboť jej ve svých názorech na předmětnou problematiku soudního tlumočnictví zmínilo 34 respondentů. Jak již bylo zmíněno, činnost soudních tlumočnicků upravuje „VZnT“, podle které se vyhotovování soudních překladů a soudního tlumočení řídí. Vyhláška definuje i orientační odměnu pro soudního tlumočnicka (100–350 Kč bez DPH za hodinu tlumočení či 1 NS překladu, 30–90 Kč bez DPH za 1 NS³¹ jazykové revize), dle jejich názoru patří výše odměny tlumočnicka a náhrady nákladů mezi neproblematičtější v

³¹ Zdroj [29], Rozsah normostrany je v českém prostředí definován například v § 24 odst. 2 vyhlášky 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, kde se však tato jednotka množství textu označuje slovem „stránka“ a vztahuje se pouze na překlad pořízený úředním tlumočnickem. Normostrana (zkráceně NS) je standardizovaná strana textu o určitém počtu znaků včetně mezer. [online]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Normostrana>.

současném soudním tlumočnictví. Obecně platí (a to i v současné právní úpravě), že stejně jako znalec také i tlumočnický nevykonává svoji činnost za mzdu dle zákoníku práce, ale odměna je tvořena buď dohodou se zadavatelem tlumočnického úkonu (zejména při civilním řízení) nebo dle nálezitostí, taxativně specifikovaných ve „VZnT“. Výše tlumočnické odměny, náhrada nákladů a doba úhrady jsou totožným problémem jako u znalců, takže asi nemá význam tento stav nějak podrobněji popisovat. Obecně lze konstatovat, že tlumočnický, který je státním orgánem přibrán k výkonu tlumočnické činnosti jako osoba povinná podat tento úkon v právním řízení, což v dikci zákona nepochybně povinen je (mimo konkrétní výluky), a to v sazbě dané vyhláškou „VZnT“, přičemž by tato jeho činnost, prováděná výhradně ve veřejném zájmu, následně vedla k jasné finanční ztrátě osoby, případně by odměna a náhrada nákladů nepřinášela tlumočnickovi přiměřený a zcela jistě zasloužený zisk a byla by tímto stavem omezena údržba či rozvoj nezbytných prostředků na jeho hospodářskou činnost, jednalo by se bezesporu o ústavně neodůvodněné krácení tlumočnickova základního lidského práva vlastnit, resp. pokojně užívat majetek, a to i za stavu, že by odměna a náhrada nákladů byla pravomocně přiznána rozhodnutím podle sazeb stanovených „VZnT“. Výše úhrady za tlumočnický výkon zkrátka neodpovídá nárokům na srovnatelnou činnost a již pouhým nahlédnutím, za jakých finančních podmínek podávají své tlumočnické výkony tlumočnické v okolních zemích (odměna tlumočnicka je minimálně jednonásobkem nejvyšší sazby, na kterou je možné dosáhnout dle „VZnT“), se jeví tato skutečnost minimálně jako nedůstojnou a pro tlumočnické demotivující.

Naopak platební morálka orgánů státní správy je více než smutná, úhrada tlumočnické odměny včetně spojených náhrad je mnohdy v horizontech mnoha let. Změnou, a snad změnou pozitivní, je novela „ZZnT“ s účinností od 1. 1. 2012, kdy zákonem č. 444/2011 Sb., který upravuje zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány, jejímž účelem je upravit podmínky výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, a dle této částečné novelizace, kdy výše tlumočnické odměny a úhrady nákladů zůstala beze změny, ale byla konkretizována maximální doba splatnosti, tedy pokud je tlumočnický úkon zadán orgánem veřejné moci, řídí se odměna ustanoveními prováděcího právního předpisu. Odměna se stanoví podle množství účelně vynaložené práce a může se přiměřeně krátit, jestliže úkon nebyl proveden řádně nebo ve stanovené lhůtě. Odměnu a náhradu nákladů za

tlumočnický úkon pro orgány státní moci je tlumočnický povinen vyúčtovat zároveň s podáním úkonu, přičemž tlumočnický nevystavuje daňový doklad, neboť den podání tlumočnického úkonu není dnem uskutečnění zdanitelného plnění. Zdanitelné plnění se považuje za uskutečněné až ke dni přijetí úplaty a její výši určí orgán, který ustanovil tlumočnicka, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do 2 měsíců od podání tlumočnického úkonu. Odměnu a náhradu hotových výdajů je třeba uhradit bez zbytečného odkladu po jejich přiznání, nejpozději do 30 dnů. Obecně lze konstatovat, že oblastí, kde tlumočnicka nejvíce „tlačí bota“, je výše odměny tlumočnicka, náhrady nákladů a doba úhrady (i když s dobou úhrady se snad blýská na „lepší časy“), tento primární problém je totožný jak s výkonem tlumočnické činnosti, ale stejný problém, a to problém dominantní, definovali i znalci.

4.12 Problém – výkon tlumočnické činnosti před orgánem státní správy

Tento bod byl druhým nejcitovanějším problémem, i když přesná definice byla u každého osloveného tlumočnicka specifikována nepatrně v jiné formě. Jako výchozí etalon souboru vzájemně souvisejících problémů se tento bod dává obecně definovat jako problematika výkonu tlumočnické činnosti před orgánem státní správy, tuto oblast definovalo jako zásadní problém 28 tlumočnicků.

Obecně platí, že případy, u nichž je přibrán tlumočnický, zasahují jak do civilního práva, ale zejména, a to se dle respondentů jeví jako zásadnější problém, také v oblasti práva trestního. Z tohoto titulu budou následně charakterizovány některé zásadní problémy z této oblasti. Zjistí-li se, že osoba, proti které se chystá nebo proti které se vede nějaké řízení, neovládá jednající jazyk (češtinu), je orgánem státní správy (policie, státní zastupitelství, soudy, celní správa apod.) obvykle k případu přizván tlumočnický (usnesením, opatřením apod.), v počáteční fázi je obecně seznámen s dotčeným případem. Forma tlumočení obvykle probíhá konsekutivně. Nejfrekventovanější dobou jednání jsou pracovní dny během dne, ale s ohledem na specifika konkrétních případů je nutno ze strany tlumočnicka počítat se skutečností, která je mnohdy pravidlem, že je potřeba výkonu jeho tlumočnické činnosti užít pozdě večer, případně i v hluboké noci (zejména v rámci výslechů před orgány policie, státního zastupitelství případně celní správy), a to většinou v prostorách těchto orgánů, případně v zařízení vězeňského typu. Soudní tlumočnický, který tuto činnost vykonává, je však rukou osudu nucen vykonávat mnohdy svojí činnost v dobách zcela výjimečných a ne právě pro výkon

tlumočnické činnosti přívětivých (např. státní svátky, vánoce a mnohdy ve specifických prostorách, na dálničním odpočívadle, u chladicího boxu patologie, na různých místech činu apod.) a již samotná existence těchto extrémních situací je pro tlumočnicka podstatně stresující.

Poměrně zásadním problémem je v rámci soudního řízení výběr místa, odkud bude tlumočnick provádět svůj tlumočnický výkon, neboť musí zaujmout takové místo, aby dobře viděl a slyšel. V rámci řízení před soudem je obvykle jeho místo situováno po levici soudce, odkud není zásadně omezen výhledem na vyslychaného i na ostatní účastníky. V rámci výkonu tlumočnické činnosti před orgány policie, státního zastupitelství případně celní správy bývá situace mnohem složitější. Mnohdy provozní důvody neumožňují řádně sledovat vyslychaného a osobu, která výslech vede (policista, státní zástupce, příslušník celní správy apod.), je nucen otáčet hlavou a svojí pozornost tím pádem poměrně zásadně třepit, důležité jsou i úhly výhledu a akustické podmínky (zvláště u specifických jazyků se zásadním důrazem na přesnost přízvuku).

Nelze nezmínit problém, kterým je samotné vnímání člověka člověkem při výslechu (tzv. interpersonální percepce), kterou lze poměrně zjednodušeně definovat jako stav, kdy při jednání vedeném v jediném jazyce probíhá vnímání přímo, kdežto vstupuje-li tlumočnick do děje jako další osoba, může způsobit zkreslení a nepřesnosti, a to třeba z nedbalosti nebo nepřesným překladem. Proto je primárním úkolem tlumočnicka výhradně zprostředkování komplexní jazykové informace, zde jeho role končí, jakékoliv sympatie či jakákoliv verbální pomoc je zcela nemístná a je celkem zásadním problémem jistá míra sebereflexe a hlídání sebe samého jakožto osoby tlumočnicka v rámci zvládnání ještě mnoho dalších činností, spojených se sofistikovanou formou výkonu tlumočnické činnosti v rámci řízení před státními orgány. Tlumočnick jako samotný není fundovaný ve vedení výslechu, tyto metody neovládá a do jejich výkonu nemůže v žádném případě vstupovat, musí dobře zvážit své reakce, které by svojí podstatou mohly přesáhnout jeho kompetence. Např. upozorňování typu „to už zmiňoval“, neboť některé otázky jsou kladeny vyšetřovaným zcela úmyslně vícekrát, aby bylo možno diferencovat jejich odpovědi.

Další a poměrně zásadní je problém spíše administrativního charakteru, neboť je poměrně výrazná část materiálů ke konkrétním případům, jejichž vyhotovení tlumočnickem musí mít písemnou formu. Obecně platí, že pro státní orgány jsou překládané dokumenty (s výjimkou protokolu) ověřovány tzv. tlumočnickou doložkou (má stejné parametry jako doložka znalecká, ve smyslu ustanovení „ZZnT“). Je velmi frekventované, že některé texty obsahují chyby, je nutné je opravit s příslušnou

poznámkou, a to výkon tlumočnicka degraduje do postavení učitele základní školy, neboť jsou časté i případy, kdy autorem chyb v textu je samotný vyšetřovatel nebo jiný orgán státního orgánu, ale je profesní povinností tlumočnicka na tento stav upozornit, opravit jej včetně poznámky o opravě. Tento stav je poměrně kriticky právě vnímán dotčeným autorem chybného textu, a to neblaze působí na prostředí a vzájemné vztahy, kdy je tlumočnick vnímán jako přílišně pedantský, ale profesní etika tento stav vyžaduje. Poměrně zásadní je, a to před samotným podepsáním protokolu v cizím jazyce, povinnost tlumočnicka vyslychané osobě přečtení a přesné přeložení a zde obvykle vyvstává problém, že vyslychaná osoba má zákonem zaručené právo požadovat provedení oprav a doplnění protokolu a poměrně frekventovaně bazíruje na tvrzení, že neobdržela úplné a správné znění v rámci překladu, a to zejména proto, že protokol je psán v jazyce, který je pro něj cizí, a spatřuje v tomto stavu jistou formu oslabení svých práv, na kterém obvykle následně staví svojí obhajobu advokáti, pokud nejsou samotnému výsledku přítomni.

Otázkou nebo spíše nedotáženou skutečností, která je spíše provozního charakteru, a to převážně u celodenního jednání, je stav, kdy je jmenován pouze jeden tlumočnick, nikdo ho nestřídá, nemůže odejít, nemůže se napít, ale bohužel právní mantinely doposud střídání tlumočnicka během jednoho výkonu, v rámci konkrétní věci jednání před soudem neumožňuje. Řešením by byla legislativní změna spočívající v možnosti vzájemného střídání v rámci jednání.

Posledním problémem v rámci výkonu tlumočnické činnosti před orgánem státní správy v rámci trestního řízení je nepochybně prvek emocionality při tlumočení ve vyšetřování, neboť samotná podstata vyšetřování, výsledku, tlumočení a další okolnosti jsou pro zúčastněné, a tudíž i pro tlumočnicka stresujícím stavem. Je poměrně obtížné se držet zvykového pravidla v rámci výkonu tlumočnické činnosti a komunikovat s vyšetřovanou osobou výhradně v tom rozsahu a formě, kterou následně tlumočnick překládá vyšetřovateli a naopak je poměrně stresující zdržet se citových projevů, a to zejména za situací, které lze hodnotit jako emocionálně vypjaté (vraždy, oddělení členů rodin, výrazné sociální újmy apod.). Obecně lze hodnotit jako zásadní problém při výkonu tlumočnické činnosti před státními orgány zodpovědně a uceleně zprostředkovat nezkreslenou a úplnou jazykovou informaci a zajistit plynulost komunikace mezi účastníky a zbavit se nakumulovaného stresu, což lze pouze dlouhou praxí, neboť aplikace žádné teoretické pomůcky tlumočnicka stresu nezabaví.

4.13 Problém – vztah tlumočnické činnosti k podnikání

Tento bod, nebo jeho některá část, byl třetím nejčastěji zmiňovaným problémem, respektive jeho věcná podstata, kterou nazval každý jednotlivý respondent z osob tlumočnicků svým názvoslovím, ale na základě statistického výstupu odpovědí byl tento problém definován jako vztah tlumočnické činnosti k podnikání. Počet tlumočnicků, který reagoval v této podstatě jako o problémové záležitosti, reprezentoval 20 osob. Právním stavem platným v současné době v rámci institutu jmenování tlumočnickem a následné zapsání do seznamu tlumočnicků u příslušného krajského soudu (případně u Ministerstva spravedlnosti ČR) je limitován, obecně volný přístup k tlumočnické činnosti podle „ZZnT“ není věcně uskutečnitelný, a to zejména z titulu absence právního nároku na jmenování při splnění zákonem stanovených podmínek. Explicitně platí, že činnost tlumočnicka je vyloučena z živnostenského zákona (§ 3 odst. 2 písm. d) zákona č. 455/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a přitom je sporné, zda „ZZnT“ vůbec může být považován svojí podstatou za zvláštní předpis, na jehož základě je vykonávána podnikatelská činnost ve smyslu obchodního zákoníku (konkrétně dle § 2 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb.), a to zejména za stavu, že na tuto skutečnost nahlíží mnoho soudů jinou optikou a různorodá je i dotčená judikatura, neboť dle některých názorů a závěrů správce daně lze příjmy z hlediska institutu daně z příjmů tlumočnicka přiřadit k příjmům z jiné samostatné výdělečné činnosti, odděleně od příjmů z podnikání ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů).

Neustálým problémem je dohadování, někdy přímo souboj se správcem daně, jehož podstatou je vrácení daně (tzv. vratka) daně z přidané hodnoty (DPH) tlumočnickovi, který je jejím plátcem, ať svým samostatným rozhodnutím nebo se do této povinnosti dostal svým obratem (mírou příjmů za konkrétní období). Tento souboj je stále palčivějším problémem, finanční úřady neuznávají činnost tlumočnicka jakožto činnost oddělenou od příjmu z podnikání, a to i přes poměrně jasně definované stanovisko, a to několika soudů, že zcela nepochybně jde o činnost oddělenou od příjmu z podnikání. Finanční úřady jako správci daně stále obhajují stanovisko, že v rámci daně z přidané hodnoty se nejedná o náklady účelně vynaložené v souvislosti s tlumočnickým úkonem (§ 18 „ZZnT“). Tento stav neřeší ani novela „ZZnT“, s účinností od 1. 1. 2012, tedy zákonem č. 444/2011 Sb, který upravuje zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány, jejímž účelem je upravit podmínky výkonu tlumočnické činnosti, práva a povinnosti tlumočnicků, působnost

ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správné delikty při výkonu tlumočnické činnosti, neboť řešení popsaných problematických částí zcela nepochybně přesahuje možnosti platné právní úpravy a za jediné tuto záležitost kompletně řešící je vypracování zcela nového zákona o tlumočnických a novou právní úpravou oddělit výkon znalecké a tlumočnické činnosti na dvě na sobě nezávislé právní normy, jejichž podstatou by bylo mimo zajištění výkonu tlumočnické činnosti pro potřeby soudů a jiných státních orgánů v soudním a správním řízení oddělení výkonu činnosti soudního tlumočnicka od komerčního zaměření činnosti tlumočnicků v soukromoprávním prostředí.

4.14 Problém – formální náležitosti tlumočnického úkonu

Tento bod byl ve čtvrté řadě nejčastěji zmiňovaným problémem (zmiňován byl 15 tlumočnickými), a to zejména z důvodu, že dnešní právní prostředí výkonu tlumočnické činnosti, respektive právní úprava prováděcí „VZnT“, nevyhovuje požadavkům praxe a neodpovídá dnešním potřebám pro výkon tlumočnické činnosti a mimo problémy již dříve zmíněné jsou to nejasně definované formální náležitosti tlumočnického úkonu, a to zejména formální náležitosti písemné formy vyhotovení tlumočnického úkonu, kdy platí, že písemný překlad podává tlumočnick zapsaný v seznamu tlumočnicků v obdobné úpravě, jaká je stanovena pro písemný posudek znalce. Na první straně písemného překladu uvede tlumočnick, z kterého jazyka byl překlad proveden, a na poslední straně připojí tlumočnickou doložku. Tlumočnická doložka se napíše perem nebo strojem, popřípadě se připojí otisk razítka, s písemným překladem musí být sešita přeložená listina. Nelze-li tuto listinu připojit k překladu, spojí se s překladem její ověřený opis. A to je kámen úrazu současných vyžadovaných formálních náležitostí, neboť jak bylo zmíněno, náležitosti řeší prováděcí vyhláška ve smyslu ustanovení § 14 odst. 2 dotčené „VZnT“ a problematika formální náležitosti písemné formy vyhotovení tlumočnického úkonu má z hlediska výkonu činnosti tlumočnicků dva aspekty, a to aspekt právní a aspekt praktický. Pokud se týká aspektu právního, z uvedeného znění § 14 odst. 2 dotčené „VZnT“ je zřejmé, že s písemným překladem musí být sešita přeložená listina, nelze-li tuto listinu připojit k překladu, spojí se s překladem její ověřený opis. Z toho je patrné, že se musí jednat vždy o originál nebo o ověřený opis listiny. Nelze-li tuto listinu připojit k překladu, spojí se s překladem její ověřený opis“, nemůže být s překladem sešita tzv. „obyčejná kopie“, neboť z ní by nebylo možné

vytvořit její ověřený opis. V tomto ohledu se jedná o platnou právní úpravu a tuto je třeba dodržovat, ale v dané problematice vládne chaos a každý státní orgán k tomu přistupuje jinak, tj. není ucelený a jednotný výklad jakožto výchozí etalon.

Současná aplikace právní úpravy obsažené v ustanovení § 14 odst. 2 „VZnT“ nese také aspekt ryze praktický, který spočívá v celé řadě nejasností, jejichž podstata pramení ze zastaralého zákona, který nevyhovuje současným podmínkám, vývoji a inovačním formám komunikace, zejména zavedení elektronické komunikace, a není v souladu ani s právními předpisy Evropské unie. Zejména forma elektronické komunikace jakožto nositele elektronických informací, textů apod. a jejichž přeložení je od tlumočnicka státními orgány a veřejností obecně požadováno reprezentuje jeden ze současných zásadních problémů. Již vnímáním selskou logikou je patrné, že uvedené ustanovení § 14 odst. 2 „VZnT“ tlumočnickovi překlad na nosiči v elektronické komunikaci technicky neumožňuje, na druhou stranu je však evidentní, že vzhledem k době svého vzniku (v roce 1967) tento stav dotčená právní úprava „VZnT“ nemohla předjímat. Řešení, které by v tomto případě zdánlivě mohlo přicházet v úvahu, spočívající v tom, aby za originál textu na nosiči ve formě elektronické zprávy byla považována jen zpráva opatřená elektronickým podpisem, tento stav je zatím ale věcně neuskutečnitelným, a to zejména z titulu absence propojení s jinými právními předpisy právního řádu ČR i z hlediska finanční zátěže a omezení, které by takové řešení jednotlivým subjektům mohlo způsobit. Obdobný nebo svojí podstatou srovnatelný problém reprezentuje problematika překladů průkazů, kdy občas nastane situace, kdy státní orgán na fyzických osobách překlad kopie průkazu požaduje, notář ověřený opis v souladu s platnou právní dle zákona o notářích a jejich činnosti (notářský řád)³² úpravou nemůže pro rozpor v zákoně provést a oproti tomu tlumočnick je na základě ustanovení § 14 odst. 2 „VZnT“ paradoxně nucen takový překlad odmítnout a pokud tak neučiní, je si přinejmenším vědom, že tím porušuje platnou právní normu. Nejzásadnějším řešením, jako variantní návrh řešení *de lege ferenda*, je zvážení úpravy „VZnT“ nebo raději samotná tvorba zákonné úpravy nové, přičemž by se vycházelo z předpokladu, že tlumočnick by měl vždy spojit překlad s textem, ze kterého překlad pořídil, přičemž by se netrvalo na tom, aby oním textem musel být

³² Zdroj [30], Úplné znění (ÚZ 890) Advokáti, Soudy a soudci, Notáři, Znalci a tlumočníci, zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ze dne 7. května 1992 č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád); ve znění zákona č. 82/1998 Sb. ČR; zákona č. 30/2000 Sb. a zákona č. 370/2000 Sb.; zákona č. 120/2001 Sb.; zákona č. 352/2001 Sb.; zákona č. 501/2001 Sb.; zákona č. 317/2001 Sb.; zákona č. 6/2002 Sb.; ve znění nálezu Ústavního soudu č. 349/2002 Sb., který změnil zákon o soudech a soudcích a v něm i ustanovení mění tento zákon; dále ve znění nálezu č. 476/2002 Sb. a zákona č. 88/2003 Sb.; zákona č. 18/2004 Sb. a zákona č. 237/2004 Sb.; zákona č. 284/2004 Sb.; zákona č. 554/2004 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2005. ZÁKONY ČR, ÚZ 890 Advokáti, Soudy a soudci, Notáři, Znalci a tlumočníci, Praha: Sagit, 2012. ISBN 9788072089116.

originál nebo jeho ověřený opis. Racionálním důvodem pro toto řešení je skutečnost, že tlumočnické doložky pouze potvrzují, že texty ve výchozím jazyce a texty v cílovém jazyce jsou shodné. Obecně by se autentičnost výchozího dokumentu, ze které tlumočnické doložky provádějí překladatelskou činnost, měla ponechat zcela na žadateli o překlad a posouzení splnění tohoto požadavku potom na příslušných orgánech, které překlad opatřený tlumočnickou doložkou a otiskem tlumočnické pečeti požadují.

5 ZÁVĚR A VYHODNOCENÍ

Postavení znalců a tlumočnicků v právním systému ČR má množství rezerv, s nimiž je zcela nezbytné se v dohledné době vypořádat. Smyslem této práce bylo pomocí teoretických a empirických podkladů s přidanou hodnotou vlastních zkušeností jakožto osoby znalce vyjít z teoretického poznání problému, na těchto základech vystavět vlastní experiment prověřující hypotézu týkající se problému výkonu znalecké a tlumočnické činnosti.

Touto hypotézou práce bylo tvrzení, že současná právní úprava výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti, jak je upravena v „ZZnT“, v aktuálním znění zákona č.444/2011 Sb, jako novely upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány, jejímž účelem je upravit podmínky výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti) a prováděcí „VZnT“ zásadně nevyhovuje požadavkům současné praxe a neodpovídá dnešním potřebám pro výkon znalecké (tlumočnické) činnosti. Nedostatky současné právní úpravy se pokusím definovat včetně nastínění možných řešení a v neposlední řadě také vize změny a skutečností majících na případnou změnu vliv. Jedním z těchto vlivů je zcela nepochybně stav dalšího profesního vzdělávání znalců (tlumočnicků). Primární podstatou této práce bylo explicitní definování a popsání problematiky, kterou jako problematiku definovali oslovení znalci a oslovení tlumočníci (každá skupina samostatně), v rámci jejich volnou formou definovaných poznatků (sběr probíhal koncem roku 2012 a počátkem roku 2013) jsem u každé skupiny, tj. jak u skupiny znalců, tak i skupiny tlumočnicků, vybral 4 nejpálčivější problémy při výkonu jejich činnosti, jejich podstatu následně popsal, rozebral a nastínil vizi případné změny či opatření vedoucí k nápravě negativního stavu. Abych mohl zcela zodpovědně stanovit hypotézu, jaký je skutečný současný stav výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti, rozhodl jsem se pro formu zcela objektivní, a to formu oslovení určitého vzorku osob, kterých se tento stav nejvíce týká, a to znalců (tlumočnicků). Tento vzorek vezmu jako výchozí srovnávací etalon. Mým původním záměrem v rámci potvrzení hypotézy bylo oslovení všech znalců (tlumočnicků) zapsaných v seznamu u jednoho konkrétního krajského soudu

(Městského soudu v Praze), a to formou elektronické pošty, kdy jsem oslovil touto formou 200 znalců a 100 tlumočnicků, oslovení obsahovalo primárně vysvětlení, z jakého důvodu požadované informace od respondentů poptávám, dále pak byl přílohou poměrně jednoduše strukturovaný dotazník, který dotazované znalce (tlumočnický) jen technicky provedl zkoumaným problémem. V dotazníku nebyly jasně definované otázky, pouze naznačené body (obecně známé problémy), ke kterým se v případě, že tento bod vnímají jako problémový při svém výkonu znalce (tlumočnický), mohou s vlastní invencí vyjádřit, byl zde i vyčleněn prostor pro tvorbu vlastního bodu nebo bodů, které respondent vnímá jako problematické. Tato zvolená forma se následně projevila jako forma nepřiliš konstruktivní, odpovědělo 21 znalců a pouze 8 tlumočnicků, proto jsem se rozhodl pro fázi druhou, která měla společný věcný základ s dvěma změnami. První změnou bylo zapojení znaku anonymity v rámci získávání odpovědí, druhá změna byla ve formě oslovení respondentů. Využil jsem stavu, že každý znalec (tlumočnický) je vázán povinností v období leden–únor předložit ke kontrole krajskému soudu, konkrétně Správě soudu, Oddělení znalců a tlumočnicků, svůj znalecký (tlumočnický) deník a zpracovanou statistiku svých znaleckých (tlumočnických) výkonů. S tichým svolením pracovnice Správy soudu jsem v prostorách dotčeného krajského soudu (Městského soudu se sídlem v Praze) v dotčeném období, respektive v počátečním období (leden 2013) jakožto na místě veřejně přístupném využil obvyklého stavu, a to čekajících znalců (tlumočnicků) na kontrolu znaleckého deníku a odevzdání statistiky znaleckých (tlumočnických) výkonů a oslovil je jako osoby respondentů. Ze shromážděných informací jsem následně vytvořil jako výchozí etalon názory 100 znalců a 50 tlumočnicků. Na základě tohoto výchozí etalonu jako reprezentativního vzorku znalců (tlumočnicků) jsem vyseletoval nejfrekventovanější problémy, týkající se výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti a soudního znalectví a soudního tlumočnictví obecně. Na základě tohoto výběru bylo dle četnosti zmíněných problémů samotnými respondenty vytvořeno, a to formou statistických postupů, pořadí, které bylo pro diferenci mezi osobou znalce a osobou tlumočnicka rozděleno do dvou oddělených skupin. Nejzásadnějším úkolem z došlých odpovědí bylo definování podstaty, a to ve formě analýzy stavu, co dotyčného respondenta znalce (tlumočnicka) v současné době na výkonu jeho znalecké (tlumočnické) činnosti nejvíce trápí. Následně jsem z nejfrekventovanějších odpovědí vytvořil u každé skupiny, tj. u skupiny znalců i u skupiny tlumočnicků, 4 nejfrekventovanější problémy (včetně některých mých vlastních postřehů). Znalci označili jako nejproblémovější oblast nedostatečnou odměnu znalce, náhradu nákladů a dobu jejich úhrady, profesní zdatnost znalce, vzdělání (profesní

vzdělávání, ověření způsobilosti a certifikace) a vztahy s advokáty, orgány státní správy a institucemi obecně. Tlumočníci označili jako nejproblémovější oblast výkonu tlumočnické činnosti nedostatečnou odměnu tlumočnicka, náhradu nákladů a dobu úhrady, pak výkon tlumočnické činnosti před orgánem státní správy, následovaný problematikou vztahu tlumočnické činnosti k podnikání a posledním zásadním problémem byly respondenty ze strany tlumočnické obce zmíněny formální náležitosti tlumočnického úkonu. Jednotlivé problémy znalecké a tlumočnické činnosti byly poměrně explicitně popsány a z předmětné analýzy současného stavu lze vyvodit jednoduchou otázku: odpovídá tedy současná právní úprava výkonu znalecké a tlumočnické činnosti a postavení znalce (tlumočnicka) skutečným potřebám dnešní společnosti? Na tuto otázku, která byla součástí definované hypotézy, lze zcela jednoznačně odpovědět, že neodpovídá, tj. současnou právní úpravu³³ výkonu znalecké činnosti a postavení znalce (tlumočnicka) ve vztahu ke skutečné potřebě dnešní společnosti lze dokonce hodnotit jako za zastaralou, a to nejen obdobím svého vzniku, ale primárně svojí podstatou.

A vize konstruktivního řešení?

Jediným konstruktivním řešením je přijetí zcela nové právní úpravy o výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti, neboť uvedené problémy, a to jak skupiny znalců, tak i skupiny tlumočnicků, mají jeden společný prvek, který se dotýká téměř všech nastíněných problémů, a tím je zcela nevyhovující zákonná úprava výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, jejíž vznik se váže k roku 1967. Tento stav (v marginálním rozsahu) se pokusila řešit v pořadí již šestá úprava „ZZnT“, a to zákonem č. 444/2011 Sb., s účinností od 1. 1. 2012, upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány. Účelem a rozsahem zmíněné úpravy byla úprava podmínek výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, práva a povinnosti znalců a tlumočnicků, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti.

³³ Zdroj [31], K otázkám stavu znalectví a aktuální novelizace zákona se poměrně obsáhle vyjadřuje Prof. BRADÁČ, A., KARABEC, J.: Přípravovaná novelizace zákona o znalcích a tlumočnících. Praha. Soudní inženýrství, 20, 2009, č. 1, str. 16-31. Mikš, L.: Poznámky k navrhované novele zákona o znalcích, Ibid., str. 32-33. Komentář k dnešnímu zákonu viz Dörfl, L.: Zákon o znalcích tlumočnících. Komentář. ISSN: 1211-443X., navazující komentář k publikaci Dörfl, L.: Zákon o znalcích tlumočnících. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-148-2.

Tato popsaná změna pouze částečně reflektuje dosud nevyhovující stav předešlé právní úpravy, kdy se nejméně 20 roků volá po novele „ZZnT“, která je i přes viditelné snahy dotčených subjektů stále v nedohlednu.³⁴

Cílená snaha o zavedení jasně definovaných pravidel pro znaleckou (tlumočnickou) činnost je nepochybně na místě, ale je třeba konstatovat, že případný nový zákon o znalcích a tlumočnících (nebo případně dva samostatné zákony pro každou činnost samostatně) by měl reflektovat na komplexní přestavbu celého českého práva a včlenění nového zákona do celé soustavy jako homogenního celku. Separátní krok, ve formě změny zákona o znalcích a tlumočnících, bez komplexní změny českého práva by zcela jistě vedl k rovnějšímu postavení znalce (tlumočnicka), ale lze predikovat, že k nějakým problémům, obecně jiného charakteru, nepochybně dojde. Primárním cílem novely „ZZnT“ bude rozšířit a zpřesnit předpoklady pro jejich jmenování, z tohoto titulu i výrazné zkvalitnění výběru, se zpřísněním podmínek pro samotný výkon jejich činnosti, což představuje například povinné pojištění pro případ odpovědnosti za škodu, kterou způsobili. Souběžně se zpřísněnými podmínkami je nutno i explicitně definovat profesní a celoživotní vzdělávání znalců (tlumočnicků) a ověřování jejich způsobilosti, a to buď samotným, komorami či profesními organizacemi, lze zvažovat i včlenění nějakého certifikačního orgánu. Ve velmi odlehčené formě lze konstatovat, že k řádnému výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti, splňující nejen formální, ale i materiální znaky právního státu, bude zcela nepochybně nutné aktivně prosazovat názory, směřující k dosažení zmíněných změn, jít prostě příkladem pasivní části znalecké (tlumočnické) obce, zbavit se některých zažitých myšlenkových stereotypů, pramenících z dob dávno minulých.

Zpřísnění podmínek je na druhou stranu nutno vyvážit i materiálně, neboť problémy znalce (tlumočnicka) lze hodnotit jako pohyb v začarovaném kruhu, tj. finance – profesní zdatnosti – vztahy s okolím – podnikání – a opět finance. K finančnímu vyvážení odborných a profesních znalostí, nutné míry rizika, nutnosti celoživotního vzdělávání, útrap v rámci výkonu činnosti je odměna reprezentovaná finanční částkou v rozsahu 100 Kč až 350 Kč za hodinu prostě postavení znalce (tlumočnicka) degradující. Zcela

³⁴ Zdroj [32], Dne 22. 2. 2001 nebyl Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky přijat návrh zákona poslanců Cyrila Svobody a Stanislava Křečka na vydání zákona o Komoře soudních znalců České republiky a o změně zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících /sněmovní tisk 803/ - první čtení. [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/034schuz/s034097.htm>.

nepochybně „bílým světlem v tunelu“, přímo vedoucím k věcné nápravě je důsledné zohledňování postavení znalců (tlumočnicků) z hlediska jejich lidských práv a svobod.

A profesní vzdělávání znalce a tlumočnicka? Jak je patrné ze skutečností popsaných v této práci, postupem času se situace pomalu ale přece jen zlepšuje. Vzdělávání znalců vyplnilo prostor v doposud absentujícím vzdělávání znalců a tlumočnicků využívaných soudy a veřejnými orgány, ale především zvýšení kvality znalců a tlumočnicků. Tento stav je ale nutno neustále zlepšovat a působit na odbornou veřejnost, státní instituce, ale i na zákonodárce, aby znalecké a tlumočnické vzdělávání dostalo nějaký přehledný charakter, ve formě explicitně definovaného rozsahu, začleněného do konkrétní právní normy, nejlépe spojené s výkonem znalecké a tlumočnické činnosti. Forma nějakého přílepku k jinému zákonu nebo začlenění do nižší právní normy, než by byl zákon, by jistě vedla k útlumu znaleckého a tlumočnického vzdělávání jako takového.

Nelze závěrem ani nezmínit potřebu výraznějšího rozboru právních otázek, souvisejících s výkonem znalecké a tlumočnické činnosti. Provedené zjištění, popsané problémy, nastínění jejich řešení a uvedené závěry mohou být dále chápány jako obecná výzva k pokračování, neboť nepochybně významné postavení a úkoly, zejména znalců (tlumočnicků) jako účastníků v právních řízeních, přímo vyzývá k dalšímu zkoumání, a to ve výraznějším rozsahu, než jsou možnosti dané formální a obsahovou strukturou této diplomové práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAHÝLOVÁ, L. et al. *Ústava České republiky, komentář*. Praha: Linde Praha, 2010. ISBN 9788072018147.

BLACK, H. C., NOLAN, J. R. *Blackův právní slovník*. 6. vydání, 2. svazek. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 8085605236.

BRADÁČ, A. A KOLEKTIV. *Soudní inženýrství*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001, ISBN 80-7251-059-2.

BRADÁČ, A. A KOLEKTIV. *Soudní inženýrství*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 1999, ISBN 80-7204-133-9.

BRADÁČ, A., KLEDUS, M., KREJČÍŘ, P. A KOLEKTIV. *Úvod do soudního znalectví*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2004. ISBN 80-7204-365-X.

BRADÁČ, A., KARABEC, J.: Připravovaná novelizace zákona o znalcích a tlumočnících. Praha. *Soudní inženýrství*, 20, 2009, č. 1, str. 16-31. Mikš, L.: Poznámky k navrhované novele zákona o znalcích, *Ibid.*, str. 32-33. Komentář k dnešnímu zákonu viz Dörfl, L.: *Zákon o znalcích tlumočnících. Komentář*. ISSN: 1211-443X.

DÖRFL, L. *Zákon o znalcích a tlumočnících, komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-148-2.

HENDRYCH, D. et al. *Právní slovník*, 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 9788074000591.

JELÍNEK, J., SOVÁK, Z. *Trestní zákon a trestní řád, zákon o policii, o výkonu vazby, o výkonu trestu odnětí svobody, o probační a mediační službě, poznámkové vydání s judikaturou*. 14. vydání. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-211-8.

MADAR, Z. et al. *Slovník českého práva*, 3. rozšířené a podstatně přepracované vydání, I. díl. Praha: Linde, 2002. ISBN 8072013777.

POLIÁN, M. *Správní úřad*, 2. vyd. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-902105-9-7.

ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I., komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 9788074001093.

TELEC, I. *Aktuální otázky veřejné správy znalectví*. Praha: *Soudní inženýrství*, 2010, roč. 20, č. 6, s. 275-283. ISSN: 1211-443X.

ZÁKONY ČR, *ÚZ 890 Advokáti, Soudy a soudci, Notáři, Znalci a tlumočníci*, Praha: Sagit, 2012. ISBN 9788072089116.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BARTOŠOVÁ, V. *Znalecká činnost v Slovenskej republike*. Bratislava. Právní rádce 13. 2005. str. 42–44.

HAND, Learned. *Historical and Practical Considerations Regarding Expert Testimony*, *Harvard Law Review*, 1901, roč. 15, č. 40, s. 54.

Seznam použitelných internetových zdrojů

ZÁKONY CR, *Zákon uveřejněný ve Sbírce zákonů Československé socialistické republiky – ročník 1967, částka 14 – ze dne 20. 4. 1967 v aktuálním znění zákona č. 444/2011 Sb., upravující zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti v řízení před státními orgány s účinností od 1. 1. 2012*, [online]. [cit. 14-1-2013]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/444-2011-Sb-zakon-kterym-se-meni-zakon-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumocnicich-ve-zneni-pozdejsich-predpisu.html>.

ZÁKONY CR, *Vyhláška, uveřejněná ve Sbírce zákonů jako č. 37/1967*, [online]. [cit. 9-1-2013]. Dostupné z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1967s037&DR=SB>.

ZÁKONY PRO LIDI, *Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty*. [online]. [cit. 1-1-2013]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>.

EPRAVO.CZ, *Sbírka zákonů, judikatura, právo, novela zákona o znalcích*. [online]. [cit. 23-1-2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-znalcich-porovnani-pravni-upravy-cr-versus-sr-76837.html>.

JUSTICE, [online]. [cit. 14-1-2013]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>.

SVOBODA A KŘEČEK. NÁVRH ZÁKONA O ZNALCÍCH, *Tříska, Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky schválen návrh zákona poslanců Cyrila Svobody a Stanislava Křečka na vydání zákona o Komoře soudních znalců České republiky a o změně zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících /sněmovní tisk 803/ - první čtení*. [online]. [cit. 14-1-2013]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/034schuz/s034097.htm>.

ČESKÁ KOMORA TLUMOČNÍKŮ ZNAKOVÉHO JAZYKA, *Návrh věcného zákona*. [online]. [cit. 14-1-2013]. Dostupné z: <http://www.cktzj.com/navrh-vecneho-zameru-o-zapsanych-tlumocnicich-a-prekladatelich>.

ÚSTAV SOUDNÍHO INŽENÝRSTVÍ, *Organizace studia v kurzech soudního inženýrství, expertizní činnosti a technického znalectví*. [online]. [cit. 4-11-2012]. Dostupné z: <http://www.firmy.cz/detail/399278-ustav-soudniho-inzenyrstvi-brno-stranice.html?source=fhint>.

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ, *Institut oceňování majetku. Institut oceňování majetku je specializované pracoviště Vysoké školy ekonomické. Byl zřízen v roce 1993 jako vědecké, vzdělávací, metodické a realizační středisko pro znaleckou, odhadcovskou a poradenskou činnost při oceňování majetku, zároveň působí jako znalecký ústav.* [online]. [cit. 22-1-2013]. Dostupné z: <http://iom.vse.cz/o-institutu/charakteristika-iom/>.

VYSOKÁ ŠKOLA REALITNÍ, Institut Franka Dysona, *odborné studium.* [online]. [cit. 16-1-2013]. Dostupné z: <http://www.fdyson.cz/ocenovani.html>.

KOMORA SOUDNÍCH ZNALCŮ, *Certifikace.* [online]. [cit. 20-1-2013]. Dostupné z: <http://www.znalci-komora.org/clanky/certifikace.html>.

ROZSAH NORMOSTRANY, *standardizovaná strana textu o určitém počtu znaků včetně mezer.* [online]. [cit. 20-1-2013]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Normostrana>.

ZAKONY SR, Zákon 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch, uveřejněný ve ZBIERKE ZAKONOV, č. 162/2004 strana 3754, ze dne 26. 5. 2004, ve znění novelizací 93/2006 Z.z. a 522/2007 Z.z., [online]. [cit. 11-11-2012]. Dostupné z: <http://www.uradnypreklad.com/zakon-3822004-z-z-znalcoch-tlmocnikoch-prekladateľoch-zmene-doplneni-niektorych-zakonov/>.

STRAFPROZESSORDNUNG, *procesní řád SRN dostupný na stránkách Spolkového ministerstva spravedlnosti v originálním německém znění i v autorizovaném anglickém překladu.* [online]. [cit. 3-11-2012]. Dostupné z: <http://gesetze-im-internet.de/index.html>.

KODEKS POSTEPOWANIA CYWILNEGO, a také vyhláška Ministerstva spravedlnosti Polské republiky z 1964 r. – K. p. c. ze dne 24. 1. 2005, o soudních znalcích. [online]. [cit. 4-11-2012]. Dostupné z: <http://www.zarcadca.pl/contentúview/385/29>.

CIVIL PROCEDURE RULES, v aktuálním znění je k dispozici na stránkách Ministerstva spravedlnosti GBR-ENG. [online]. [cit. 9-11-2012]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.uk/civil/procrules-fin/menus/rules.htm>.

Seznam ostatních zdrojů:

BARTOŇ, S., *Zápisky z přednášky užití oceňovacích metod, soudního znalce z oboru ekonomika, strojírenství, doprava.*

ŠLAPÁK, R., *Znalecká kancelář – využití vzorový znalecký posudek, dostupný z kartotéky znalecké kanceláře, evidovaný pod pořadovým číslem 1962/006/10 znaleckého deníku znalce Šlapák Radek, Praha 2, Na Zbořenci 10.*

TELEC, I. *Zápisky z přednášky a vystoupení prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., profesora PF Univerzity Palackého v Olomouci, a z jeho přednášky na XVIII. Mezinárodní vědecké konferenci soudního inženýrství, pořádané Ústavem soudního inženýrství Vysokého učení technického v Brně ve dnech 23. až 24. ledna 2009, a z jeho příspěvků na Olomouckých právnických dnech, pořádaných Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 21. až 22. května 2009.*

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Vnější strana znaleckého (tlumočnického) deníku	25
Obrázek 2: Vnitřní strana znaleckého (tlumočnického) deníku	26
Obrázek 3: Znalecká pečeť	39
Obrázek 4: Statistika výkonu znalecké činnosti v oboru	65

Seznam grafů:

Graf 1: Diference v počtu znalců v období 1949–2012	20
Graf 2: Diference v počtu tlumočnicků v období 1949–2012	21
Graf 3: Členitost a počet znalců MS v Praze dle konkrétního oboru	67
Graf 4: Členitost a počet tlumočnicků MS v Praze dle konkrétního jazyka	68
Graf 5: Složení respondentů (znalců) dle jejich základního oboru	70
Graf 6: Deset nejfrekventovanějších problémů znalců na základě	70
Graf 7: Nejvyšší dosažené vzdělání v daném oboru u oslovených znalců	79
Graf 8: Členitost a počet tlumočnicků MS v Praze dle konkrétního jazyka	89
Graf 9: Deset nejfrekventovanějších problémů tlumočnické činnosti dle oslovených tlumočnicků MS v Praze dle konkrétního jazyka	90

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Nejvyšší dosažené vzdělání v daném oboru u oslovených znalců	78
Tabulka 2: Počty posluchačů zapsaných v hlavních dlouhodobých kurzech	81

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Vzor dotazníku respondentů (zalců a tlumočnicků)	I
Příloha B - Vzor vyplněného dotazníku respondentem (zalcem)	II
Příloha C - Vzor jmenovacího dekretu znalce	III

Příloha A - Vzor dotazníku respondentů (znalců a tlumočnicků)

Dotazník, jehož podstatou je definování nejběžnějších problémů na úseku znalecké (tlumočnické) činnosti optikou znalce (tlumočnicka).

(Informace získané touto formou budou výhradně užity pro tvorbu diplomové práce „Postavení znalce a tlumočnicka v právním systému ČR a jeho profesní vzdělávání“, jejímž autorem je znalec Bc. Radek Šlapák. Velmi ocením, pokud k definovanému problému připojíte stručné odůvodnění či připomínky.

Dotazník je zcela anonymní).

Příslušnost ke krajskému soudu (který jmenoval):.....
Základní znalecký (tlumočnický) obor (jazyk):
Znalcem (tlumočnickem) od roku:
Nejvyšší dosažené vzdělání v oboru (jazyce):

Definujte prosím, a to stručnou formou dle Vašeho názoru pět nejzásadnějších problémů znalecké (tlumočnické), a to v pořadí od významově nejproblematictějšího k méně podstatným.

1. problém:
Odůvodnění:

Připomínka nebo návrh změny.....

2. problém:
Odůvodnění:

Připomínka nebo návrh změny.....

3. problém:
Odůvodnění:

Připomínka nebo návrh změny.....

4. problém:
Odůvodnění:

Připomínka nebo návrh změny.....

5. problém:
Odůvodnění:

Připomínka nebo návrh změny.....

*(Pokud se chcete vyjádřit i k dalším skutečnostem, případně prostor na přední straně tohoto dotazníku nebyl pro Vaše vyjádření dostatečný, použijte prosím zadní stranu tohoto dotazníku).
Vážené kolegyně a kolegové, moc Vám děkuji za spolupráci. Bc. Radek Šlapák.*

Příloha B - Vzor vyplněného dotazníku respondentem (znalcem)

16.1. 2013 - Ev.

Dotazník, jehož podstatou je definování nejfrekventovanějších problémů na úseku znalecké (tlumočnické) činnosti optikou znalce (tlumočnicka).

(Informace získané touto formou budou výhradně užity pro tvorbu diplomové práce „Postavení znalce a tlumočnicka v právním systému ČR a jeho profesní vzdělávání“, jejímž autorem je znalec Bc. Radek Šlapák. Velmi ocením, pokud k definovanému problému připojíte stručné odůvodnění či připomínky. Dotazník je zcela anonymní).

Příslušnost ke krajskému soudu (který jmenoval): Moskva, soud v Praze
 Základní znalecký (tlumočnický) obor (jazyk): kypronit a
 Znalcem (tlumočnickem) od roku: 1997
 Nejvyšší dosažené vzdělání v oboru (jazyce): vyšší odborné

Definujte prosím, a to stručnou formou dle Vašeho názoru **pět nejzásadnějších problémů** znalecké (tlumočnické), a to v pořadí od významově nejproblematičtějšího k méně podstatným.

1. problém: Tragická úroveň práce znalce v paralelním systému ČR ve slyš. orgán.
 Odůvodnění: zbytek / hod. - nedostatečná odměna

Připomínka nebo návrh změny: zpracování je hybridní - zčásti nového zřízení (legislativ.)
 2. problém: Právní oblast znalce, mnoho znalců je odhodláno k odchodu
 Odůvodnění: malá mzda, špatná pracovní podmínka, v době krize se odchází

Připomínka nebo návrh změny: rozšíření je paralelní, a tím odlišit zrušit od plv.
 3. problém: Možnost pokračovat se profesí v zahraničí a přetahování
 Odůvodnění: malá mzda (v ČR) - lepší podmínky, a nezdraví se, neboť nejsou k tomu motivováni.

Připomínka nebo návrh změny: 100% legislativní změna
 4. problém: Většina oblastí ke státním orgánům a institucím
 Odůvodnění: nejasný přístup, rovněž podmínky, atraktivita, přískoky
 Připomínka nebo návrh změny: Rozdělení je nový zřízení, nejlepší odlišit, pro znalce a tlumočnické

5. problém: Znalecká komora - nepoužití státní
 Odůvodnění: Soudce, stav ke ČR je tristní, nevhodný a neprospěšný, mnoho znalců odchází ke ČR
 Připomínka nebo návrh změny: Změna legislativy, povinnost státní práce u kolektivní odměny

(Pokud se chcete vyjádřit i k dalším skutečnostem, případně prostor na přední straně tohoto dotazníku nebyl pro Vaše vyjádření dostatečný, použijte prosím zadní stranu tohoto dotazníku).
 Vážné kolegyně a kolegové, moc Vám děkuji za spolupráci. Bc. Radek Šlapák.

Příloha C - Vzor jmenovacího dekretu znalce

**PŘEDSEDA
MĚSTSKÉHO SOUDU
V PRAZE**

V Praze dne 24. listopadu 1997
Spr 1244/97

Pan
Radek Šlapák

Na Zbořenci 10/275
P r a h a 2

Podle ust. § 3 zák.č. 36/1967 Sb. ze dne 6.dubna 1967 o znalcích a tlumočnících a ve smyslu pověření daného ust. § 1 odst. 2 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb. ze dne 17.dubna 1967 k provedení zákona o znalcích a tlumočnících jmenuji Vás

z n a l c e m

z oboru : strojírenství

odvětví : strojírenství všeobecné se
zvláštní specializací
autoopravárenství

z oboru : ekonomika

odvětví : ceny a odhady se zvláštní
specializací motorových vozidel

Předseda Městského soudu v Praze

v.z. JUDr. Jana Kamenická
J. Kamenická

Vyznačeno v knize slibů pod poř.č. 1820
Slib složen dne : ~~10.12.1997~~
24.2.1998

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno Autora: Radek Šlapák

Obor studia: Andragogika

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Postavení znalce a tlumočníka v právním systému ČR a jeho profesní vzdělávání

Rok: 2013

Celkový počet stran textu: 92

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 16

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 16

Počet ostatních zdrojů: 3

Vedoucí práce: JUDr. Lenka Papíková